

Ιστορία

Επιθεώρηση Δήμου Λίμνης Πλαστήρα Καρδίτσας με θέματα Τοπικής Ιστορίας - Έτος 4ο, Ειδικό Τεύχος, Δεκέμβριος 2024

Πρακτικά Εκδηλώσεων ΜΝΗΞΙΠΗΜΩΝ ΠΟΝΟΣ

Δήμου Λίμνης Πλαστήρα

50 χρόνια από την εισβολή
και κατοχή της Κύπρου

Μορφοβούνι
Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2024

Πρακτικά Εκδηλώσεων
ΜΝΗΞΙΓΗΜΩΝ ΠΟΝΟΣ

Δήμου Λίμνης Πλαστήρα

**50 χρόνια από την εισβολή
και κατοχή της Κύπρου**

Μορφοβούνι
Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• Σημείωμα του Εκδότη	5
• Πρακτικά Εκδήλωσης «Μνησιπήμων Πόνος»	7
• Καλωσόρισμα από τον κ. Π. Νάνο, δήμαρχο Λίμνης Πλαστήρα	9
• Χαιρετισμός του πρέσβη της Κύπρου στην Αθήνα κ. Σταύρου Αυγουστίδη	12
• Χαιρετισμός της κυρίας Ασημίνας Σκόνδρα, Βουλευτή Καρδίτσας	14
• Χαιρετισμός του κ. Αριστοτέλη Σπάνια, Βουλευτή Καρδίτσας	15
• Χαιρετισμός του κ. Κων/νου Τέλιου, Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Καρδίτσας.....	16
• Μήνυμα του κ. Κων/νου Τσιάρα, Υπουργού Αγροτ. Ανάπτυξης	17
• Χαιρετισμός του κ. Ιωσήφ Βιολάρη, Δημάρχου κατεχόμενης Κερύνειας	19
• Χαιρετισμός της κυρίας Ζήνας Λυσσάνδρου – Παναγίδη, τ. δήμαρχος Κατεχόμενου Λευκόνοικου	22
• Χαιρετισμός του κ. Γιώργου Συλλούρη, Προέδρου Ομοσπονδίας Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδος	24
• Χαιρετισμός του κ. Ξενή Ξενοφώντος, Προέδρου Ινστιτούτου Ελληνικού Πολιτισμού Κύπρου.....	26
• Κεντρική Ομιλία από τον βουλευτή Λεμεσού κ. Παύλο Μυλωνά «Κύπρος 1974 – 2024: τετελεσμένα και προοπτικές»	28
• Ανακήρυξη επίτιμων δημοτών Λίμνης Πλαστήρα: - Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη, - Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου κ. Γεωργίου, - Ποιητή κ. Κυριάκου Χαραλαμπίδη	32
• Αντιφώνηση τιμώμενου ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη	35
• Μανώλης Μ. Στεργιούλης, Δρ Φιλολογίας «Το τραύμα του '74 και η αποτύπωσή του στη Νεοελληνική Λογοτεχνία»	42
• Αγάθη Γεωργιάδου, Δρ Φιλολογίας, Κριτικός Λογοτεχνίας, Συγγραφέας: «Από την «Πρώτη Πηγή» στη «Νύχτα των Κήπων»: Το ποιητικό σύμπαν του Κ. Χαραλαμπίδη».....	49
• Ο ποιητής Αντώνης Σκιαθάς παρουσιάζει την Ανθολογία με έργα πνευματικών δημιουργών για τα 50 χρόνια από την Τουρκική εισβολή.	56
• Η Κυπριακή Τραγωδία μέσα από την Ποίηση Συμβολικό ποιητικό αναλόγιο από μέλη της Θεατρικής Ομάδας «ΟΜ» του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα.....	58
• Παράρτημα	68
• Φωτογραφικό υλικό.....	77

Έκδοση του Δημοτικού Μουσείου Ιστορίας «Νικόλαος Πλαστήρας» Δήμου Λίμνης Πλαστήρα,

Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο, Επιμέλεια: Παναγιώτης Νάνος

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ, Δεκέμβριος 2024.

Φωτογραφίες: Θ. Στεργιόπουλος «Φως και Γραφή» Εκτύπωση: Εκδόσεις «ΦΑΟΣ» Ηλίας Καρκαλέτσος www.graphic-art.gr

Διατίθεται ελεύθερα σε ηλεκτρονική μορφή από την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα www.plastiras-ota.gr

ISSN: 2944-9561

Σημείωμα του εκδότη

Με την παρούσα ειδική έκδοση ολοκληρώνεται ο κύκλος των εκδηλώσεων «Μνησιπήμων Πόνος» που οργανώθηκαν από τον Δήμο Λίμνης Πλαστήρα το 2024, με αφορμή τα πενήντα (50) χρόνια από την Τουρκική εισβολή και συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου. Είναι η συνέχεια του ομότιτλου τόμου (6/2024) της «Ιστορίας», τεύχος – αφιερώματος, με το οποίο πρέπει να συσχετιστεί η παρούσα έκδοση

διότι έτσι αποκαθίσταται η ολότητά του.

Εδώ καταχωρείται η δική μας οφειλόμενη τιμή και μνήμη όλων εκείνων, Κυπρίων και Ελλαδιτών αγωνιστών, οι οποίοι πολέμησαν και έπεσαν υπερασπιζόμενοι την Πατρίδα το 1974. Εδώ είναι ο Λόγος που αρθρώθηκε 50 χρόνια μετά, σε μία εκδήλωση η οποία κατά βάθος είναι το αποτύπωμα της σθεναρής στάσης όσων δεν ξεχνούν την κατεχόμενη Κύπρο, αλλά συνεχίζουν σε πείσμα των «τετελεσμένων» να αγωνίζονται για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση.

Η παρούσα έκδοση είναι η ελάχιστη συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ανάγνωση του δικού μας Χρέους: Μισό αιώνα μετά, οφείλουμε να μετατρέψουμε την σιωπή ενόχου για την προδοσία της Κύπρου σε Σιωπή Αναστοχασμού. Μέσα από την αναγνώριση των δικών μας λαθών και των παθών, με βαθιά επί-γνωση της Ιστορίας, είναι καιρός να αναλάβουμε πρωτοβουλίες για την αποκατάσταση της ψυχικής ενότητας των αδελφών Κυπρίων και Ελλαδιτών. Να κτίσουμε ένα αρραγές εθνικό μέτωπο που θα υπερασπίζεται την Πατρίδα και τον Ελληνισμό όπου γης, σε υγιείς βάσεις, όπως εκείνες των προγόνων μας που μας παρέδωσαν αξίες φιλοπατρίας και εθνικής αξιοπρέπειας. Με την δύναμη αυτή να διεκδικήσουμε λύση, ακόμα και όταν όλα φαντάζουν ότι είναι εναντίον μας. Να ορθώσουμε ανάστημα και να μην απεμπολούμε τα εθνικά μας δί-

καια, επειδή κάποιοι «άλλοι» διεκδικούν αναθεώρηση Συνθηκών και ονειρεύονται «γαλάζιες πατρίδες».

Η Ευθύνη και το Χρέος στην Πατρίδα είναι υπόθεση όλων: της Κυβέρνησης, της Αυτοδιοίκησης, της Κοινωνίας συνολικά, όλων ημών, οι οποίοι πρέπει να ξεφύγουμε από το δόκανο του «εγώ» και το βόλεμα της ιδιωτείας, να περάσουμε στο μεγαλείο του «εμείς» του στρατηγού Μακρυγιάννη, τον επίλογο του οποίου κρατάμε ως επιμύθιο της παρούσας έκδοσης:

Είμαστε εις το «εμείς» κι' όχι εις το «εγώ». Και εις το εξής να μάθωμεν γνώση, αν θέλωμεν να φκειάσωμεν χωριόν, να ζήσωμεν όλοι μαζί. Έγραψα γυμνήν την αλήθεια, να ιδούνε όλοι οι Έλληνες ν' αγωνίζωνται διά την πατρίδα τους, διά την θρησκεία τους, να ιδούνε και τα παιδιά μου και να λένε «Έχομεν αγώνες πατρικούς, έχομεν θυσίες», αν είναι αγώνες και θυσίες. Και να μπαίνουν σε φιλοτιμίαν και να εργάζωνται εις το καλό της πατρίδας τους, της θρησκείας τους και της κοινωνίας. Ότι θα είναι καλά δικά τους. Όχι όμως να φαντάζωνται για τα κατορθώματα τα πατρικά, όχι να πορνεύουν την αρετή και να καταπατούν τον νόμον και νάχουν την επιρροή για ικανότη».

Ο Αγώνας συνεχίζεται – Λευτεριά στην Κύπρο!

Παναγιώτης Νάνος
Δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα

Πρακτικά Εκδήλωσης «Μνησιπύμων Πόνος» του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα, αφιερωμένες στα 50 χρόνια Τουρκικής εισβολής και κατοχής της Κύπρου

Μορφοβούνι, Κυριακή 6/10/2024

Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν την Κυριακή 6.10.2024 και ώρα 10.30 π.μ. στο Μορφοβούνι Καρδίτσας οι εκδηλώσεις του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα «Μνησιπύμων Πόνος», αφιερωμένες στα 50 χρόνια Τουρκικής εισβολής και κατοχής της Κύπρου. Η κεντρική εκδήλωση ξεκίνησε με πανηγυρική θεία λειτουργία στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μορφοβουνίου. Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση από τον παπα-Νίκο Θυμιόπουλο, στο χώρο του μνημείου πεσόντων του χωριού, στη μνήμη του συνόλου των πεσόντων, Κυπρίων και Ελλαδιτών, στα γεγονότα του 1974, αλλά και των 1618 αγνοουμένων.

Η τελετάρχης κ. Μυρσίνη Ποδηματά εκφώνησε προσκλητήριο **νεκρών και αγνοουμένων** που χάθηκαν στην τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974 και κατάγονται από το Νομό Καρδίτσας, τα ονόματα των οποίων έχουν ως εξής:

Αθανασίου Νικόλαος του Γεωργίου, επιλοχίας από την Κρυοπηγή,
Γιαννάκος Στέφανος του Θωμά, καταδρομέας από το Παλαιοκκλήσι,
Κωστόπουλος Στέφανος του Αθανασίου, δεκανέας από το Προάστιο,
Μπολομύτης Χρυσόστομος του Αγγέλου, δεκανέας από το Χάρμα,
Παναγιώτου Βασίλειος του Παναγιώτη, στρατιώτης από το Πευκόφυτο,

Αγνοούμενοι:

Τσουκνίδας Δημήτριος του Βαΐου, Λοχαγός από τους Σοφάδες,
Γιαννακόπουλος Νικόλαος του Δημητρίου, αρχιλοχίας από το Μουζάκι,
Σκαμπαρδώνης Χρήστος του Φιλίππου, αρχιλοχίας από το Μαυρομάτι,
Ραχωβίτσας Γρηγόριος του Θωμά, επιλοχίας από τον Άγιο Ακάκιο,
Αθανασόπουλος Δημήτριος του Μηνά, λοχίας από την Καστανιά,
Ανεμάς Δημήτριος του Ιωάννη, στρατιώτης από την Καρδίτσα,
Κουκούλης Θωμάς του Ιωάννη, στρατιώτης από τον Άγιο Θεόδωρο.

Επίσημοι από Κύπρο και Ελλάδα κατέθεσαν στεφάνια, ως εξής:

- ο πρέσβης της Κύπρου στην Αθήνα κ. Σταύρος Αυγουστίδης, εκπρόσωπος του Προέδρου της Κύπρου κ. Ν. Χριστοδουλίδη,
- ο βουλευτής του Κυπριακού Κοινοβουλίου κ. Παύλος Μυλωνάς, πρόεδρος της Επιτροπής Παιδείας Κύπρου,
- η βουλευτής Καρδίτσας κ. Ασημίνα Σκόνδρα, ως εκπρόσωπος εκπρόσωπος της Κυβέρνησης,
- ο βουλευτής Καρδίτσας κ. Αριστοτέλης Σπάνιας, ως εκπρόσωπος του Ελληνικού Κοινοβουλίου,
- ο αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Καρδίτσας, κ. Κώστας Τέλιος,
- ο δήμαρχος της κατεχόμενης Κερύνειας, κ. Ιωσήφ Βιολάρης
- η πρώην δήμαρχος καταχόμενου Λευκόνοικου κ. Ζήνα Λυσσάνδρου – Παναγίδου,
- ο διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Λίμνης Πλαστήρα, κ. Γιώργος Ζαρχανής
- ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κυπριακών Συλλόγων στην Ελλάδα, κ. Γιώργος Συλλούρης,
- ο πρόεδρος του Ινστιτούτου Ελληνικού Πολιτισμού Κύπρου, κ. Ξενοφών Ξενοφώντος
- ο εκπρόσωπος όλων των Κυπριακών Συλλόγων Θεσσαλίας κ. Ντίνος Αυγουστής,
- ο πρόεδρος της Κοινότητας Μορφοβουνίου κ. Απόστολος Σταμογιώργος,
- και ο οικοδεσπότης δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα, κ. Παναγιώτης Νάνος.

Ακολούθησε ενός λεπτού σιγή και η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με τον εθνικό ύμνο, τον οποίο έψαλαν οι παριστάμενοι. Μετά την ολοκλήρωση του Α' μέρους, επίσημοι και κοινό μετέβησαν στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου «Αντώνης Σαμαράκης» Μορφοβουνίου, όπου συνεχίστηκε η εκδήλωση σύμφωνα με το πρόγραμμα, ως εξής:

Καλωσόρισμα δημάρχου Λίμνης Πλαστήρα

Αξιότιμε πρέσβη της Κυπριακής Δημοκρατίας κύριε Σταύρο Αυγουστήδη, εκπρόσωπε του Προέδρου της Κύπρου κ. Ν. Χριστοδουλίδη,

Αξιότιμε κύριε Κυριάκο Χαραλαμπίδη, ποιητή και πρεσβευτή των Ελληνικών Γραμμάτων,

Αξιότιμε βουλευτή του Κυπριακού Κοινοβουλίου κ. Παύλο Μυλωνά,

Αξιότιμοι κ.κ. βουλευτές Καρδίτσας στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, κυρία Ασημίνα Σκόνδρα και κ. Αριστοτέλη Σπάνια,

Αξιότιμε αντιπεριφερειάρχη Καρδίτσας, κ. Κώστα Τέλιο,

Αξιότιμε κ. Ιωσήφ Βιολάρη, δήμαρχε της κατεχόμενης Κερύνειας,

Αξιότιμη κυρία Ζήνα Λυσσάνδρου – Παναγίδου, τ. δήμαρχε κατεχόμενου Λευκονοίκου

Αξιότιμη κύριε Αριστείδη Παναγίδη, γιέ του Εθνομάρτυρα Ανδρέα Παναγίδη

Αξιότιμε στρατηγέ κ. Δημόκριτε Ζερβάκη, αρχηγέ Εθνικής Φρουράς Κύπρου,

Αξιότιμε κ. Γιώργο Συλλούρη, πρόεδρε της Ομοσπονδίας Κυπριακών Συλλόγων στην Ελλάδα,

Αξιότιμε κ. Ξενή Ξενοφώντος, πρόεδρε του Ινστιτούτου Ελληνικού Πολιτισμού Κύπρου,

Αξιότιμε κ. Ντίνο Αυγουστή,

Αγαπημένοι αδελφοί Κύπριοι που ήλθατε στη Λίμνη Πλαστήρα για τούτη την εκδήλωση,

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, Κυρίες και Κύριοι, αδέρφια όλοι Κύπριοι και Ελλαδίτες, καλώς ορίσατε στο Δήμο Λίμνης Πλαστήρα, καλώς ήλθατε στο Βουνέσι, χωριό ηρώων και θυσιών των ανυπότακτων Αγράφων, εδώ στην ιδιαίτερη πατρίδα του Νικολάου Πλαστήρα, με όποιο συμβολισμό κουβαλάει το όνομα αυτό.

Ειλικρινά σας ευχαριστούμε που ανταποκριθήκατε στην πρόσκλησή μας και είμαστε σήμερα όλοι εδώ, για να μοιραστούμε τον μνησιπήμονα πόνο που προκαλεί η συμπλήρωση 50 χρόνων από την Κυπριακή τραγωδία του 1974 και η συνεχιζόμενη κατοχή της Μεγαλονήσου. Ως Δήμος, με το βαρύτιμο όνομα του Νικολάου Πλαστήρα, οργανώσαμε εκδηλώσεις με κορυφαία την σημερινή, για συμβολικούς και ουσιαστικούς λόγους:

Μισό αιώνα μετά, έχουμε Χρέος να θυμηθούμε και να αποδώσουμε την οφειλόμενη τιμή και μνήμη σε όλους εκείνους, Κύπριους και Ελλαδίτες αγωνιστές, οι οποίοι έπεσαν υπερασπιζόμενοι την Πατρίδα.

Να θυμηθούμε ξανά και πάλι τους 1618 αγνοούμενους, να θυμηθούμε τους ελάχιστους πια εναπομείναντες εγκλωβισμένους, να θυμηθούμε τα χορταριασμέ-

να μνήματα, τα μνημεία, να κλείσουμε τα μάτια και νοερά να βρεθούμε σήμερα στην κατεχόμενη Κύπρο.

Μισό αιώνα μετά, έχουμε Χρέος να μετατρέψουμε την σιωπή ενόχου για την προδοσία της Κύπρου, σε Σιωπή Αναστοχασμού και θαρραλέας ενατένισης των γεγονότων που προηγήθηκαν της εισβολής. Δεν χρειάζεται να ανοίξει πια κανένας λεηλατημένος «Φάκελος της Κύπρου», διότι απλά όλοι πια γνωρίζουμε τα γεγονότα και τα πρόσωπα, τους ενόχους, τα τραγικά λάθη και τις παραλείψεις, από την Χούντα των ανεύθυνων συνταγματαρχών μέχρι τις ευθύνες των τότε πολιτικών της Ελλάδος και της Κύπρου, οι οποίοι υπήρξαν οι μοιραίοι πρωταγωνιστές. Δεν έχουμε ανάγκη να μάθουμε περισσότερα για το βρώμικο ρόλο ξένων κρατών, μυστικών υπηρεσιών. Ούτε έχει νόημα σήμερα να ξανακούσουμε τον ήχο των 30 αργυρίων, το είδαμε το φιλί της προδοσίας...

Το κυρίαρχο ζήτημα σήμερα είναι, όσο ποτέ άλλοτε, να μάθουμε από τα παθήματά μας και όχι να αποδώσουμε ευθύνες σε νεκρούς. Είναι ώρα να αντλήσουμε τα κατάλληλα διδάγματα και να αναλάβουμε τις δικές μας ευθύνες που μας αναλογούν.

Να αποτυπώσουμε με σθένος ότι δεν ξεχνούμε την Κύπρο, να υπομνήσουμε με στεντόρεια φωνή όσα χρόνια κι αν περάσουν, ότι είμαστε εδώ να αγωνιστούμε για την επανένωση της μεγαλονήσου, την ειρηνική συνύπαρξη των δύο κοινοτήτων της Κύπρου, την επίλυση του Κυπριακού με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και το Διεθνές Δίκαιο.

Είμαστε εδώ ως τοπική κοινωνία και Αυτοδιοίκηση, να στείλουμε ξεκάθαρο μήνυμα προς όλες τις κατευθύνσεις ότι δεν είμαστε διατεθειμένοι να αναθεωρήσουμε την Συνθήκη της Λωζάνης ούτε να απεμπολήσουμε τα κυριαρχικά μας δικαιώματα σε Ελλάδα και Κύπρο.

Είμαστε εδώ, αντάξιοι της Ιστορίας μας, να αναλάβουμε την προσωπική μας ευθύνη άρχοντες και αρχόμενοι. Αρκετά πια με διαπιστώσεις και ρητορείες. Η Κύπρος δεν είναι ο «μακρινός συγγενής», το αντίθετο: Κύπριοι και Ελλαδίτες, αδελφία από ίδια μάνα και πατέρα, μια οικογένεια είμαστε και πρώτη κίνηση είναι η αποκατάσταση των σχέσεων μεταξύ μας.

Έπειτα, να κτίσουμε το κοινό μας όραμα, την κοινή μας άμυνα στο πλαίσιο ενός διαρκώς αναβαθμιζόμενου αμυντικού δόγματος σε όλα τα επίπεδα, στρατιωτικό, οικονομικό, πολιτιστικό, κοινωνικό.

Είναι η ώρα να κτίσουμε μια νέα πατριωτική στάση εθνικής ομοψυχίας σε Ελλάδα, Κύπρο, κάθε γωνιά του ενιαίου και αδιάσπαστου Ελληνισμού. Είναι αδήριτη ανάγκη να δημιουργήσουμε από κοινού μια νέα πατριωτική συνείδηση, την οποία οφείλουμε να προστατέψουμε από αρρωστημένες εθνικιστικές προσεγγίσεις και εξ' ίσου από αρρωστημένες διεθνιστικές απλουστεύσεις, οι οποίες ακυρώνουν κάθε έννοια και ισοπεδώνουν την εθνική μας ταυτότητα.

Είναι η ώρα να ακουστεί η φωνή Συνείδησης και ο Λόγος ενός ανανεωμένου οικουμενικού Ελληνισμού, ο οποίος δεν έχει να φοβηθεί τίποτα και κανέναν!

Στο μέτρο που μας αναλογεί, ως Δήμος Λίμνης Πλαστήρα, υλοποιούμε συνοπτικά τις εξής δράσεις:

α) Για 4η χρονιά φιλοξενήσαμε παιδιά από την Κύπρο στις Δημοτικές κατασκηνώσεις της Νεράϊδας.

β) Προωθούμε επισκέψεις των Κυπρίων αδελφών στη λίμνη Πλαστήρα, είναι το παράθυρο της καρδιάς που ανοίξαμε διάπλατα για την ψυχική επανένωση.

γ) Οργανώσαμε εκδηλώσεις μνήμης «Μνησιπήμων Πόνος» για τα 50 χρόνια: Εκδώσαμε ομότιτλο αφιερωματικό τόμο (6/2024) του περιοδικού «Ιστορήση», ο οποίος σήμερα διανέμεται δωρεάν και διατίθεται ελεύθερα από την ιστοσελίδα του Δήμου, υψώσαμε την Κυπριακή σημαία στο δημαρχείο στις 20.7.2024 για 50 ημέρες και μετά τη μεταφέραμε στο μνημείο των ηρώων του Δήμου, όπου συμβολικά παραμένει μέχρι επανένωσης του νησιού. Με την ολοκλήρωση των εκδηλώσεων εκδίδονται τα πρακτικά σε έντυπη και ψηφιακή μορφή.

δ) Ανακηρύξαμε επίτιμους δημότες με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Λίμνης Πλαστήρα εξέχουσες προσωπικότητες από την Κύπρο, όπως τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου και τον ποιητή κ. Κυριάκου Χαραλαμπίδη, ο οποίος παρίσταται στις εκδηλώσεις μαζί με τον Πρόσβη της Κύπρου στην Αθήνα.

ε) Δρομολογούμε την αδελφοποίηση του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα με Κατεχόμενο Δήμο, συμβολική κίνηση που δηλώνει ότι δεν ξεχνούμε, είμαστε στο πλευρό των Κυπρίων αδελφών, όσα χρόνια κι αν περάσουν διεκδικούμε την ελευθερία της Κύπρου.

στ.) Αφιερώσαμε στην Κύπρο του 1974 αντιπροσωπευτικό έργο τέχνης, το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του 1^{ου} Διεθνούς Συμποσίου Γλυπτικής και φιλοξενείται ήδη στο χώρο του Υπαίθριου Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης «χωρο-χρόνου άγραφον». Το έργο φιλοτέχνησε ο κ. Francesco Moretti, Ιταλός καλλιτέχνης και είναι εκεί για να μας θυμίζει το Χρέος μας.

ζ) Ως Δήμος συμμετέχουμε και στηρίζουμε το υπό διαμόρφωση Πολιτιστικό Τόξο Κύπρου – Ελλάδος, ακριβώς για να ισχυροποιήσουμε δεσμούς και να κτίσουμε μια νέα πατριωτική συνείδηση.

Κύπριοι και Ελλαδίτες Αδελφοί,

Είναι η ώρα ανάληψης της προσωπικής μας ευθύνης, της δράσης και των συνεργειών.

Ο Αγώνας συνεχίζεται μέχρι τελικής δικαίωσης της Κύπρου!

Παναγιώτης Νάνος

Δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα

Χαιρετισμός του πρόεδρου της Κύπρου στην Αθήνα κ. Σταύρου Αυγουστήδη,

Εκπροσώπου του Προέδρου της Κύπρου κ. Ν. Χριστοδουλίδη

Αξιότιμε κύριε δήμαρχε και οικοδεσπότη της Λίμνης Πλαστήρα,

Αξιότιμοι κ.κ. βουλευτές του Ελληνικού και Κυπριακού Κοινοβουλίου,

κ. αντιπεριφερειάρχη Καρδίτσας, κ. δήμαρχε της κατεχόμενης Κερύνειας και πρώην δήμαρχε του Κατεχόμενου Λευκόνοικου, κ.κ. αντιδήμαρχοι και πρόεδροι Φορέων και Συλλόγων, Εθνική Ποιητή μας, κύριε Κυριάκο Χαραλαμπίδη, πατριώτες συμπατριώτισσες,

Είναι ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση, κοινή θα έλεγα, που παρευρίσκομαι σε αυτή την Γη ηρώων της Καρδίτσας, στα ιστορικά Άγραφα, εκπροσωπώντας τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκο Χριστοδουλίδη στις εκδηλώσεις τιμής και μνήμης που οργανώνει ο Δήμος Πλαστήρα για τα 50 χρόνια της τουρκικής εισβολής και τη συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου. Εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες για την πρόσκληση του ευπατρίδη δημάρχου Λίμνης Πλαστήρα κ. Παναγιώτη Νάνου, μεταφέρω την ευγνωμοσύνη της Κυπριακής Δημοκρατίας για την ιδιαίτερη τιμή της ανακήρυξης του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας ως επίτιμο δημότη της λίμνης Πλαστήρα.

Κυρίες και κύριοι, η χρονιά που διανύουμε σηματοδοτεί ένα τραγικό εθνικό ορόσημο, καθώς φέρει το βάρος της μαύρης επετείου των 50 χρόνων από τη βάρβαρη Τουρκική εισβολή που σημάδεψε την Ιστορία και την ελευθερία της Κύπρου.

Μισό αιώνα μετά οι μνήμες επιμένουν ολοζώντανες, καθώς το μαρτυρικό νησί μας εξακολουθεί να ματώνει από το βαθύ τραύμα της βίαιης διαίρεσης και της συνεχιζόμενης παράνομης κατοχής, συνθήκες που χώρισαν τον τόπο και τις ζωές των ανθρώπων στα δύο. Είναι μία τραγική επέτειος, έτος μνήμης αλλά και τιμής για όλους αυτούς τους Ελλαδίτες και Κυπρίους που χάθηκαν το μαύρο καλοκαίρι του '74, αρκετοί 12 ήταν από την Καρδίτσα. Είναι βαθύς ο πόνος για όλους εκείνους που έφυγαν από τη ζωή, χωρίς να εκπληρωθούν οι προσδοκίες τους για την απελευθέρωση της πατρίδας και την επιστροφή στη γη των πατέρων τους.

Ο εποικισμός, η καταστροφή της πολιτιστικής και θρησκευτικής μας κληρονομιάς, η παραβίαση των δικαιωμάτων και ελευθεριών των προσφύγων, η τραγική

πλέον μοίρα των αγνοουμένων, οι παράνομες πράξεις οι οποίες συνεχίζονται και διαρκώς ενισχύονται από τη θρασύτατη συμπεριφορά των κατακτητών.

Η φετινή επέτειος μας προσφέρει αντικειμενικά και συμβολικά μία ευκαιρία εθνικού αναστοχασμού, για να αναλογιστούμε την Ιστορία και να μην ξεχάσουμε το δρόμο μας προς το Μέλλον. Δικό μας καθήκον και χρέος ιερό είναι στη μνήμη τους να διαβάσουμε τα μηνύματα της Ιστορίας, να δώσουμε τον καλό αγώνα για τη δικαίωση της Κύπρου. Σε αυτό τον συνεχιζόμενο αγώνα γνωρίζουμε καλά ότι δεν είμαστε μόνοι μας και ότι καταφεύγουμε πάντοτε με ευγνωμοσύνη στην Ελλάδα και τον Ελληνισμό που συμπορεύεται μαζί μας. Είστε το ηθικό, πολιτικό, διπλωματικό, νομικό και άλλο έρεισμα σε όλες τις προσπάθειές μας για απελευθέρωση της Κύπρου.

Η Μνήμη, κυρίες και κύριοι, είναι οδύνη αλλά ταυτόχρονα είναι πηγή δύναμης, εγρήγορσης και αγώνα. Είναι παράλληλα αφορμή για επαναδιατύπωση της σταθερής προσήλωσης όλων μας, Κύπρου και Ελλάδας, στο στόχο της εύρεσης οριστικής λύσης, όσο το δυνατόν λιγότερο άδικης, για να καταστεί βιώσιμη η επίλυση του Κυπριακού.

Η Κύπρος δεν αποτελεί μια παγωμένη διένεξη αλλά μία ανεκπλήρωτη ανοιχτή πληγή, ένα πρόβλημα εισβολής και κατοχής, την οποία ουδείς μπορεί να αγνοήσει. Αναζητούμε λύση βασισμένη στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο χωρίς διακρίσεις και επεμβατικά δικαιώματα. Το παρατεταμένο status quo είναι παράνομο, επικίνδυνο και πιθανότατα μη βιώσιμο. Δεν παραγνωρίζουμε ότι ο δρόμος είναι μακρύς και δύσκολος, είναι εθνικό ζήτημα το Κυπριακό, το λέω συχνά και σε όλους και σαν τέτοιο πρέπει να το αντιμετωπίσουμε, όχι ως Κύπρος αλλά ως Έθνος.

Κυρίες και Κύριοι

Οι εκδηλώσεις «Μνησιπήμων Πόνος» του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα κινούνται ακριβώς σε αυτό τον άξονα, γι' αυτό και θέλω να εκφράσω ακόμα μία φορά τη βαθιά ευγνωμοσύνη της Κυπριακής Δημοκρατίας, τόσο για τις εκδηλώσεις για την Κύπρο, όσο και για την ανακήρυξή του προέδρου μας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη σε Επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα.

Αισθάνομαι πραγματικά συγκίνηση όταν συναντώ Ελλαδίτες αδερφούς, όπως εσάς κύριε δήμαρχε, να σας έχει ο Θεός καλά μαζί με τους αγαπημένους ανθρώπους, όλους τους δημότες και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου.

Σας χρειαζόμαστε να μας δίνετε θάρρος όταν πρέπει, όταν διστάζουμε, να μας υπενθυμίζετε με το βάρος και την αγάπη σας, το Χρέος μας προς τις επόμενες γενιές Ελλήνων. Σας ευχαριστούμε,

Καλή Λευτεριά!

Χαιρετισμός της βουλευτού Καρδίτσας κυρίας Ασημίνας Σκόνδρα,

Εκπροσώπου της Κυβέρνησης

Αγαπητέ συνάδελφε της Κύπρου και του ελληνικού κοινοβουλίου, κ.κ. Δήμαρχοι, κ. αντιπεριφερειάρχα, αγαπητοί εκπρόσωποι συλλόγων και φορέων, θα αποφύγω τις προσφωνήσεις διότι δεν έχει νόημα να τις επαναλάβω.

Εκείνο που με διακατέχει σήμερα είναι τιμή και συγκίνηση ως δημότης, οφείλω να αναγνωρίσω και να συγχαρώ τον δήμαρχο, τη Δημοτική Αρχή, όλους τους συντελεστές της πραγματικά υπέροχης αυτής εκδήλωσης, αλλά και όσων προηγήθηκαν στο Δήμο από τις 20 Ιουλίου και μέχρι τέλος του έτους. Αν δεν κάνω λάθος,

είναι ο πρώτος δήμος στη χώρα με τόσες εκδηλώσεις για την Κύπρο. Προσπαθεί ο δήμαρχος με το δικό του τρόπο, να αναλάβει την ευθύνη που του αναλογεί ως Αυτοδιοίκηση αλλά και ως Έλληνας πατριώτης, μέσα από τις εκδηλώσεις να φέρει ακόμη πιο κοντά τους Ελλαδίτες και Κυπρίους αδελφούς.

Είναι αλήθεια ότι τα 50 χρόνια είναι πολλά. Είναι επίσης αλήθεια ότι πρέπει να αναγνωρίσουμε στους αδερφούς Κυπρίους ότι παρά τον πόνο, παρά τις πληγές που αιμορραγούν, κατόρθωσαν και τη μνήμη να διατηρήσουν ζωντανή, και τον αγώνα της δικαίωσης να μην εγκαταλείψουν, αλλά να πασχίζουν και σταθερά με επιχειρήματα να διεκδικούν το δίκιο τους. Ταυτόχρονα να δίνουν σε εμας το έναυσμα από κοινού να διεκδικούμε εσασεί την επανένωση της Κύπρου.

Ένα επίσης άξιο λόγου και συγχαρητηρίων γεγονός, είναι ότι ολόκληρος ο Κυπριακός λαός αυτά τα χρόνια, παρά τον πόνο και την διχοτόμηση, δεν το έβαλε κάτω. Με την εργατικότητα του πέτυχε αξιοθαύμαστη οικονομική ανάπτυξη. Έγινε επάξια μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκεί πλέον μαζί με την Ελλάδα πάντα στο πλευρό της, απέκτησε ισχυρή φωνή για αυτά τα Δίκαιά της.

Ο Ελληνισμός κύριε Πρέσβη δεν πρόκειται ποτέ να πάψει να διεκδικεί την επανένωση της Κύπρου, άλλωστε ο πρωθυπουργός μας ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης κινεί το θέμα, το θέτει παντού σε όλα τα διεθνή φόρα και πιστεύω ότι είναι μία καλή στιγμή να μπορέσουμε να διεκδικήσουμε αυτό που πραγματικά θέλουμε.

Τιμή λοιπόν και δόξα σε αυτούς που χάθηκαν, στους αγνοούμενους, τις οικογένειές τους και σε όλους όσους παλεύουν για να κρατήσουν ζωντανή την μνήμη και την ελπίδα.

Να είστε καλά κύριοι δήμαρχοι και Κύπριοι αδελφοί που ήλθατε στο Δήμο μας, καλωσορίσατε στην πανέμορφη λίμνη Πλαστήρα η οποία πάντα να κρατάει ισχυρούς δεσμούς με την Κύπρο χάρη στο δήμαρχο Παναγιώτη Νάνο. Ελπίζω να φύγετε με καλές αναμνήσεις και θετικές σκέψεις,

Σας ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός του βουλευτή Καρδίτσας κ. Αριστοτέλη Σπάνια,

εκπροσώπου του Ελληνικού Κοινοβουλίου

Κύριε πρόεδρη και αγαπητοί προσκεκλημένοι, κυρίες και κύριοι,

θα αποφύγω και εγώ τις προσφωνήσεις, διότι οι επαναλήψεις δεν προσθέτουν κάτι.

Είναι βαθιά η συγκίνηση διότι βρισκόμαστε σήμερα εδώ για να δηλώσουμε ότι μέχρι σήμερα δεν έχουμε ξεχάσει ούτε και πρόκειται στο μέλλον να ξεχάσουμε ένα γεγονός το οποίο σημάδεψε την Κύπρο μας, σημάδεψε την ίδια την Ελλάδα μας. Έγινε κάτι τραγικό το οποίο πρέπει να έχουμε όλοι σαν παράδειγμα προς αποφυγή.

Οφείλουμε πάντα να έχουμε στο μυαλό μας την Κύπρο που θέλουμε, την ενωμένη Κύπρο όπως εικονίζεται στη σημαία δίπλα μας, να την

ξαναδούμε όλοι να κυματίζει στην ελεύθερη Κύπρο και πάλι.

Θέλω να συγχαρώ το δήμαρχο Λίμνης Πλαστήρα και το Δημοτικό Συμβούλιο, πραγματικά μας τιμούν οι εκδηλώσεις «Μνησιπήμων Πόνος», μας εκφράζει η κίνηση του Δήμου και είναι κάτι το οποίο και εμείς επιθυμούμε να είμαστε ενωμένοι οι Έλληνες όπου γης. Ιδιαίτερα να έχουμε με τους αδελφούς Κυπρίους αυτή την επαφή, θέλουμε να είμαστε δίπλα ο ένας τον άλλον γιατί είμαστε ένα, είμαστε Έλληνες και πρέπει αυτό πάντα να το στηρίζουμε.

Με τις σκέψεις αυτές χαιρετίζω την εκδήλωση, σας καλωσορίσω στο τόπο μας, εύχομαι καλή διαμονή και καλή επιτυχία στην κοινή μας προσπάθεια και αγώνα για την επανένωση της Κύπρου.

Χαιρετισμός του αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Καρδίτσας κ. Κώστα Τέλιου

Αγαπητέ κύριε πρόσβη της Κυπριακής Δημοκρατίας, αγαπητοί κ.κ., βουλευτές του νομού και της Κύπρου, συνάδελφοι στην Αυτοδιοίκηση, πρόεδροι Φορέων και Συλλόγων, κυρίες και κύριοι από την Κύπρο και την Ελλάδα,

Τιμούμε σήμερα εδώ ανάμεσα στους εκλεκτούς προσκεκλημένους τα 50 χρόνια τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, μία τραγική στιγμή στην Ιστορία του Ελληνικού τόπου, που άφησε ανεξίτηλα σημάδια στις ζωές και στις ψυχές χιλιάδων ανθρώπων. Πενήντα (50) ολόκληρα χρόνια, μισός αιώνας έχει περάσει από την τουρκική εισβολή το 1974, μια τραγωδία που προκάλεσε αβάσταχτο πόνο, ξεριζωμό, καταστροφή, εξαφάνιση αγνοούμενων, για τις οικογένειές τους ο χρόνος σταμάτησε τότε, αυτοί οι άνθρωποι ζουν έκτοτε με τον πόνο της απώλειας, περιμένοντας δικαίωση και απαντήσεις.

Υπηρέτησα την στρατιωτική μου θητεία στην Κύπρο την περίοδο 1998-2000 και γνωρίζω από πρώτο χέρι το μεγαλείο της ψυχής του Κυπριακού Λαού. Έζησα την αδιάκοπη επιθυμία για Ειρήνη και Δικαιοσύνη. Εκεί βίωσα την Ιστορία και τον πόνο του νησιού από κοντά, συνδέθηκα με ανθρώπους που κουβαλούν αυτό το βάρος της απώλειας και της αναζήτησης των δικών τους. Αυτή η εμπειρία με συνοδεύει πάντα, με γεμίζει θλίψη και οργή, αλλά συνάμα και στήριξη για τον αγώνα τους που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Οι μνήμες της εισβολής παραμένουν ζωντανές και απαιτούν απόδοση δικαιοσύνης, το όραμα μιας ελεύθερης Κύπρου παραμένει ισχυρό και υπόσχεση προς τους αγνοούμενους, τις οικογένειες τους και όλο το Κυπριακό λαό. Είμαστε ένα και δεν ξεχνούμε, θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε μέχρι να επιστρέψει η Δικαιοσύνη και η επανένωση της Κύπρου. Σας μεταφέρω και τους θερμούς χαιρετισμούς του περιφερειάρχη Θεσσαλίας, του κ. Δημήτρη Κουρέτα, ο οποίος λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων δεν μπόρεσε να είναι σήμερα εδώ και προσωπικά μου ανέθεσε την εκπροσώπηση στην σημαντική αυτή εκδήλωση.

Είμαστε μαζί σας μέχρι την τελική δικαίωση.

Μήνυμα του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Κώστα Τσιάρα

Αξιότιμες κυρίες και κύριοι,
Αγαπητοί εκπρόσωποι της Κυπριακής και Ελληνικής
πολιτείας και της Τοπικής
Αυτοδιοίκησης,
Αγαπητοί φίλοι της Κυπριακής και Ελληνικής κοινότη-
τας,

Με αίσθημα τιμής και βαθιάς συγκίνησης στέκομαι νο-
ερά μαζί σας στην κορύφωση των εκδηλώσεων «Μνησι-
πλήμων Πόνος», εδώ στο Μορφοβούνι της Λίμνης Πλα-
στήρα, 50 χρόνια μετά τη τραγωδία της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο αποτί-
νοντας με σεβασμό, φόρο τιμής στην μνήμη και στον αγώνα των Κυπρίων, τιμών-
τας όλους εκείνους που θυσιάστηκαν για την ελευθερία και την αξιοπρέπεια του
Κυπριακού Ελληνισμού.

Αυτή η σημαντική πρωτοβουλία του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα που ξεκίνησε με
μία σειρά δράσεων το φετινό καλοκαίρι και ολοκληρώνεται σήμερα, είναι μία
υπενθύμιση της τραγωδίας που βίωσε η Κύπρος αλλά και μια ευκαιρία να διατη-
ρήσουμε ζωντανή την ιστορική μνήμη, να αγωνιστούμε για την δικαίωση των θυ-
μάτων, των αγνοουμένων και των προσφύγων αλλά και να προωθήσουμε μεταξύ
μας την ενότητα και αλληλεγγύη με βλέμμα στο μέλλον, διεκδικώντας ένα Ευρω-
παϊκό κράτος, ενιαίο, με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Όλες οι δράσεις που διοργανώθηκαν τους τελευταίους μήνες από το Δήμο Λί-
μνης Πλαστήρα, με την ύψωση της Κυπριακής σημαίας για 50 ημέρες και τις εκδη-
λώσεις αφιερωμένες στην τραγωδία, αποδεικνύουν τη δέσμευση της δημοτικής
αρχής στην ενίσχυση των μεταξύ μας δεσμών. Η φιλοξενία παιδιών από την Κύ-
προ στις δημοτικές κατασκηνώσεις, η έκδοση του περιοδικού «Ιστορήση», η δημι-
ουργία γλυπτού αφιερωμένου στην Κύπρο και οι αδελφοποιήσεις με κατεχόμε-
νους δήμους της Μεγαλονήσου, αποτελούν σύμβολα ενός αγώνα που συνεχίζε-
ται, με ελπίδα και αφοσίωση.

Αυτές οι δράσεις όμως που αποτελούν και ένα περίτρανο παράδειγμα της δύ-
ναμης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να αναδεικνύει τα εθνικά μας θέματα και του
ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει, αποδεικνύοντας πως η ιστορική μνήμη δεν
είναι απλώς εθνική ανάγκη. Είναι μία εθνική υποχρέωση που συντελεί στην εθνι-
κή μας αυτογνωσία.

Παρά τις ανειλημμένες υποχρεώσεις στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που με κρατούν μακριά από αυτή τη σημαντική ημέρα, θέλω να εκφράσω τα ειλικρινή μου συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές αυτής της προσπάθειας και να διαβεβαιώσω πως η Ελληνική Κυβέρνηση, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και εγώ προσωπικά στεκόμαστε αρωγοί σε κάθε πρωτοβουλία που αναδεικνύει την ιστορία μας, ενδυναμώνει τις μεταξύ μας αδελφικές σχέσεις και ενισχύει την εθνική μας ενότητα.

Και όπως το θέλει ο ποιητής, η Κύπρος το «Χρυσοπράσινο φύλλο που ριγμένο στο πέλαγο» μέσα από τη δύναμη του «Μνησιπήμονος Πόνου» θα παραμένει αγέρωχη, ακόμα και μέσα από τις πληγές της.

Χαιρετισμός του κ. Ιωσήφ Βιολάρη, Δημάρχου κατεχόμενης Κερύνειας

Έντιμε Κύριε Υπουργέ,
Αξιότιμε Κύριε Περιφερειάρχη,
Αξιότιμε Βουλευτή της Κυπριακής Βουλής,
Αγαπητέ φίλε Δήμαρχε του Δήμου Λίμνης
Πλαστήρα,
και αγαπητά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου,

Φίλη, τέως δήμαρχε του κατεχόμενου Λευκόνοικου,

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Συμπληρώθηκαν φέτος 50 χρόνια από τον μαύρο εκείνο Ιούλη του 1974, από το προδοτικό πραξικόπημα και τη βάρβαρη τουρκική εισβολή.

Ένα έγκλημα που άνοιξε διάπλατα την πόρτα για την εισβολή του Αττίλα και έφερε την ολοκληρωτική καταστροφή της Κύπρου.

Η 15η και 20η Ιουλίου του 1974, αποτελούν αποφράδες μέρες για την Κύπρο και το λαό μας. 50 χρόνια μετά, η πατρίδα μας παραμένει μοιρασμένη, διαιρεμένη με το συρματοπλέγμα της ντροπής να διαχωρίζει βίαια το λαό στο σύνολό του... ακόμα κηδεύουμε νεκρούς, αναζητούμε αγνοουμένους, τα εδάφη μας παραμένουν υπό τουρκική κατοχή.

Η προδοσία του 1974 έμελλε να φέρει τον όλεθρο και την καταστροφή της Κύπρου μας. «Δεν μας τους έφερε η θάλασσα της Κερύνειας», όπως λέει και ο ποιητής μας Κώστας Μόντης, για να αναδείξει το μέγεθος της προδοσίας.

Σήμερα, σ' αυτή την ιδιαίτερη στιγμή, βρισκόμαστε μαζί σας για να τιμήσουμε τα 50 χρόνια από το Πραξικόπημα και την Τούρκικη εισβολή στην Κύπρο και τη συνεχιζόμενη κατοχή της αγαπημένης μας πόλης, της Κερύνειας.

Μια πόλη που υπήρξε κέντρο της ζωής, της ιστορίας και του πολιτισμού μας, τώρα παραμένει σκλαβωμένη αλλά πάντα ζωντανή στην μνήμη και την καρδιά μας.

Η Κερύνεια είναι για όλους εμάς σύμβολο αντίστασης και αγώνα. Παρά τα 50 χρόνια που πέρασαν, η επιθυμία μας για δικαιοσύνη και επιστροφή παραμένει άσβεστη.

Όπως η λίμνη Πλαστήρα βρίσκεται εδώ και καθρεφτίζει την ομορφιά της φύ-

σης, έτσι και οι ψυχές μας, καθρεφτίζουν την αγάπη για την Κερύνεια μας, μια αγάπη που παραμένει αμετάβλητη στο χρόνο.

Αμετάβλητο στο χρόνο θα παραμείνει και το καλύτερα διατηρημένο αρχαίο ναυάγιο του κόσμου, (σώθηκε το 70%), το οποίο βρίσκεται φυλακισμένο στο μουσείο του κατεχόμενου Κάστρου της Κερύνειας. Το καράβι της Κερύνειας, όπως ονομάστηκε.

Όσο κι αν οι κατακτητές στις αναφορές και ξεναγήσεις τους προσπαθούν να αλλοιώσουν την ιστορική αλήθεια της καταγωγής του, το αιχμάλωτο καράβι μας παραμένει αδιαμφισβήτητη μαρτυρία των ακατάλυτων από το χρόνο ή οποιουσδήποτε κατακτητές, ή σκοπιμότητες, δεσμών της Κερύνειας με την Ελλάδα, σύμβολο επιστροφής των Κερυνειωτών στην αγαπημένη πόλη και επαρχία μας.

Οι εκδηλώσεις που διοργανώνει ο Δήμος Λίμνης Πλαστήρα, είναι δράσεις με δυνατούς συμβολισμούς και ουσιαστικό περιεχόμενο. Η ύψωση της Κυπριακής σημαίας στο Δημαρχείο σας, η οποία όπως γνωρίζουμε, θα κυματίζει για 50 ημέρες, συμβάλλει στο να κρατηθεί ζωντανή η ιστορική μνήμη και η συνέχιση του αγώνα για μια δίκαιη λύση.

Η σημερινή εκδήλωση αποτελεί μια σημαντική υπενθύμιση ότι, η Κύπρος και η Κερύνεια δεν είναι γεωγραφικά σημεία στο χάρτη, αλλά καρδιές που χτυπούν σε κάθε γωνιά του Ελληνισμού.

Η ενότητα και η συλλογική μας μνήμη, είναι τα όπλα με τα οποία μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις και να κρατήσουμε ζωντανό το όραμα της απελευθέρωσης και της επιστροφής.

Θέλω να εκφράσω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου, εκ μέρους του Δημοτικού Συμβουλίου Κερύνειας και όλων των Κερυνειωτών, στο Δήμο Λίμνης Πλαστήρα, στο Δήμαρχο, κ. Παναγιώτη Νάνο και το Δημοτικό Συμβούλιο και σε όλους εσάς που συμμετέχετε σε αυτή την εκδήλωση δείχνοντας ότι η Κερύνεια όπως και ολόκληρη η Κύπρος δεν είναι ξεχασμένη.

Ο αγώνας μας συνεχίζεται με την ενότητα και την αποφασιστικότητα μας. Αγωνιζόμαστε για να έρθει η μέρα που θα ξαναδούμε την Κερύνεια και ολόκληρη την Κύπρο ελεύθερη.

Αυτό θα είναι το καλύτερο μνημόσυνο των νεκρών μας, των ηρώων μας, των αγωνιστών της Δημοκρατίας και της Αντίστασης. Των ανθρώπων που πρόταξαν τα στήθη τους μπροστά στους Τούρκους εισβολείς, την ώρα που τα τανκς εισέρχονταν στην αγαπημένη μας Κερύνεια. Το ημερολόγιο έδειχνε 22 Ιουλίου, 1974.

Η δικαίωση των νεκρών και των ηρώων μας, θα γίνει μόνο όταν επιτέλους ο ήλιος της δικαιοσύνης ανατείλει για όλη μας την Κύπρο και το λαό της.

Να μου επιτρέψετε κλείνοντας να διαβάσω ένα κείμενο για την Κερύνεια μας, του αείμνηστου Κερυνειώτη Νίκου Κρανιδιώτη...

«Ήτανε όλα ωραία»: Άνθρωποι και φύση συνθέτουν ένα πανόραμα ομορφιάς και γαλήνης, που κάνει ακόμα πιο οδυνηρή την επίγνωση ότι έχουν χαθεί. Το παρόν είναι εντελώς διαφορετικό. Η τουρκική εισβολή που μεσολάβησε διαφοροποίησε τα πράγματα. Οι ειδυλλιακές εικόνες έχουν χαθεί. Το φως έχει παραχωρήσει τη θέση του στο σκοτάδι, η αυγή δεν είναι λαμπερή αλλά σκοτεινή και χωρίς δικαιοσύνη, ενώ ο ήλιος, χάθηκε βυθισμένος στο θάνατο, επακόλουθο της εισβολής.

Στην Κερύνεια του παρελθόντος κυριαρχεί το φως, που υποβάλλει την αίσθηση μιας ανέφελης, ευτυχισμένης ζωής. Αντίθετα, στο θλιβερό παρόν κυριαρχεί το σκοτάδι αποδίδοντας την αίσθηση της τραγικής καταστροφής που οδήγησε οριστικά στην απώλεια του ειρηνικού παραδείσου που βασίλευε κάποτε στη μικρή πολιτεία.

Σας ευχαριστώ....

Πόλη που κατέχεται από τουρκικά στρατεύματα από το 1974

Χαιρετισμός της κυρίας Ζήνας Λυσάνδρου-Παναγίδη,

Φιλολόγου, MSc τ. Δημάρχου Λευκονοίκου

«Λευκόνοικο, πατρίδα μου,
μείνε μεσ' στη ζωή μου ολόιδιο,
πασίχαρο, στύλος να κρατηθώ.
Ρομφαία του Τούρκου σ' άρπαξε
και θάνατον φωτιά.
Θλιμμένα η ψυχή μου πάντοτε
τηράει τη Μεσαριά»

Ποίημα της αγαπημένης μας φιλολόγου στο Γυμνάσιο Λευκονοίκου, μ. Κυριακής Παρασκευά. Το Λευκόνοικό μας, η γενέθλια γη μας, στην επαρχία Αμμοχώστου. Λες κι ήταν χθες που άρχισε η θανατηφόρα συμφωνία των αρμάτων! Ούτοι εν άρμασι. Ο ουρανός ξερνούσε φωτιά. Η γη καιγόταν...

**«Δεν περιμέναμε, Αφρογέννητη, βαρβάρους.
Μας είπαν πως βάρβαροι πια δεν υπάρχουν!
Μα να που υπήρχαν, Πασιφάη, βάρβαροι,
που κίνησαν για το νησί μας, νύχτα
νύχταν Παρασσιεφκόνυκταν, τζιαιρόν Δευτερογιούνην...»**

Στο νησί μας το άδικο περίσσεψε.

Ο ήλιος σκέπασε το πρόσωπό του και πενθοφόρησε, εκείνο τον μαύρο Ιούλιο του 1974. Είδαμε τον κατακτητή να μοιράζει το σώμα της πατρίδας μας και δεχθήκαμε τα γυαλιά των θρυμματισμένων μας ονείρων να μας τρυπούν το σώμα.

Λες και δεν είχαμε ποτέ μας σπιτικό.

Δεν είχαμε ποτέ μας σπιτικό;

.....

Είχαμε κάποτε κι εμείς ένα σπίτι, μιαν αυλή, έναν κήπο!

Όμως, ποτέ δεν λιποψυχίσαμε!

Είμαστε Έλληνες!

Είμαστε από καλή γενιά!

Μιλάμε κι εμείς

«Τη γλώσσα την ελληνική,

που είναι η πιο παλιά

και η πιο πλούσια γλώσσα

του κόσμου», όπως είπε ο Ελύτης σε ομιλία του στους ομογενείς της Σουηδίας, μετά τη βράβεισή του με το Νόμπελ, τον Νοέμβριο του 1979.

Η προσφυγιά είναι ένας θάνατος.

Το μισό νησί στοιβάχτηκε στ' άλλο μισό...

Ο κόσμος μας πέρασε κάβους πολλούς...

Ευτελισμούς, ταπεινώσεις, στερήσεις...Αγώνας για να ξαναστήσεις το σπιτικό σου στους προσφυγικούς συνοικισμούς...Να αναστήσεις τα παιδιά σου σε άλλη γη...μακριά από τους γνώριμους ήχους, τις μυρωδιές, τα χρώματα...

Όμως, αντλώντας δύναμη από τη μεγάλη αγάπη μας για την κουρσεμένη γη μας μα κυρίως από την αέναη και ζώσα πηγή της Ορθοδοξίας, συνεχίζουμε τον Αγώνα μας 50 χρόνια τώρα...**Έως τη μέρα της λευτεριάς μας!**

Γιατί εμείς τη λέμε τη ζωή!

Στόχος μας είναι η απελευθέρωση της γης μας. Γι' αυτό **παλεύουμε**. Και αντέχουμε. Παραδίδουμε τη σκυτάλη στα παιδιά μας, τα εγγόνια μας...

Δεν συμβιβάζομαστε με την κατοχή. Κάθε βράδυ εμείς στη Λευκωσία βλέπουμε τη σημαία της κατοχής φωταγωγημένη να βεβηλώνει το σώμα του βουνού μας, του γίγαντα με τα πέντε δάκτυλα, του Πενταδάκτυλού μας; Πώς να συμβιβαστούμε;

Κι αν η διεθνής διπλωματία είναι άδικη, αν οι πολιτισμένοι της γης εθελotuφλούν, εμείς, κοινωνώντας τα μεγάλα αντίδωρα του φωτερού παρελθόντος μας, καταφέραμε να ζυμώσουμε τον δικό μας άρτο ζωής, τροφή της ψυχής έως το νόστιμον ήμαρ.

Γιατί πιστεύουμε ότι θα έρθει η ευλογημένη μέρα που θα κτυπήσουν λεύτερες οι καμπάνες των ρημαγμένων εκκλησιών μας...

Αλίμονο αν δεν το πιστεύαμε!

Όχι, γιατί θα μας βοηθήσει κανένα ξανθόν γένος, αλλά γιατί ξέρουμε καλά ότι έως τώρα μιλούν οι δυνατοί της γης. Ο Θεός δεν μίλησε ακόμη.

Κι αν οι άνθρωποι κάνουν σχέδια, ο Θεός δεν έχει τα δικά του;

Αυτά μας διδάσκει ο συμμαθητής μου, Γέροντας Εφραίμ, ο Άγιος Καθηγούμενος της Μονής Βατοπαιδίου.

Φτάνει να το πιστέψουμε!

Φτάνει να έρθουμε κοντά στον Θεό μας.

Μέχρι τότε, εμείς μεταλαμπαδεύουμε τον πόθο της επιστροφής και μεταφέρουμε τη σκυτάλη στα νέα παιδιά μας. Να' ναι έτοιμοι σαν έρθει η ώρα.

Εύκολο; Όχι, είναι πολύ δύσκολο. Γιατί τα παιδιά μας μεγαλώνουν σε ξένες στράτες. Μακριά από τη γη των προγόνων μας. Μα επιμένουμε!

Γιατί η γη είναι δική μας

Ποτισμένη με νερό και δάκρυ!

Φορτωμένη με όνειρα και ιδρώτα!

Γι' αυτό και νιώθουμε βαρύ το χρέος να τους αφήσουμε την κληρονομιά μας. Για να μάθουν από πού ερχόμαστε και τι πολιτισμό κουβαλούμε.

Χαιρετισμός του κ. Γιώργου Συλλούρη

Προέδρου Ομοσπονδίας Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδος

Επειδή ακούσαμε πάρα πολλά δεν θα μιλήσω από γραπτό κείμενο. Εξοχότατε κύριε πρόεδρε, δήμαρχοι, επίσημοι προσκεκλημένοι, συμπατριώτισσες και συμπατριώτες από την Κύπρο και την Καρδίτσα εκ μέρους της ομοσπονδίας Κυπριακών οργανώσεων Ελλάδος θέλω να σας ευχαριστήσω για την οργάνωση της παρούσας εκδήλωσης και για την παρουσία σας. Κύριε δήμαρχε σας ευχαριστώ διότι δείχνετε ότι δεν ξεχνάτε την Κύπρο μας. Το σύνθημα δεν ξεχνώ πρέπει να συμπληρωθεί με το σύνθημα «όχι στο δεν γνωρίζω» και ιδιαίτερα για τη νέα γενιά. Είχαμε την τύχη να είμαστε με τις υπουργούς παιδείας Κύπρου και Ελλάδος στο Βόλο για παρόμοια εκδήλωση και είπαμε ότι μέσα από την παιδεία μας και το σχολείο να μάθουμε στα παιδιά τι έγινε στην Κύπρο, να μάθουμε στα παιδιά την ιστορία μας και συγκεκριμένα τι πρέπει να μάθουμε όλοι μας, τι δεν ξεχνούμε και τι πρέπει να γνωρίζουμε. Πρέπει να γνωρίζουμε πώς έγινε η εισβολή, έχει δίκιο δήμαρχος από την Κερύνεια ότι υπήρξε ένα προδοτικό πραξικόπημα στις 15 Ιουλίου του '74 και γιατί ήταν ιστορικά αποδεδειγμένα προδοτικό. Όταν έγινε το πραξικόπημα, πουλούσανε παραμύθι σε όσους παρασύρθηκαν ότι θα γίνει ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, όμως ποτέ δεν ανακηρύχθηκε η ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα και το χειρότερο είναι ότι αυτοί που έκαναν το πραξικόπημα άφησαν την Κύπρο ανυπεράσπιστα. Ήρθα εδώ όχι για να μιλήσω πολιτικά, αλλά πρέπει να τα λέμε, να είμαστε ειλικρινείς Παύλο, να είμαστε ειλικρινείς διότι θέλουμε αυτή η ψυχική μέθεξη Ελλάδος και Κύπρου, του ελληνισμού της Ελλάδος και του ελληνισμού της Κύπρου να πατά σε γερά θεμέλια και να λέμε την αλήθεια και να είμαστε ειλικρινείς. Όταν ζητήθηκε απο το μακαρίτη τον Γλαύκο Κληρίδη, που ήταν τότε πρόεδρος της βουλής και αντικατέστησε τον Μακάριο βοήθεια από την πολιτική ηγεσία της Ελλάδας, ξέρετε αυτό το πικρό ότι απάντησε Κύπρος κείται μακράν. Ξέρω όμως ότι ο ελληνικός λαός έδωσε αίμα και η Καρδίτσα έδωσε αίμα για να αντιμετωπίσουμε τις ορδές του Αττίλα. Ακούσαμε για τους αγνοούμενους και τους νεκρούς της Καρδίτσας και για αυτό εμείς είμαστε ευγνώμονες μέσα από την ψυχή μας.

Αγαπητή Ζήνα ευχαριστούμε τη μητέρα Ελλάδα, όμως ακούστε και το άλλο ότι πρέπει να γνωρίζουν τα παιδιά και να και οι πολίτες αυτού του τόπου ότι η Ελλά-

δα ως κράτος έχει ιστορικές και εθνικές υποχρεώσεις έναντι της Κύπρου. Έχει επιπρόσθετα, και νομικές υποχρεώσεις διότι είναι εγγυήτρια δύναμη μαζί με την Αγγλία και την Τουρκία. Η Τουρκία εκμεταλλεύτηκε την πρόνοια αυτή των συμφωνιών Ζυρίχης- Λονδίνου, εισέβαλε στην Κύπρο και κατέλαβε παράνομα το 37% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αυτό πρέπει να το μαθαίνουμε στα παιδιά, πρέπει να μαθαίνουμε τα λάθη μας, το πραξικόπημα, πρέπει όμως να πούμε και ακόμη κάτι στους εκπροσώπους της πολιτείας, τους βουλευτές της βουλής των Ελλήνων και τους εκπροσώπους της κυβέρνησης και της νομαρχίας. Αυτά τα οποία συζητούμε μεταξύ μας ότι δηλαδή η Ελλάδα έχει εθνική υποχρέωση γιατί στην Κύπρο κατοικεί το 1/10 του Ελληνισμού, είναι ένα εκατομμύριο περίπου άνθρωποι στην Κύπρο και άλλοι τόσοι στο εξωτερικό και δεν μπορεί να μένουνε αβοήθητοι. Έχει όμως κυρίως φίλε Ντίνε Αυγουστή, κάτι που έγραψες στο δεύτερό σου σύγγραμμα και τα αναλύεις πολύ καλά, ότι η Ελλάδα έχει στρατηγικό όφελος και συμφέρον στην Κύπρο, διότι αν η Τουρκία υλοποιήσει αυτό που μας λέει ότι θέλει δύο κράτη, δεν θέλει δύο κράτη θέλει ένα κράτος Τουρκικό. Αυτό το γνωρίζουμε από το 1956 από την έκθεση του Νιχάτ Ερίμ.

Τελειώνοντας απλά θέλω να σας κάνω μία σύνοψη διότι είπαμε πολλά, να τα κωδικοποιήσουμε δήμαρχε και τελειώνω. Εάν η Τουρκία λοιπόν υλοποιήσει την στρατηγική της, αν καταλάβει την Κύπρο αντιλαμβάνεστε τι σημαίνει στις διεθνείς σχέσεις. Θα ελέγξει απολύτως την ανατολική μεσόγειο και τι σημαίνει αυτό για την Ελλάδα. Λυπάμαι που θα το πω θα γίνει επαρχία της Τουρκίας η Ελλάδα διότι η αμυντική της ικανότητα θα εκμηδενιστεί. Συνεπώς, η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να ενισχύσει την αμυντική της ικανότητα και μην ακούτε τα παραμύθια, τα σχέδια Ανάν και όλες αυτές τις ιστορίες και όλους αυτούς τους συμβιβασμούς που μας έφεραν και μας φέρνουν σε αδιέξοδα. Είμαστε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αξιώνουμε, απαιτούμε το ευρωπαϊκό κεκτημένο, που είναι δικαίωμα μας και δεν πρέπει να το απεμπολήσουμε. Δεν γίνεται μισή λύση και συμβιβασμοί σε αυτά τα πράγματα ή είμαστε Ευρωπαίοι και ισότιμοι με τους άλλους ευρωπαίους ή δε γίνεται να είμαστε μισοί Ευρωπαίοι. Λύση σημαίνει εφαρμογή του Ευρωπαϊκού κεκτημένου χωρίς καμία απολύτως απόκλιση αλλιώς δεν θα είναι λύση, θα είναι προγεφύρωμα για την κατάληψη της Κύπρου από την Τουρκία. Δεν θέλω να σας κουράσω άλλο, εκφράζω την ευγνωμοσύνη μας στους Ελλαδίτες αδερφούς μας για την αμέριστη βοήθεια και συμπαράσταση, που είχαμε, έχουμε και θα έχουμε από τον ελληνισμό ολόκληρο. Οι πολιτικές ηγεσίες πρέπει να εναρμονίζονται με αυτή τη βούληση, θέληση και την ψυχική μέθεξη, όπως είπαμε ποιητικά κύριε Χαραλαμπίδη.

Να είστε καλά και καλή λευτεριά στην Κύπρο.

Χαιρετισμός του κ. Ξενή Ξενοφώντος

Προέδρου Ινστιτούτου Ελληνικού Πολιτισμού Κύπρου

Με το βλέμμα στραμμένο στον βουβό Πενταδάκτυλο και το μυαλό να στριφογυρίζει στα σκλαβωμένα εδάφη της ημικατεχόμενης Κύπρου, απευθύνουμε εγκάρδιο αδελφικό χαιρετισμό σε όλους εσάς που ανηφορίζατε σήμερα στα ιστορικά Άγραφα για να αποτίσετε φόρο τιμής στους αγωνισαμένους και πεσόντες των Κυπριακών Θερμοπυλών, το μαύρο καλοκαίρι του 1974 ενάντια στις ορδές των νεοθωμανών της Άγκυρας.

Σε μία εποχή που οι οικουμενικές αξίες φθίνουν επικίνδυνα με την Κύπρο και την Ελλάδα να ανησυχούν εντονότατα για το αύριο μέσα στον ταραγμένο πλανήτη, η σημερινή εκδήλωση αποτελεί ορόσημο στην καταβαλλόμενη υπερπροσπάθεια για κοινωνική ανασυγκρότηση κι εθνική αφύπνιση. Θεωρούμε πως η εκδήλωση αυτή είναι κομβικής σημασίας στον αγώνα των τίμιων πατριτικών δυνάμεων σε Κύπρο και Ελλάδα για να βγούμε από τα τεράστια κοινωνικά κι εθνικά αδιέξοδα που ορθώνονται μπροστά μας σαν απροσπέλαστα τείχη.

Ως Ινστιτούτο Ελληνικού Πολιτισμού Κύπρου, συγχαίρουμε την συναγωνιστή Δήμαρχο Λίμνης Πλαστήρα Παναγιώτη Νάνο για τις ευαισθησίες και τις ακατάπαυστες έγνοιες του για τη μαρτυρική Κύπρο και το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού. Του εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες για τη στήριξη που παρέχει στην πρωτοβουλία μας για δημιουργία του Ενιαίου Πολιτιστικού Δόγματος Κύπρου – Ελλάδας που αποσκοπεί να επενεργεί ως δεύτερη γραμμή άμυνας, μετά τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς.

Σε τούτη τη σκληρή συγκυρία που τα ανθρώπινα δικαιώματα καταρρακώνονται και ο πλανήτης κινείται ασύστολα στη σφαίρα του παγκοσμιοποιούμενου καζίνο, αναζητούμε τους πνευματικούς ανθρώπους και τους αγνούς πατριώτες που θα δώσουν νέα πνοή στον αγώνα για να κρατηθούν όρθιες οι δυο αδελφές χώρες, του ενός και αδιαιρέτου Ελληνικού Έθνους. Ενώνουμε δυνάμεις για να χτίσουμε την κοινωνία του πολιτισμού, του πνεύματος και της εθνικής αυτογνωσίας των πολιτών, ως απαραίτητο υπόβαθρο για χάραξη μακρόπνοης εθνικής στρατηγικής στο Κυπριακό και στα άλλα μείζονα εθνικά ζητήματα. Γι' αυτό, έντιμε κύριε πρόεδρε της Κύπρου στην Αθήνα και έντιμη κυρία βουλευτίνα της Νέας Δημοκρα-

τίας, σας καλούμε να μεταφέρετε στον πρόεδρο Νίκο Χριστοδουλίδη και στον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, να αναλάβουν μέσα σε πνεύμα ειλικρινούς συνεργασίας τις ιστορικές ευθύνες που τους αναλογούν. Προσυπογράφω πλήρως τα όσα επισήμανε ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κυπριακών Οργανώσεων Κύπρου Ελλάδας (ΟΚΟΕ) Γιώργος Συλλούρης για την αδήριτη ανάγκη σύμπληξης πανεθνικού υπερκομματικού μετώπου για δικαίωση της Κύπρου και των άλλων μαρτυρικών Ελληνικών πατρίδων. Περαιτέρω, διαμηνύουμε πως, αν χαθεί το προκεχωρημένο φυλάκιο του Ελληνισμού που λέγεται Κύπρος, το τραύμα για την Ελλάδα θα είναι θανάσιμο.

Σήμερα που ο Ερντογανικός παραλογισμός θέλει να περάσει στα αιμοβόρα χέρια του την Κύπρο, το Αιγαίο και άλλες Χριστιανικές κοιτίδες, καλούμαστε να ορθώσουμε ανάστημα στον κατακτητή μέσω μακρόπνοης πανεθνικής στρατηγικής που θα στηρίζεται σε βασικούς κινητήριους άξονες :

- 1. Υγιάς – εύρωστη οικονομία**
- 2. Αξιόπιστο κράτος δικαίου**
- 3. Εθνική ενότητα - λαϊκή ομοψυχία – υψηλό αγωνιστικό φρόνημα**
- 4. Πανίσχυρη άμυνα**
- 5. Ειλικρίνεια στις σχέσεις Αθηνών – Λευκωσίας και σύμπληξη αμυντικού μετώπου με χώρες που πραγματικά βλέπουν την Τουρκία ως σοβαρή απειλή του Ευρωπαϊκού/Χριστιανικού Πολιτισμού**

Τώρα που οι νεοपाσάδες απειλούν θεούς και δαίμονες διεκδικώντας πλήρη ομηρεία της Κύπρου καλούμαστε με σύμπνοια, ενότητα και σαφή προσανατολισμό, να ισχυροποιήσουμε τα μέγιστα τον άξονα Αθηνών – Λευκωσίας ξεπλένοντας τις ενοχές μας έναντι του Μάτση, του Αυξεντίου, του Παλληκαρίδη, του Κολοκοτρώνη, του Πλαστήρα, του Καποδίστρια και των άλλων ημίθεων του Ελληνισμού.

Κλείνοντας, είμαι βέβαιος πως ο σπόρος που σπέρνει ο αγαπητός Δήμαρχος με τη σημερινή εκδήλωση και όχι μόνο, θα φυτρώσει και θα αποδόσει τους γλυκούς καρπούς επ' αγαθώ της Κύπρου, της Ελλάδας και του Ελληνισμού ευρύτερα.

Ομιλία του κ. Παύλου Μυλωνά

Βουλευτή Κύπρου και Προέδρου Επιτροπής Παιδείας

Αγαπητοί φίλοι,

Είναι μεγάλη μου τιμή που έρχομαι να μιλήσω για την Κύπρο και την πενήντάχρονη κατοχή σε αυτό το ιερό μέρος. Εδώ που το χώμα διηγείται τις ιστορίες του Καραϊσκάκη, του Βελή, του Ράγκου και της μεγάλης ελληνικής επανάστασης του 1821. Εδώ που το χώμα διηγείται τις ιστορίες της Εθνικής Αντίστασης κατά των Γερμανών, τις μά-

χες, τις ομότητες των ναζί, την τραγωδία, την κατοχή, μα και την περηφάνια, την αξιοπρέπεια, την ελευθερία.

Είναι μεγάλη υπόθεση αυτό που συμβαίνει σήμερα εδώ και μια μεγάλη ανάσα για τον κυπριακό Ελληνισμό, που βρίσκει αποκούμπι στους υπόλοιπους Έλληνες, πενήντα χρόνια μετά την τουρκική εισβολή. Ευχαριστώ θερμά τον Δήμο Λίμνης Πλαστήρα και τον δήμαρχο, κύριο Παναγιώτη Νάνο, για αυτή την εκδήλωση, η οποία είναι κάτι παραπάνω από επετειακή, καθώς σκοπό έχει να επαναπροσδιορίσει την ενότητα του Ελληνισμού και να καθορίσει έναν νέο αγωνιστικό χάρτη για την απαλλαγή μας από την τουρκική κατοχή.

Φίλες και φίλοι,

Μακάρι να μετέφερα εδώ το μήνυμα της αντίστασης του κυπριακού Ελληνισμού, αλλά η συμπλήρωση μισού αιώνα τουρκικής κατοχής δεν βρίσκει την Κύπρο, την ηγεσία και τον λαό της σε συνθήκες πάλης και αγώνα, δυστυχώς. Σε επίπεδο πολιτικής ηγεσίας, έχει επικρατήσει προ πολλού η διάθεση συμβιβασμού και αποδοχής της ήττας του 1974, αν και η τουρκική εισβολή δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται με όρους στρατιωτικής σύγκρουσης, ωσάν να συνέβη στα σύνορα δύο χωρών για αμφισβητούμενα εδάφη.

Η προσήλωση σε διαπραγματεύσεις που δεν προϋποθέτουν την πλήρη αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων και η εμμονή σε μια λύση Διζωνικής Δικοινοτικής Ομοσπονδίας που δεν τερματίζει την κατοχή αλλά τη νομιμοποιεί, με όρους πρωτόγνωρους και διχοτομικούς, είναι ο κανόνας για τις ηγεσίες μας, οι οποίες προσπαθούν να πείσουν τον λαό να αποδεχτεί τη λογική μιας διευθέτησης. Επί

τούτου, έχει γίνει πλήρως αποδεκτή η διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με τον εκάστοτε κατοχικό ηγέτη και οποιαδήποτε κριτική αντιμετωπίζεται ως «εθνικιστική» και «αδιάλλακτη».

Και όμως, παρ' όλο που καταφέρνουμε να ανταμώνουμε σε ένα τόσο ιστορικό μέρος και να συμφωνήσουμε για την ανάγκη της απελευθέρωσης, η συμπλήρωση μισού αιώνα τουρκικής κατοχής δεν βρίσκει, δυστυχώς, ενωμένο τον Ελληνισμό, σε έναν αγώνα εθνικής επιβίωσης και ανεξαρτησίας, έναν αγώνα που θα συμπεριλαμβάνει και την Κύπρο.

Οι ηγεσίες του Ελληνισμού, παρά να δημιουργήσουν ένα κοινό όραμα αναγέννησης, αυτονομίας και κυριαρχίας στην περιοχή, επιμένουν σε μια άκαιρη και αδιέξοδη ελληνοτουρκική φιλία, η οποία βοηθά μόνο το «πρόσωπο» της Τουρκίας και του Ερντογάν, ο οποίος αντί να βρίσκεται σε συνθήκες απομόνωσης, συζητά για το Αιγαίο ως να είναι δικό του πέλαγος.

Δυστυχώς, όπως αποδεικνύεται με διάφορες τοποθετήσεις σε Αθήνα και Λευκωσία, δεν υπάρχουν οι ηγεσίες –σε Κύπρο και Ελλάδα– που θα εμπνεύσουν τον λαό να αντισταθεί για την εθνική και φυσική του επιβίωση, μέσα σε μια εμπόλεμη και απειλητική ζώνη, στα σύνορα Ευρώπης-Ασίας-Αφρικής.

Η απουσία οράματος είναι περισσότερο από εμφανής, με τη συμπλήρωση πενήντα χρόνων κατοχής της Κύπρου, ενώ θα έπρεπε να δημιουργούνταν όλο και περισσότερες προτάσεις για τον απεγκλωβισμό μας από αυτή τη θανατηφόρα διαδικασία των στημένων συνομιλιών. Αλλά, τόσο σε επίπεδο ηγεσίας όσο και σε επίπεδο λαού, η μετριότητα αποτελεί τον κανόνα και η Τουρκία προχωράει στο κενό μας, τόσο άνετα, που θα έλεγε και ο ποιητής.

Για μια ακόμα φορά, όσο ευθέως και αν απάντησε ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης στον δικτάτορα Ερντογάν, η προσπάθεια επικεντρώνεται στην επανέναρξη των διαπραγματεύσεων, ώστε να συνεχιστεί η συζήτηση για τη Διζωνική Δικονομική Ομοσπονδία, δίχως προϋπόθεση την αποχώρηση του τουρκικού στρατού, των εποίκων και των συνθηκών που εγκλωβίζουν την Κυπριακή Δημοκρατία από το 1960. Για μια ακόμα φορά, οι διαμεσολαβητές, οι οποίοι άρχισαν ήδη να καλοβλέπουν τη λύση δύο κρατών, συζητούν σαν να μην υπάρχουν 40.000 Τούρκοι στρατιώτες και καλούν «τις δύο πλευρές» να δείξουν καλή θέληση για την επανεκκίνηση των συνομιλιών από εκεί που σταμάτησαν στο ελβετικό Κραν Μοντανά.

Να υπενθυμίσουμε πως ήταν τότε, τον Ιούλιο του 2017, που ο τέως Πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης και ο τότε κατοχικός ηγέτης Μουσταφά Ακιντζί συμφώνησαν ότι διαφωνούν όσον αφορά την παραμονή των εγγυήσεων και του τουρκικού στρατού, αλλά υπάρχει η διάθεση –και από την παρούσα κυπριακή ηγεσία– να επιστρέψει σε αυτό το μοτίβο συζητήσεων. Σε ένα στημένο τραπέζι διαπραγμα-

τεύσεων που δεν αφορά τον τερματισμό της τουρκικής κατοχής, αλλά την ες αεί παρουσία της Τουρκίας στην Κύπρο και σε επίπεδο συνιστώντων κρατιδίων και σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης. Σε μια τράπεζα η οποία δεν καταγγέλλει την Τουρκία για τα εγκλήματά της, αλλά υποβαθμίζει την Κυπριακή Δημοκρατία και αναβαθμίζει το κατοχικό καθεστώς, το ψευδοκράτος.

Και όλα αυτά, ενώ έχουν αποτύχει τόσοι γύροι διαπραγματεύσεων και ενώ ο κυπριακός Ελληνισμός κατέθεσε το μανιφέστο του με εκείνο το μεγαλοπρεπές ΟΧΙ στη Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία, εμφανιζόμενη το 2004 ως «σχέδιο Ανάν». Αλλά η πορεία προς την καταστροφή συνεχίζεται αδιάκοπα και κανείς δεν λαμβάνει υπόψη την αγωνία του λαού, τον κίνδυνο ενός πρόσκαιρου δήθεν συνεταιρισμού με τη δολοφόνο Τουρκία. Όλα αυτά καθώς Τουρκία και ψευδοκράτος έχουν καταστήσει σαφή την προσήλωσή τους προς μια λύση δύο κρατών, αλλά Ελλάδα και Κύπρος επιμένουμε στη διχοτομική Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία, ώστε να επιτύχουμε –στην καλύτερη των περιπτώσεων– μια συνομοσπονδία η οποία θα καταρρέψει με μαθηματική ακρίβεια.

Επιμένουμε στη βάση μιας ανεδαφικής ψευδαίσθησης ότι με Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, με κίνητρα για ευρωτουρκική πορεία και άλλα φαιδρά θα πειστεί η Τουρκία του δικτάτορα Ερντογάν να συναινέσει σε μια διευθέτηση στην Κύπρο. Επιμένουμε να συζητάμε αν είναι ή όχι αναγκαία η ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας-Κύπρου, όταν παγοποιείται το αδιέξοδο στα ενεργειακά και λόγω των τουρκικών απειλών και λόγω ατολμίας των κυπριακών κυβερνήσεων.

Επιμένουμε να φανταζόμαστε διαπραγματεύσεις με τον Ερσίν Τατάρ, τον άνθρωπο του Ερντογάν στην Κύπρο, όταν εδραιώνεται μια ανυπόφορη και επικίνδυνη κατάσταση λόγω του μεταναστευτικού ζητήματος και της εργαλειοποίησης του ανθρώπινου πόνου από την Τουρκία και το κατοχικό καθεστώς. Όταν ο κατοχικός στρατός προχωρά σε συνεχείς παραβιάσεις στη νεκρή ζώνη της γραμμής αντιπαράταξης, αφού και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών σφυρίζει αδιάφορα και τηρεί πολιτική ίσων αποστάσεων μεταξύ μιας κατοχικής δύναμης και μιας Κυπριακής Δημοκρατίας διεθνώς αναγνωρισμένης, κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Φίλες και φίλοι,

Δεν ήρθα εδώ από την αιμάσσουσα Κύπρο για να τελέσουμε το μνημόσυνό της. Ούτε ήταν σκοπός μου να σπείρω τη μεμψιμοιρία, την απαισιοδοξία και την ήττα, ενώ υπάρχει η ανάγκη για μια πανεθνική αναγέννηση που θα βάλει τις βάσεις για τον κοινό αγώνα Ελλάδας-Κύπρου απέναντι στην κατοχή και στην τουρκοποίηση.

Σκοπός μου ήταν να επισημάνω τη διαδρομή της καταστροφής, που ακολου-

θούν οι ηγεσίες μας εδώ και δεκαετίες, για να υπογραμμίσω πως, πενήντα χρόνια μετά την τουρκική εισβολή, στεκόμαστε ξανά ενώπιον του ιστορικού διλήμματος: Ή θα αντισταθούμε ή θα εξαφανιστούμε.

Γι' αυτό, λοιπόν, σημειώνω την απουσία ενός νέου οράματος για τον Ελληνισμό και την Κύπρο. Σημειώνω την ανάγκη, ως ζήτημα επιβίωσης, της δημιουργίας μιας πανεθνικής στρατηγικής, έστω και μισό αιώνα μετά την τουρκική εισβολή, που θα επανακαθορίζει τις αρχές και τις αξίες του Ελληνισμού ως κινητήριες δυνάμεις μιας αυτόνομης επανεκκίνησης.

Ελλάδα και Κύπρος είναι υποχρεωμένες να χαράξουν μια κοινή πορεία προς τα μπρος, χωρίς αμφιβολίες για την τοποθέτησή τους στον χάρτη, χωρίς να καλοβλέπουν έκπτωτες μεγάλες δυνάμεις και δίχως να πιστεύουν πως η φιλία με την Τουρκία θα λύσει τα προβλήματα στο Αιγαίο, στη Θράκη, στη Μεσόγειο, στην Κύπρο.

Ελλάδα και Κύπρος οφείλουν να χαράξουν μια ενιαία πολιτική απελευθέρωσης, μια πολιτιστική επανάσταση που θα σπρώχνει τον λαό σε συνθήκες αντίστασης, με πυλώνα το 1821, το 1955 και όλες τις μεγάλες ιστορικές στιγμές του ελληνικού έθνους. Πενήντα χρόνια μετά, τα δάκρυα είναι περιττά και ο Ελληνισμός οφείλει να σηκωθεί ξανά και να αμφισβητήσει τη μοίρα του. Να απορρίψει εκ των προτέρων κάθε ιδέα ομοσπονδίας, κάθε ιδέα διχοτόμησης, κάθε ιδέα τουρκοποίησης της Κερύνειας, της Μόρφου, της Αμμοχώστου, της Λευκωσίας και ακόμα ακόμα της Θράκης, του Αιγαίου και κάθε γωνιάς του Ελληνισμού που απειλείται από τον τουρκικό φασισμό. Να περπατήσει ξανά σε περιόδους δόξας και να αντιμετωπίσει με θάρρος την ιαχή της γαλανόλευκης, χωρίς κηδείες και μνημόσυνα αλύτρωτων πατρίδων:

Ελευθερία ή Θάνατος.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΠΛΑΚΕΤΩΝ ΕΠΙΤΙΜΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ

Α) Το Δημοτικό Συμβούλιο Λίμνης Πλαστήρα έπειτα από εισήγηση του δημάρχου κ. Παναγιώτη Νάνου, με την αριθ. 120/2024 απόφασή του ομόφωνα ανακηρύσσει επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα **τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νικόλαο Χριστοδουλίδη**. (Ολόκληρη η απόφαση στο παράρτημα της παρούσης έκδοσης)

Ο δήμαρχος λίμνης Πλαστήρα στην εκδήλωση απένειμε τιμητική πλακέτα, «στην Εξοχότητα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας αξιότιμον Κύριον Νικόλαο Χριστοδουλίδη, Επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα με την αριθ. 120/2024 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων Μνησιπήμων Πόνος, για τα 50 χρόνια από την εισβολή και κατοχή της Κύπρου, στο πρόσωπο του οποίου τιμούμε όλους του Κύπριους αδελφούς, οι οποίοι μετείχαν στους Εθνικούς Αγώνες και τα κοινά του Ελληνισμού οράματα». Ο Δήμαρχος Παναγιώτης Νάνος, η Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Βασιλική Σκούφη. Μορφοβούνι, 6 Οκτωβρίου 2024.»

Την πλακέτα παρέλαβε ο Πρέσβης της Κύπρου κ. Σταύρος Αυγουστήδης, ο οποίος ευχαρίστησε τον δήμαρχο και το δημοτικό συμβούλιο Λίμνης Πλαστήρα.

Β) Το Δημοτικό Συμβούλιο Λίμνης Πλαστήρα έπειτα από εισήγηση του δημάρχου κ. Παναγιώτη Νάνου, με την αριθ. 121/2024 απόφασή του, ομόφωνα ανακηρύσσει επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα την Εξοχότητα του **Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου κ.κ. Γεώργιον** (Ολόκληρη η απόφαση στο παράρτημα της παρούσης έκδοσης).

Ο δήμαρχος λίμνης Πλαστήρα κ. Παναγιώτης Νάνος απένειμε τιμητική πλακέτα, στην «Εξοχότητα του Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου κ.κ. Γεώργιον, Επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα με την αριθ. 121/2024 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου στο πλαίσιο των εκδηλώσεων Μνησιπύμων Πόνος, για τα 50 χρόνια από την εισβολή και κατοχή της Κύπρου, στο πρόσωπο του οποίου τιμούμε όλους του Κυπρίους αδελφούς και ιερωμένους, οι οποίοι μετείχαν στους Εθνικούς Αγώνες και τις κοινές αξίες Ελληνισμού και Χριστιανισμού.» Ο Δήμαρχος Παναγιώτης Νάνος, η Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Βασιλική Σκούφη Μορφοβούνι, 6 Οκτωβρίου 2024

Λόγω ιδιαίτερων υποχρεώσεων του αρχιεπισκόπου τον οποίο κράτησαν μακριά από την εκδήλωση, όπως γνώρισε με ευγενική επιστολή ο Μακαριώτατος κ.κ. Γεώργιος, την πλακέτα θα παραδώσει ο δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα στον τιμώμενο, στην πρώτη επίσκεψή του στην Κύπρο.

Γ) Το Δημοτικό Συμβούλιο Λίμνης Πλαστήρα έπειτα από εισήγηση του δημάρχου κ. Παναγιώτη Νάνου, με την αριθ. 122/2024 απόφασή του, ομόφωνα ανακηρύσσει επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα τον ποιητή **κ. Κυριάκο Χαραλαμπίδη**. (Ολόκληρη η απόφαση στο παράρτημα της παρούσης έκδοσης)

Ο δήμαρχος λίμνης Πλαστήρα κ. Παναγιώτης Νάνος απένειμε τιμητική πλακέτα, την οποία παρέλαβε συγκινημένος ο ποιητής, στην οποία αναγράφονται τα εξής:

«απονέμεται στον αξιότιμο Κυριάκο Χαραλαμπίδη, εθνικό ποιητή των όπου γης Ελλήνων, Επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα με την αρ. 119/2024 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Μνησιπήμων Πόνος», στο πρόσωπο του οποίου τιμούμε συνολικά το έργο του, όπως υπηρετεί κοινές αξίες του Ελληνισμού, των Γραμμάτων, της Μνήμης και του Πολιτισμού. Ο Δήμαρχος Παναγιώτης Νάνος - η Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Βασιλική Σκούφη, Μορφοβούνι, 6 Οκτωβρίου 2024».

Ο ποιητής παραλαμβάνοντας συγκινημένος την πλακέτα μίλησε ως εξής:

Αντιφώνηση του ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη

«Ο καθείς και τα όπλα του», όπως είπε ο Ελύτης. Οι ποιητές μιλούν με αυτό που τους έχει δοθεί. Έχει ήδη αναφερθεί από τη φίλη μου Αγάθη Γεωργιάδου, ότι τα ποιήματά από τις δεκατρείς πρώτες συλλογές μου βρίσκονται τώρα σε συγκεντρωτικό τόμο που κυκλοφόρησε από τον εκδοτικό οίκο Ίκαρος. Θα σας διαβάσω, σύμφωνα και με την επιθυμία του δημάρχου κυρίου Νάννου, όχι ένα, αλλά περισσότερα ποιήματα. Θα ήθελα πρώτα να απαγγείλω ένα ποίημα που το επιγράφω «Νυμφίου αγνοουμένου». Αναφέρεται σε μια μάνα που καρτερούσε χρόνια τον αγνοούμενο γιο της. Ο

γιος δεν γύρισε ποτέ. Αυτή η τραγική μάνα ήταν από την Κυρήνεια, κύριε δήμαρχε της Κυρήνειας, που είστε ανάμεσά μας, και ξαγρυπνούσε περιμένοντάς τον, μη τυχόν και φτάσει ένα βράδυ και την βρει να κοιμάται. Αγωνιούσε να μην πάθει όπως οι μωρές παρθένες, που πήγανε να φέρουν λαδάκι γιατί τους έλειψε, και όταν ήρθε ο νυμφίος δεν τις βρήκε. Αυτή λοιπόν έμενε ξάγρυπνη να καρτερεί, τον γιό της. Στην πραγματικότητα ο γιος της σκοτώθηκε την πρώτη μέρα της εισβολής στην Κυρήνεια, όμως αυτή δεν το ήξερε, κι έτρεφε ακόμη ελπίδες να τον ιδεί. Για να μπορέσει να αντέξει να μην την πάρει ο ύπνος, κεντούσε, κεντούσε διαρκώς, όπως η Πηνελόπη. Μετά το θάνατό της, η κόρη της βρήκε όλα αυτά τα κεντήματα μέσα στο ερμάρι. Το αξιοθαύμαστο είναι ότι η μάνα που κεντούσε στις ολονυχτίες της, δεν πληροφόρησε ποτέ την κόρη της για τα κεντήματά της. Η κόρη τότε τα συναρμολόγησε και τα πρόσφερε, στη μνήμη της μητέρας και του αγνοούμενου γιου, στην εκκλησία ενός προσφυγικού συνοικισμού στη Λευκωσία. Ο ιερέας σκέπασε με αυτά την Αγία Τράπεζα και επίσης πλαίσιωσε με αυτά τις εικόνες του Χριστού και της Παναγίας μπροστά στην Ωραία Πύλη, καθώς και τα εξαπτέρυγα. Πόσο συμβολικά είναι όλα τούτα, και πώς εξαγιάζεται ο νεκρός με την απόθεση του κεντήματος της μητέρας του επάνω στο ιερό θυσιαστήριο!.

Εδώ θα πρέπει να προσθέσω ότι η αίσθηση της τραγικότητας αποκαλύπτει το μυστήριο των πραγμάτων. Χάρη σ' αυτή συλλαμβάνουμε το βάθος των πραγμάτων εσωτερικά. Αυτό είναι η ουσία της τραγικότητας, η σύλληψη των πραγμάτων πέρα από δραματικούς συναισθηματισμούς.

Διαβάζω λοιπόν το ποίημα:

ΝΥΜΦΙΟΥ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΥ

Καθημερινά φορούσε τα καλά
κυριακάτικα της πάθια,
χρόνους σαράντα τον ακαρτερούσε.

Κάτω από τη λάμπα παναδάκρυζε το φως της
έπλεκε ατέλειωτη μια λούρα – μην τελειώσει
το νήμα της ζωής του– ξαγρυπνούσε
μην έρθει αυτός μεσάνυχτα και κάτι
και της χτυπήσει αργά τη πόρτα.

Κάτι σαν όνειρο πήρε το αυτί της,
κάποια στιγμή το χέρι απ' το σμιλί της
γλιστράει και τραντάχτηκε η ψυχή της.

«Χρίστο, γρυσέ μου γιε, μεν έσεις έννοιαν,
Τ' αμμάθκια μου 'εν θα ξανακαμμύσουν.
'Που τωροπίς μου 'κάστηκεν αγροίκουν
το χρώμαν της φωνής σου–
να 'τουν ψέμαν,
να πλέκετουν, να γίνετουν αλήθκεια!
Φιλώ σταυρόν: θα κάμνω παννυχίδα
για σέναν το πλεχτόν μου. Δε την νύχταν
που ξαγρυπνά μιτά μου τζαι λαλεί μου
«Άντεξε, Πηνελόπη μου τζι αντέχεις».»

Τέτοια στο γιο η γραία μονολογούσε
Και εκείνος που την άκουγε απ' το χώμα
κάθε φορά σκιρτούσε. Δε λαλούσε,
γιατί δεν έπρεπε η μάνα του να ξέρει
σε ποια πλαγιά η άτροφη ψυχή του
τα κόκαλά του, αλίμονο, σκεπάζει.

Η μάνα του συνέχιζε να πλέκει
και μετά θάνατον, συνέχισε να πλέκει.

Στην έξοδο χορός γερόντων ψέλνει:
«Πιο τυχερή, σ' αυτή σε την ιστορία
η Άγια Τράπεζα της εκκλησίας
Τιμίου Σταυρού στην πόλη μας εστάθη –
ότι με το πλεχτό της εστολιστη.»

2015

Και τώρα το ποίημα «Άρδανα». Τα Άρδανα είναι ένα μικρό χωριό στον Πενταδάκτυλο. Φίλος μου σκηνοθέτης που γεννήθηκε σ' αυτό, μου έλεγε: «Θέλω πολύ να πάω στο χωριό μου μα δεν μπορώ, δεν αντέχω να περάσω τα οδοφράγματα, δεν καταδέχομαι να δείξω την ταυτότητά μου.» Βέβαια ο καημός είναι μεγάλος και πολλοί πηγαίνουν, αλλά η άδεια να περάσει κανείς με επίδειξη ταυτότητας σε Τούρκο αστυνομικό εκεί στο οδόφραγμα είναι όντως πράγμα ταπεινωτικό.

Ο φίλος μου λοιπόν βρήκε τον τρόπο να πάει στο χωριό του μέσω ονείρου. Όταν μου περιέγραψε το όνειρό του, εμπνεύστηκα από αυτό, και από ένα άλλο πάλι όνειρό του, δύο ποιήματα για τα Άρδανα. Χάρη σ' αυτά οι Αρδανίτες με αναγόρευσαν αργότερα επίτιμο δημότη Αρδάνων. Για την ιστορία, είχα την χαρά και την τιμή να γίνω επίσης επίτιμος δημότης Λευκονοίκου επί δημαρχίας της κυρίας Ζήνας Λυσάνδρου, και τώρα κύριε δήμαρχε έχω την τιμή να είμαι και της λίμνης Πλαστήρα. Τρεις φορές λοιπόν μου χαρίστηκε αυτό το ωραίο δώρο του επίτιμου δημότη. Προχωρώ στο πρώτο ποίημα:

ΑΡΔΑΝΑ

Και τη μισήν αυλή του από 'να μέρος
που δε φαινότανε άλλοτε μια πέτρα της
θωρούσε με τα μάτια του τυφλά.

Το θάμα ήτανε στ' όνειρο, αλλά μισό κι αυτό.
Γιατί όπως ήταν κάτω από κληματαριά
καλού γειτόνου κι έβλεπε προς την αυλή
τ' αγαπητού σπιτιού του, πως να προχωρήσει
που 'χανε στήσει γλέντι και χορό
στην απλωσιά της κάτι ξένοι.

Και τον κοιτούσανε όλοι, το πιγούνι τους
σηκώνανε κατά τον ουρανό
και σημαδεύανε συνέχεια όχι.

Μιαν άλλη φορά πάλι τα κατάφερε
και μπήκε από σκισμή τ' ονείρου του στο σπίτι.
Βγαίνοντας στην αυλή του απ' την καμάρα
τη βρήκε την Τουρκάλα που έβγαζε νερό.

Ούτε που σκέφτηκε να τη ρωτήσει το γιατί.
Μονάχα πήρε τη γνωστή του μαντιλιά
την ουρασιά και σκούπισε το πρόσωπό του.
Εκείνη γύρισε αθόρυβα, χωρίς μιλιά
και κάνει κάπως έτσι (κίνηση χεριών)
σάμπως να του 'λεγε «δε φταίμε μείς,
και δηλαδή τα βρήκαμε, δεν τα πειράξαμε.
Τι να σου κάνω; Αν θέλεις κόπιασε να φάμε».

«Αυτά σημαίνουνε, Κυριάκο», είπε στον ποιητή
ο άνθρωπος που μπήκε στην αυλή του,
«πως δε θα πάμε πίσω στο χωριό μας.
Ναι, είναι τραγικό, μα κάλλιο να το ξέρουμε
παρά να ζούμε στο σκοτάδι αλλιώςτικης ελπίδας.
Ζύγωσα στ' όνειρό μου κάμποσες φορές
το σπίτι μου και στ' όνειρό μου βρήκα
τον τρόπο να διασπάσω τη γραμμή – πήγα πετώντας
ίσαμε κει, το είδα ως δε θα το 'βλεπα
σ' ειρηνικούς καιρούς και μετρημένους».

Αλλά συνέχισε πως κάποιοι τον μποδίζουν
να μπει, τον αποτρέπανε: «Σαν έφτανα ως εκεί
να προχωρήσω εκείνοι δε μ' αφήνανε.
Κι ούτε να φύγω πάλι το μπορούσα.
Έξοδος δεν υπήρχε στ' όνειρό μου
κι άλλο δεν είχα παρά να ξυπνήσω».

Ο ποιητής τον άκουσε με προσοχή
και χαμογέλασε με λόγια μετρημένα.
«Αν την Αμμόχωστο», είπε, «την αφήκαμε
Μέσ' απ' τα χέρια μας να ξεγλιστρήσει,
μια μέρα θα την πάρουμε στα σίγουρα

με όρους ταπεινωτικούς· αυτό είναι αλήθεια.
Να ξέρεις τούτο μοναχά: Η τη βλέπεις
και να την πάρεις δεν μπορείς στα ίσια
η δεν τη βλέπεις κι έχεις την ψευδαίσθηση
πως τηνε βλέπεις, επειδή έτσι φαίνεται.
Αυτό είναι το χειρότερο. Κοίτα, σαν να 'ναι
οι φύλακες εκεί και σ' εμποδίζουν
να μπεις μες στα λαγούμια της ανάμνησης,
απαγορεύουνε θαρρείς τη δίοδο
ακόμα και στο πέταγμα του νου.
Ωστόσο το φτωχό σου το χωριό Άρδανα,
πλαγιά Πενταδακτύλου, ας το ζαλίσουμε,
κυρ-Τόμπυ, στο κρασί της Ιλλυρίας.
Ας πιούμε στην υγεία του, όσο κρατεί
στους ώμους του την Οικουμένη ο Άτλαντας.
Γιατί ο καιρός περνά κι η φύση χάνεται.
Η θάλασσα που τώρα λιώνει στο μετάξι
σαν αύριο θα γενεί θεριό, φυλάξου.
Τότε μπορεί κι εγώ να τρελαθώ
και συ να μπεις στο σπίτι το δικό σου».

Ιούνιος 1981

Θα σας απαγγείλω τώρα τη δεύτερη πράξη του ποιήματος. Γιατί αφού πέρασαν δέκα χρόνια από το πρώτο εκείνο όνειρο του φίλου μου, όπου προσπαθούσε να μπει στο σπίτι του «και κάποιοι τονμποδίζουν», μου ξανατηλεφώνησε και μου είπε πως το ξαναείδε στο όνειρό του και μπόρεσε αυτή τη φορά να μπει στην αυλή του. Μονάχα που τώρα δεν αναγνώριζε.

ΑΡΔΑΝΑ ΙΙ

Να της μιλήσω Τουρκικά δεν ήξερα.

– Μιλάτε Αγγλικά;

– Καταλαβαίνω.

– Αυτό είναι το σπίτι μου;

– Αυτό είναι το σπίτι σου.

Κι αρχίνησα ένα κλάμα μες στον ύπνο μου. Εκείνο του αποχαιρετισμού. Μα

τ' αναφιλητά μου μ' ανασήκωναν σαν καρυδότσουφλο και ξύπνησα, Πυλάδη.

Βρεγμένο το κρεβάτι μου – τ' όνειρο μήπως έσταζε από την οροφή του;– εμείς οι δυό το βλέπουμε, το ξέρουμε, το ζούμε κιόλας: «Χάθηκε ο στρατός μας!» Τίποτα πιά, κανένα πλοίο εν όψει, καμιά στεριά, κανένα σπίτι, φίλε.

Και όμως το ξωπόρτιν ήταν το ίδιο, το στενοσόκακο ίδιο, ο λάκκος ήταν ίδιος, η τερατσία, ο φούρνος, το τρακτέρ, η μάντρα ήταν ίδια. Κι εγώ καμιά σχέση με το σπίτι. Δεν τ' αναγνώριζα. Στεκόμουν στην αυλή μου κι ένιωθα τόσο άβολα· στοιχηματίζω, αν με θωρούσες, θά 'βαζες τα κλάματα.

Μες στην αυλή μου και δεν ήμουν πιά στο σπίτι μου, δεν ήμουν στο χωριό μου – ένας ξένος, που η ψυχή του αναπαμό δεν είχε.

– Τι φης; Απέξω από το σπίτι σου κι ούτε που τ' αναγνώριζες, αλήθεια;

– Δεν ήτανε δικό μου πιά, δεν ήταν. Το σπίτι που γεννήθηκα, Πυλάδη! Και μάλιστα τη ρώτησα: Κυρία, αυτό είναι το σπίτι που γεννήθηκα; Is this the house I was born in? Και μου 'πεν η Τουρκάλα: «Ναι, αυτό είναι».

Μυστήριο! Πού ήξερε πως ήταν το σπίτι αυτό που εγώ το φως του ήλιου πρωτόειδα, πώς ήταν τόσο βέβαιη;

Θα τελειώσω με ένα ποίημα που έχει σχέση με την μητέρα μου. Όταν έγινε η τουρκική εισβολή, οι γονείς και δυο αδέρφια μου που ζούσαν στην Αμμόχωστο (εγώ κατοικούσα τότε στη Λευκωσία) σκόρπισαν σαν τα πουλιά. Για τρεις μέρες έψαχνα να τους βρω και τέλος τους βρήκα κάτω από τα δέντρα, ξαγρυπνημένους, πεινασμένους, ταλαιπωρημένους. Τους περί συνέλεξα τέλος πάντων και το πρώτο πράγμα που μου είπε η μητέρα μου ήταν αυτό:

«Δεν λυπάμαι για τίποτα από όσα χάσαμε, γιατί στο κάτω-κάτω μπορεί να πάμε πίσω να τα ξαναφτιάξουμε. Για ένα μόνο πράγμα λυπάμαι, γιέ μου, για εκείνο το μίζαρν που άφησα στο ερμάρι.»

Δεν ξέρω πόσοι από σας γνωρίζετε τι είναι το μίζαρν. Είναι ένα νεκρικό σε-ντόνι που έχει απάνω του το σχήμα του σταυρού. Το είχε κάνει παραγγελία η μητέρα μου και της το έφερε μια θεία μου από τους Αγίους Τόπους για να τη σκεπάσουμε με αυτό σαν θα πεθάνει. Το μόνο για το οποίο λυπόταν, αυτό το πλάσμα του Θεού, ήταν που έχασε το μίζαρν!

Αργότερα κι εγώ, εις μνήμη της μητέρας μου όταν πέθανε στην προσφυγιά, τη σκέπασα με το δικό μου μίζαρν.

ΤΟ ΜΙΖΑΡΟΝ

Είχα, λαλεί μου η μάνα μου, έναν μίζαρον
φερμένον 'που τον Άην Τάφον, μες στ' αρμάριν.
Εθώρουν το τίζι έσαίρουμουν· θαζ'δσέπαζεν
εις το θαφκειόν το σώμαν μου τίζαι θα'σεν
ρούχα της φορέσιάς της η ψυσή μου.

Ήταν του Μάη τραντάφυλλα
τ' Αούστου μήλα κότσινα,
μα 'ρτασιν ούλλα πούκουππα,
γοιόν τα στρουθιά επετάσαμεν
δκυο κλάτσες παραδκιάνταλες
μάγκουμου 'εν εξόρτωσα
να πιάω, επολειφτήκαμεν
την κούππαν του νερού.
Λιοβούττιν· ποτιτσίρωμαν –
εχάσαμεν τα ούλλα

τίζαι το μίζαρον.

Ιούλιος 1992

Μανώλης Μ. Στεργιούλης, φιλόλογος

Το τραύμα του '74 και η αποτύπωσή του στη Λογοτεχνία της Κύπρου

Η Λογοτεχνία και η Ιστορία, ως γνωστόν, συνδέονται με σχέση αλληλεπίδρασης, καθώς και η δεύτερη συχνά αναφέρεται σε ιστορικά γεγονότα που επηρέασαν άλλοτε σε μεγαλύτερο και άλλοτε σε μικρότερο βαθμό την πορεία ενός τόπου και τη ζωή των κατοίκων του. Οι πόλεμοι, επί παραδείγματι, οι κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, οι ανακατατάξεις στις διάφορες εκφάνσεις της ζωής δεν αποτελούν αποκλειστικό πεδίο ενασχόλησης της ιστορίας. Αποτελούν πηγή έμπνευσης δημιουργών, οι οποίοι αναζητούν τρόπους έκφρασης των ατομικών και συλλογικών συναισθημάτων που προκάλεσαν γεγονότα όπως τα παραπάνω.¹

Και η μεν Ιστορία ασχολείται κυρίως με τα σημαντικά, τα κεφαλαιώδη και συλλογικά, δεν επιμένει στα επουσιώδη, στα επιμέρους και σε όσα έχουν δευτερεύουσα σημασία. Η Λογοτεχνία, όμως, εκτός από όλα αυτά εκδηλώνει ενδιαφέρον και για τα ατομικά, μικρά και μεγάλα, που επιδρούν στον ψυχισμό των ανθρώπων και διαμορφώνουν τον λογοτέχνη και τη μορφή του. Ψηλαφίζει, όπως έλεγε η σπουδαία Κύπρια ποιήτρια Πίτσα Γαλάζη, «τα μικρά και τα ασήμαντα για την Ιστορία και μαζί την περιπέτεια της ανθρώπινης ψυχής... φωτίζει και διευρύνει ό,τι συνηθίσαμε αυστηρά να αποκαλούμε Ιστορία. Και το πιο σπουδαίο διασώζει την ανθρώπινη περιπέτεια, άμεσα και έμμεσα».²

Η τουρκική εισβολή του 1974 στην Κύπρο και τα οδυνηρά αποτελέσματα τα οποία επέφερε με την παγίωση της κατοχής μεγάλου μέρους των εδαφών της είναι το βαρύτερο πλήγμα που δέχθηκε ο ελληνισμός μετά τη Μικρασιατική τραγωδία του 1922. Πολλοί από τους υπερασπιστές της Μεγαλονήσου έπεσαν στο πεδίο της μάχης και πολλοί παραμένουν μέχρι σήμερα αγνοούμενοι. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού της πήρε το δρόμο της προσφυγιάς και μεγάλο μέρος των εδαφών

1. Βενετία Αποστολίδου, «Λογοτεχνία και ιστορία. Μια σχέση ιδιαίτερα σημαντική για τη λογοτεχνική εκπαίδευση», https://www.greeklanguage.gr/digitalResources/assets/img/literature/education/literature_history/apostolidou-literature-history.pdf

2. Πίτσα Γαλάζη, «Ιδιαιτερότητες και αποκλίσεις στην ελληνική λογοτεχνία που γράφεται από Κύπριους», η λέξη, τχ. 203-204 (Ιανουάριος-Ιούνιος 2010) σ. 55-56.

της βρίσκεται υπό κατοχή. Οι ελπίδες των Ελλήνων κατοίκων της ότι, μετά τον τιτάνιο αγώνα των ετών 1955-1959 κατά της αποικιοκρατίας και την κολοβή έστω ανεξαρτησία στην οποία οδήγησε, θα μπορούσαν να ζήσουν ειρηνικά ματαιώθηκαν.

Όλα αυτά ήταν φυσικό να ευαισθητοποιήσουν τους Ελλαδίτες και Κύπριους δημιουργούς και να αποτυπώσουν στο έργο τους την οδύνη που σκόρπισε η βαρβαρότητα του Αττίλα και τα εγκλήματα των «ειρηνοποιών» του. Σε ό,τι όμως αφορά την ελλαδική λογοτεχνία που γράφεται με αφετηρία έμπνευσης το τραύμα του 74, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή αριθμεί λίγους δημιουργούς, ενώ σε ό,τι αφορά τη λογοτεχνία που γράφεται στην Κύπρο αριθμεί εκατοντάδες δημιουργούς. Γι' αυτό και στη σύντομη τούτη αναφορά η επικέντρωση γίνεται κυρίως σε Ελληνοκύπριους και όχι σε ελλαδίτες δημιουργούς.³

Ποιητές γνωστοί ήδη από το μέχρι τότε έργο τους αλλά και πρωτοεμφανιζόμενοι διεκτραγωδούν τα αρνητικά συναισθήματα που έσπειραν τα γεγονότα του 74 και δεν καταπιάνονται με άλλη θεματική. Στρέφονται προς την παράδοση (ακολουθούν μοτίβα του δημοτικού τραγουδιού)⁴ και γράφουν έργα με πολιτικό, εθνικό και πατριωτικό περιεχόμενο. Σχολιάζοντας την τάση αυτή ο Νικηφόρος Βρεττάκος, σημειώνει στην εισαγωγή της ποιητικής συλλογής «Μαρτυρία» του Άνθου Λυκαύγη: «Θέλει φαίνεται να ευθυγραμμίσει τη φωνή του με τις άλλες γνήσιες μορφές του παρελθόντος, να ανταμωθεί με το πνεύμα τους πάνω απ' αυτό το αιώνιο δοκιμαζόμενο λίκνο. Οι παραδοσιακοί στίχοι βρίσκουν πιο εύκολα το δρόμο των καρδιών, όλων των ελληνικών καρδιών που δεν βλέπουν το δράμα του κυπριακού λαού από τη σκοπιά ενός υποκριτικού χρέους».⁵

Αρκετοί από τους Ελληνοκύπριους ποιητές γράφουν έργα που συνομιλούν με κορυφαίους ποιητές του ελληνισμού (Σολωμός, Κάλβος, Καβάφης, Σεφέρης, Ελύτης, Βρεττάκος). Παραθέτουν στίχους των δημιουργών αυτών ως motto ή εγκιβωτισμένους στα δικά τους ποιήματα. Η φιλολογική κατάρτιση πολλών από αυτούς, η θητεία τους στη Μέση Εκπαίδευση της Κύπρου και η συμβολή τους στην ανάδειξη των νεοελληνικών σπουδών διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό τη συνομιλία

3. Βασιλική Σελιώτη, Λογοτεχνία και τραύμα. Το 1974 στην κυπριακή και ελλαδική λογοτεχνία, Επίκεντρο, Αθήνα 2021, σ. 97 κ.ε.

4. Πύργος Κεχαγιόγλου, Λευτέρης Παπαλεοντίου, Ιστορία της Νεότερης Κυπριακής Λογοτεχνίας, Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου, Λευκωσία 2010, σ. 578.

5. Βλ. εισαγωγή του Νικηφόρου Βρεττάκου στην ποιητική συλλογή του Άνθου Λυκαύγη, Μαρτυρία, Κέδρος, Αθήνα 1975, σ. 9. Αλλά και ο Λυκαύγης για τα ποιήματα της συλλογής του αυτής γράφει (Μαρτυρία, ό.π., σ. 9): «Τα ποιήματα αυτά είναι απόσταγμα δακρύων. Είναι η λειτουργική μνήμη της πιο πικρής ώρας. Τα περισσότερα γράφτηκαν στο γόνατο κάτω από τα πεύκα καθώς στην κοιλάδα της Μεσαριάς οι τουρκικές βόμβες έσκιζαν τα σπλάχνα της Κύπριας γης. Ένωθα γράφοντας ότι δεν κάνω ποίηση αλλά ότι έδινα μια μαρτυρία».

τους αυτή. Αναφέρουμε ενδεικτικά τους Κυριάκος Χαραλαμπίδη, Μιχάλη Πιερή, Κλαίρη Αγγελίδου, Κυριάκο Πλησή, Θεοδόση Νικολάου, Ανδρέα Παστελλά, Νίκο Ορφανίδη, Λεύκιο Ζαφειρίου, Κώστα Βασιλείου και Σάββα Παύλου.⁶

Όλοι τους αποτυπώνουν το τραύμα που επέφερε στο σώμα της Κύπρου ο Αττίλας ως σωματική εμπειρία, ως ακρωτηριασμό σώματος που ζητά απεγνωσμένα τα μέλη του, για να επιστρέψει στην πρότερη μορφή όσο και αν οι πληγές που το χάραξαν θα παραμείνουν αιμάσσουνες και ανεπούλωτες.⁷ Θρηνούν για τα δεινά στα οποία περιήλθε ο τόπος τους, οργίζονται με αυτούς που με ενέργειες ή παραλείψεις τους άφησαν τις υποθέσεις της νήσου στην τύχη τους, στιγματίζουν τους εισβολείς για τη βαρβαρότητα που επιδεικνύουν έναντι ενός πολιτισμού που αριθμεί αιώνες προσφοράς σε αξίες και ιδέες οικουμενικές. Γράφουν ελεγείες για όσους έχασαν το θαύμα της ζωής παραμένοντας στην πρώτη γραμμή των μαχών, για τις δοκιμασίες των αιχμαλώτων, για τους αφανείς, για την Κύπρια «μάννα του αγνού και αγνώτος αγνοουμένου», κατά τον Θεοδόση Πυλαρινό, «το αιώνιο νεοσύμβολο της πονεμένης μητέρας, της Κυπρίας, που δεν μπορεί να κυπρίσει, δηλαδή να εξανθήσει, της Ελληνίδας, της ελληνικής, της ευρωπαϊκής, της όπου γης μάννας».⁸

Νοσταλούν την πατρογονική γη και την υμνούν με στίχους αυτοαναφορικούς. Η Αμμόχωστος, η Κερύνεια, η Σαλαμίνα, ο Πενταδάκτυλος γίνονται πρόσωπα με τα οποία ο πρόσφυγας διαλέγεται ερωτικά. Οι δημιουργοί επιστρατεύουν κάθε εκφραστικό μέσο, εξαντλούν τις τεχνικές αφήγησης για να τις αποθεώσουν, μνημονεύουν τους τόπους και τα μνημεία τους για να τις αναπαραστήσουν με τα εντονότερα χρώματα.

Γράφει ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης για τη συλλογή του Αμμόχωστος Βασιλεύουσα: «Τώρα που την έχουμε χάσει από τα μάτια μας, ξαφνικά ανοίχθηκαν οι οφθαλμοί μας, τη βλέπουμε να λάμπει στον ουρανό της καρδιάς μας. Ανακαλύπτουμε πράγματα στην εσώτερη όψη της, την άφθαρτη πια».⁹ Μάλιστα στο ποίημα με τίτλο «Την είδα», που ανήκει στην ίδια συλλογή, η πόλη είναι συνεχώς καρφωμένη στη σκέψη του.

*Την πόλη μου την είδα· περπατούσε απά στα κεραμίδια
του λιγοστού απ' τον ύπνο μου μυαλού μου-
θα με πιστέψετε, θαρρώ, ετούτη τη φορά.*

6. Βασιλική Σελιώτη, ό.π., σσ. 117-118.

7. Πίτσα Γαλάζη, ό.π., σ. 61.

8. Θεοδόσης Πυλαρινός, Μεθιστορία, Μύθος και Ιστορία στην ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη, Ηρόδοτος, Αθήνα 2007, σ. 125

9. Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Αμμόχωστος Βασιλεύουσα», Τα Αιτωλικά, τχ. 18, (Ιανουάριος-Ιούνιος 2012), σσ. 26-27.

Την πόλη μου, σας λέω, κι όχι παραμύθια.
Την είδα ψες αργά το μεσημέρι-
δε με πιστεύετε, το βλέπω και είναι φυσικό.
Την είδα είτε στον ύπνο μου ή στον ξύπνο σας
κι ήταν κορίτσι μέγα έξω στη στεριά.
[...]
Και τώρα, πριν πεθάνω,
ακούστε με όλοι, φίλοι και αδερφοί.
Την πόλη μου την είδانا κοιμάται στη στεριά
(είχε κατέβει φαίνεται απ' τα κεραμίδια).
Ήταν ωραία, σαν κόρη του ελαιώνα,
κι απίστευτα γλυκιά, πράμα ανεξήγητο.

Ο Μόντης συμβολοποιεί τον Πενταδάχτυλο και υπογραμμίζει πως αν η Κερύνεια, η Αμμόχωστος και η Μόρφου δεν φαίνονται από τις ελεύθερες περιοχές του νότου, αυτός δεν μπορεί να κρυβεί¹⁰ και τον προτρέπει:

Ανασήκωσε την πλάτη
κι απόσεισέ τους, Πενταδάχτυλέ μου,
ανασήκωσε την πλάτη
κι απόσεισέ τους.

Η Κλαίρη Αγγελίδου έρχεται στη θέση των μανάδων που έχασαν τους γιους που συνειρμικά ταυτίζονται με την απώλεια ενός άλλου γιου, του Πενταδάχτυλου, που τώρα φαίνεται από μακριά να στέκεται προδομένος και ντροπιασμένος.

Δεν θέλω να πονεί, ο Πενταδάχτυλος,
κράτησε φυλακτό τα γρήγορα βήματά του
τον είδα να κρατά ένα
μάτσο αυγερινούς.
«Ποιον; Τον Πενταδάχτυλο;»
«Όχι, το γιο μου».

Το γεγονός ότι οι πρόσφυγες είναι πρόσφυγες μέσα στην πατρίδα τους και η απόσταση που τους χωρίζει από την πατρώα οικία είναι μικρή, επιτείνει τα συναισθήματα και τα κάνει καταθλιπτικότερα.

Χαρακτηριστικό, επίσης, στοιχείο της νεοελληνικής λογοτεχνίας που γράφεται στην Κύπρο μετά τα τραγικά γεγονότα του 1974 είναι η στροφή προς την εντοπι-

10. Βασιλική Σελιώτη, ό.π., σ. 141.

ότητα, προς έναν κυπροκεντρισμό¹¹ και η έκφραση απογοήτευσης για το μητροπολιτικό κέντρο, την Ελλάδα, διότι εκεί εξυφάνθηκε το προδοτικό πραξικόπημα που άνοιξε τις πύλες της κόλασης αλλά και διότι η αδύναμη στάση, που επέδειξε στη συνέχεια, διέψευσε τις προσδοκίες του κυπριακού ελληνισμού για έμπρακτη βοήθεια κατά τις κρίσιμες ημέρες της εισβολής. Με κείμενά τους δημιουργοί όπως οι Κώστας Μόντης, Κώστας Βασιλείου και Μιχάλης Πασιαρδής εκφράζουν απερίφραστα αυτή τους την απογοήτευση. Η εξιδανικευμένη εικόνα που είχαν για το εθνικό κέντρο έχει διαρραγεί και η προδοσία που διέπραξε στο ακρόπρωρο του ελληνισμού, την Κύπρο, δεν είναι εύκολο να την κατανοήσουν και πολύ περισσότερο να την παραδεχθούν.

Είναι πολύ ενδεικτικοί οι στίχοι του ποιήματος «Είμαστε Έλληνες» του Μιχάλη Πασιαρδή:¹²

*Δεν είν' η πρώτη σας φορά που μας πουλήσατε.
Το 'χετε ξανακάνει χρόνια πριν, σ' άλλους αιώνες,
όταν μας ξεπουλούσατε στους Πέρσες
[...]
Είμαστε Έλληνες. Δεν καρτερούμε τίποτα,
τίποτα από την Αθήνα. Είμαστε Έλληνες,
Έλληνες του πικρού καιρού
και της απελπισίας.*

Τα εθνικά τους οράματα κατεδαφίστηκαν, η αισιοδοξία τους για ιστορική δικαίωση κλονίστηκε και οι ελπίδες τους για εθνική ολοκλήρωση ματαιώθηκαν. Από τα μέσα όμως της δεκαετίας του 1980 επανέρχεται ένας ανανεωμένος ελληνοκεντρισμός που αντιστρατεύεται την κυπριακή εσωστρέφεια και την όποια διάθεση για προβολή κυπριακής ταυτότητας.¹³

Αλλά και οι πνευματικοί άνθρωποι που δεν ανταποκρίθηκαν στο χρέος τους να καθοδηγήσουν σωστά τον λαό, που παρέλειψαν να φανούν αντάξιοι της αποστολής τους και προτίμησαν την αποστασιοποίηση από όσα εξυφαίνονταν και εκδηλώθηκαν σε βάρος της Μεγαλονήσου, αποτελούν αντικείμενο κριτικής από δημιουργούς, όπως ο Παντελής Μηχανικός, ο Λεύκιος Ζαφειρίου, ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης και άλλοι.

Μόνιμο στοιχείο στη λογοτεχνία που γράφτηκε και γράφεται στην Κύπρο είναι

11. Πώργος Κεχαγιόγλου, Λευτέρης Παπαλεοντίου, Ιστορία της Νεότερης Κυπριακής Λογοτεχνίας, Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου, Λευκωσία 2010, σ.575.

12. Μιχάλης Πασιαρδής, Ο δρόμος της ποίησης Β', Κύπρος 1976.

13. Βασιλική Σελιώτη, ό.π., σ. 94.

η άρνηση αποδοχής των τετελεσμένων που προβάλλει ο εισβολέας σε κάθε προσπάθεια εξεύρεσης διεξόδου από τη δύσκολη κατάσταση ενώπιον της οποίας βρίσκεται η νήσος. Οι δημιουργοί επικαλούνται μυθικούς ήρωες, ηρωικές μορφές της διαχρονικής πορείας του ελληνισμού, μνημονεύουν περιόδους κατά τις οποίες η νήσος αλώθηκε από ποικιλώνυμους εχθρούς αλλά η ελληνική ψυχή της δεν αλλοιώθηκε, αντιστάθηκε, άντεξε, επιβίωσε, ξαναβρέθηκε στο προσκήνιο της Ιστορίας και μεγαλούργησε. Ονόματα, όπως Ονήσιλος, Γρηγόρης Αυξεντίου, Ευαγόρας Παλληκαρίδης, Γεώργιος Καραϊσκάκης και πάμπολλοι ήρωες του 1821 αναφέρονται συχνά, για να εμπνεύσουν και να προσανατολίσουν προς κατευθύνσεις που πρέπει να ακολουθηθούν προκειμένου η Μεγαλόνησος να κρατήσει άκαμπτο το φρόνημά της.¹⁴

Και ενώ τα χρόνια κύλησαν και κυλούν με παγιωμένα τα αποτελέσματα της εισβολής, επικρέμαται ο κίνδυνος αναγωγής της υλικής ευδαιμονίας σε προτεραιότητα που με τη σειρά της εγκυμονεί άλλους κινδύνους, όπως είναι η διάβρωση της μνήμης και η απώθηση των εγκλημάτων του Αττίλα στο υποσυνείδητο. Απέναντι στους κινδύνους αυτούς η λογοτεχνική παραγωγή προβάλλει αντιστάσεις, υπενθυμίζει το χρέος για διατήρηση και ενίσχυση της εθνικής αυτογνωσίας.

Από τη δεκαετία του 1990 και μετά το 2004, έτος κατά το οποίο η Κύπρος γίνεται μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εμφανίζονται λογοτέχνες που αποστασιοποιούνται εν μέρει από το πρόβλημα της Κύπρου, ειδικά όσοι δεν έζησαν τις τραυματικές εμπειρίες της εισβολής, αλλά ωστόσο και αυτοί αφήνουν να αναδυθούν από τα κείμενά τους η πίκρα του πρόσφυγα, η θλίψη για όσους έπεσαν ηρωικά, η αγωνία για όσους παραμένουν αγνοούμενοι και η απογοήτευση από την υποκριτική στάση των ισχυρών που κόπτονται δήθεν για το διεθνές δίκαιο και τη διασφάλιση της ειρήνης.

Όσο για την αποτύπωση του τραύματος του 74 στην ελλαδική λογοτεχνική παραγωγή πρέπει να επισημανθεί ότι δεν είναι αμελητέα αλλά σε κάθε περίπτωση περιορισμένη. Η σιωπή των δημιουργών έχει αποδοθεί στην ανησυχία τους μήπως τους αποδοθεί γλυκερός πατριωτισμός ή εθνικισμός¹⁵ αλλά και στην ενοχή της συλλογικής μνήμης της Ελλάδας απέναντι στη νήσο. Όσοι όμως παρέμειναν συνεπείς απέναντι στο δράμα της Μεγαλονήσου, έγραψαν έργα το περιεχόμενο των οποίων περιστρέφεται στα κρίσιμα γεγονότα του 74. Χωρίς να παραβλέπονται άλλοι, αναφέρονται ενδεικτικά ποιητές και ποιήτριες, όπως οι Γιάννης Ρίτσος, Κώστας Βάρναλης, Νικηφόρος Βρεττάκος, Γιώργος Βαφόπουλος, Ρίτα Μπού-

14. Βασιλική Σελιώτη, *ό.π.*, σ. 137.

15. Γιάννης Κουβαράς, «Η κυπριακή τραγωδία στην ελλαδική ποίηση (1974-1990)», Γραφή, τχ. 23-24 (1993), σσ. 84-85.

μη-Παπά, Σοφία Μαυροειδή Παπαδάκη, Νίκος Καρούζος, Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Λευτέρης Πούλιος, Ηλίας Γκρης, Χρυσάνθη Ζιτσαία και από τους πεζογράφους οι Στρατής Τσίρκας, Χριστόφορος Μηλιώνης, Νίκος Κάσδαγλης, Πέτρος Αμπατζόγλου, Χρήστος Χωμενίδης. Με την πάροδο όμως του χρόνου, το ενδιαφέρον μειώνεται, γίνεται πιο υποτονικό και στον βαθμό που επιμένει χαρακτηρίζεται από κριτική απέναντι σε γεγονότα και πρόσωπα που επηρέασαν τις εξελίξεις στο κυπριακό ζήτημα.

Γεωργιάδου Αγάθη, φιλόλογος

Το ποιητικό σύμπαν του Κυριάκου Χαραλαμπίδη

Καλησπέρα και από μένα. Καταρχάς θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον Δήμο Λίμνης Πλαστήρα και ιδιαίτερα στον Δήμαρχο κ. Παναγιώτη Νάνο γι' αυτή την ωραία πρόσκληση και την ευγενική φιλοξενία, όπως επίσης και στον αγαπητό φίλο και συνάδελφο Μανώλη Στεργιούλη που μου έκανε την πρόταση.

Αξιότιμοι προσκεκλημένοι, κυρίες και κύριοι, είναι εξαιρετική τιμή για μένα να παρουσιάζω σήμερα έναν από τους σημαντικότερους σύγχρονους Κύπριους ποιητές, του οποίου το έργο έχει αναγνωριστεί διεθνώς, τον Κυριάκο Χαραλαμπίδη. Με το ποιητικό του σύμπαν να ξεπερνά τα στενά όρια της Κύπρου και της Ελ-

λάδας, ο Χαραλαμπίδης κατατάσσεται ανάμεσα στους κορυφαίους ποιητές της εποχής μας.

Γεννημένος στην Άχνα της Αμμοχώστου το 1940, έζησε τα παιδικά του χρόνια στην πόλη της Αμμοχώστου. Από νεαρή ηλικία ένιωσε την ισχυρή επίδραση του περιβάλλοντος του, όπως αναφέρει και ο ίδιος σε συνέντευξή του: «Ο χώρος ήταν για μένα κάτι ζωντανό. Με συνοδεύουν ακόμα οι βυθισμένες μοσχοβολίες των πορτοκαλιών της Αμμοχώστου, τα κρινάκια στους αμμόλοφους της παραλίας της αλλά και η αύρα από τις παραδιπλανές αρχαίες πόλεις Έγκωμη και Σαλαμίνα, που οριοθετούσαν μυστικά και φανερά στοιχεία ελληνικής ταυτότητας». Από μικρό παιδί αγαπούσε την ανάγνωση, κρατούσε σημειώσεις και υπογραμμίσεις στα βιβλία ενώ έγραφε ασταμάτητα ποίηση.

Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, δύο πεδία που όπως φαίνεται διαπνέουν το έργο του με έναν μυθολογικό και μεθιστορικό τρόπο. Το 1961, φοιτητής ακόμα, εξέδωσε την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο Η πρώτη πηγή, έχοντας την ενθάρρυνση του Νικηφόρου Βρεττάκου. Στην πορεία ακολούθησαν τα έργα Η άγνοια του νερού το 1967 και Το αγγείο με τα σχήματα το 1973, όπου κρυσταλλώθηκε το ποιητικό του ύφος και απογειώθηκε η εκφραστική του δύναμη.

Η τουρκική εισβολή του 1974 και η προσφυγιά σηματοδοτούν μια καθοριστική στροφή στο έργο του. Οι συλλογές *Αχαιών ακτή* (1977), *Αμμόχωστος Βασιλεύουσα* (1982) και *Θόλος* (1989) αποτυπώνουν διαφορετικές πτυχές του κυπριακού δράματος.

Η πρώτη εκφράζει τον ποιητικό αντίκτυπο της τραγωδίας, η δεύτερη τη γεωγραφία του πόνου στα τείχη της κατεχόμενης Αμμοχώστου και η τρίτη πραγματεύεται τον ανθρώπινο πόνο μέσα από το δράμα των αγνοουμένων, έργο για το οποίο βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών. Και οι τρεις συλλογές διεξέρχονται στοχαστικά το μέγεθος της κυπριακής τραγωδίας ανάγοντάς το στην οικουμενική του διάσταση. Και οι τρεις συλλογές διεξέρχονται στοχαστικά το μέγεθος της κυπριακής τραγωδίας ανάγοντάς το στην οικουμενική του διάσταση. Στις ποιητικές αυτές συλλογές πληθαίνουν οι αναγωγές στον χώρο του μύθου και της ιστορίας με ποικίλους συμβολισμούς και αλληγορίες· όλα όμως αναπτύσσονται γύρω από τον ιστορικό άξονα του δράματος της τουρκικής εισβολής.

Στη συλλογή *Μεθιστορία* (1995), που απέσπασε το Κρατικό Βραβείο Ποίησης, ο Χαραλαμπίδης εξετάζει τη φιλοσοφική θεώρηση της Ιστορίας και προτείνει μια υπερβατική σύλληψη της πραγματικότητας. Ακολουθεί το *Δοκίμιν* (2000), στο οποίο επιδεικνύει μια ειρωνική και ανατρεπτική ματιά στα ανθρώπινα πράγματα.

Στο *Αιγιαλούσης επίσκεψις* – ένα ποίημα και ένα σχόλιο (2003) ο ποιητής επανέρχεται στην πληγή της κατεχόμενης πατρίδας, μέσα όμως από τον επαναπροσδιορισμό εκείνων των στοιχείων που συνθέτουν τον χώρο, την ταυτότητα και τη μνήμη μας ως λαού, αλλά και το χρέος του ποιητή απέναντι στο τραύμα. Ακολουθεί η δέκατη συλλογή του Κυριάκου Χαραλαμπίδη *Κυδώνιον μήλον* (2006), στην οποία η συνείδηση της ταυτότητα και η συνείδηση της γλώσσας καθίστανται οικουμενικές αξίες.

Στις παραπάνω συλλογές η χρήση του μύθου συμπλέκεται με την ιστορία συμβάλλοντας σε μια πανοραμική αντίληψη του κόσμου κι εκφράζοντας ευρύτερα την ανθρώπινη κατάσταση. Η θεά Αφροδίτη, σύμβολο του έρωτα και της πατρίδας, γίνεται κεντρικό στοιχείο στις συλλογές *Ίμερος* (2012) και *Στη Γλώσσα της Υφαντικής* (2013).

Συγκεκριμένα, ο ποιητής διερευνά την έννοια του έρωτα ως αναπόσπαστου στοιχείου της ανθρώπινης ύπαρξης αλλά και του θανάτου. Κυριαρχεί η Αφροδίτη, η θεά που σταθερά τον εμπνέει σε όλη την ποιητική του διαδρομή ως σύμβολο όχι μόνο του έρωτα αλλά και της πατρίδας. Πυκνή σε φιλοσοφικό στοχασμό και η συλλογή *Στη γλώσσα της υφαντικής* (2013) και μετα-μυθοποιητική της Ιστορίας με δεσπόζουσα θεά και πάλι την Αφροδίτη. Η θεά δεσπόζει και στη δέκατη τρίτη

συλλογή του Χαραλαμπίδη με τίτλο *Ηλίου και Σελήνης* άλως (2017), ίσως γιατί η Αφροδίτη αναδύθηκε από τα κύματα της Πάφου, ίσως γιατί η μοίρα των ποιητών αλλά και του ανθρώπου γενικότερα είναι συνυφασμένη με τον έρωτα και το κάλλος. Εμφανής η επανάληψη του λάμδα στις τρεις σημαδιακές λέξεις του τίτλου της συλλογής, που μας προσανατολίζει σε μια αστρική συγχορδία και, όπως λέει και ο ίδιος ποιητής σε συνέντευξή του, σε μια «μουσική αντίληψη του κόσμου». Στις τρεις αυτές συλλογές η Ιστορία υποχωρεί και ο μύθος αναλαμβάνει τα ηνία.

Η τελευταία του ως τώρα συλλογή, *Η Νύχτα των Κήπων* (2022), παρουσιάζει μια πιο στοχαστική και ενδοσκοπική πλευρά του ποιητή και μπορεί να χαρακτηριστεί ως η ωριμότερη και τεχνικά πιο άρτια συλλογή του μέχρι σήμερα.

Ενδιάμεσα στις δύο τελευταίες συλλογές ο ποιητής εξέδωσε το 2018 την παιδική υπερρεαλιστική συλλογή *Σαλιγκάρι και Φεγγάρι*, που βραβεύθηκε στην Κύπρο με το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας για Μικρά Παιδιά (2018) και στην Ελλάδα με το Βραβείο Παιδικού Βιβλίου του «Αναγνώστη» (2019) και πιο πρόσφατα, το 2023, εκδίδει τη δεύτερη ποιητική συλλογή του για παιδιά με τίτλο *Με τις λέξεις αγκαλιά*, που βραβεύτηκε στην Ελλάδα με το Βραβείο ELNIPLEX 2024 ως το καλύτερο βιβλίο στην κατηγορία Ποίησης, Θεάτρου, Δραστηριοτήτων και Εκπαιδευτικού Υλικού.

Και οι δύο συλλογές είναι γραμμένες με παιγνιώδες χιούμορ, λεπτή ειρωνεία, μουσικότητα και φαντασία και διακρίνονται για τον ανιμισμό και την πολυσημία τους.

Να σημειώσουμε επίσης ότι το 2019 εκδόθηκαν τα άπαντα του ποιητή με τίτλο *Ποιήματα* από τις εκδόσεις Ίκαρος.

Εκτός από την ποίηση, ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης έχει συνεισφέρει σημαντικά και στο δοκιμιακό λόγο, που κατά μία έννοια είναι κι αυτό ποίηση «ως προς την ευαισθησία της γλώσσας, τον εσωτερικό κυματισμό στη διάκριση των πραγμάτων και την αντίστοιχη λεκτική ανταπόκριση», όπως ακριβώς και τα δοκίμια των Παλαμά, Σεφέρη, Ελύτη, Παπατσώνη, οι οποίοι προσπάθησαν να μεταγγίσουν τη βαθύτητα των ποιητικών στοχασμών τους στο δοκιμιακό τους έργο. Το δίτομο έργο του Ολισθηρός Ιστός (2009) και το *Εν Δορί Κεκλιμένος* (2019) αποτελούν παραδείγματα της βαθιάς του σκέψης και συγκεντρώνουν 37 ετών υλικό από δοκίμια, μελέτες, συνεντεύξεις και άρθρα. Σε αυτά ο ποιητής αναφέρεται σε ποικίλα θέματα, εθνικά και οικουμενικά, με το ίδιο βάθος στοχασμού και σύλληψης, όπως στα ποιήματά του. Εξέδωσε ακόμα το έργο *Λευκωσία: Μια πόλη στη λογοτεχνία* (2010) και *Κυρηνείας υπόστασις* με τη γραφίδα του Κυριάκου Χαραλαμπίδη (2022).

Για το σημαντικό αυτό έργο του ο Κ. Χαραλαμπίδης έχει αναγνωριστεί με πλήθος βραβείων και διακρίσεων, μεταξύ των οποίων τα Κρατικά Βραβεία Ποίησης Κύπρου (1974, 1978, 1983), Βραβεία Ακαδημίας Αθηνών (1989, 2003), Κρατικό Βραβείο Ποίησης Ελλάδας (1996), Βραβείο της Ελληνικής Εταιρείας Μεταφραστών Λογοτεχνίας για το βιβλίο Ρωμανού του Μελωδού Τρεις Ύμνοι (1997), Διεθνές Έπαθλο Καβάφη στην Αίγυπτο (1998), Βραβείο Κώστα και Ελένης Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών (2003), Βραβείο Πολιτιστικής Προσφοράς Τεύκρου Ανθί-α-Θοδόση Πιερίδη (2006), Αριστείο Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών της Κυπριακής Δημοκρατίας (2007). Έλαβε ακόμα τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορα από τα Πανεπιστήμια Αθηνών (2013), Θεσσαλονίκης (2023) Αιγαίου (2023) και Κύπρου (2024). Το Πανεπιστήμιο του Παλέρμο τον βράβευσε ακόμα ως «εξέχουσα προσωπικότητα των Ελληνικών Γραμμάτων για το σύνολο του έργου του (2017). Στις 28 Σεπτεμβρίου 2024 έλαβε το Αριστείο «Ιωάννης Καποδίστριας για τις Επιστήμες, τα Γράμματα και τις Τέχνες» στις Διεθνολογικές Συναντήσεις Ναυπλίου.

Είναι επίσης αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών (2013) και ιδρυτικό μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών (2019).

Μεταφράσεις του έργου του κυκλοφορούν -σε αυτοτελείς τόμους- στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, σουηδικά, ολλανδικά, βουλγαρικά, αλβανικά, ιταλικά κ.ά.

Όπως αναφέρεται στο ψηφίσματα των Πανεπιστημίων που τον τίμησαν, ο Κ. Χαραλαμπίδης είναι κατά γενική παραδοχή ένας από τους καλύτερους σύγχρονους ποιητές, ένας οικουμενικός ποιητής, καθώς η ποίησή δεν συνομιλεί μόνο με τη λογοτεχνική παράδοση, από τον Όμηρο, τους Προσωκρατικούς και τους σοκρατικούς ως τους σύγχρονους δημιουργούς, αλλά και με την παγκόσμια λογοτεχνία. **Φέρει, βέβαια, μέσα του εν δυνάμει όλη τη λογοτεχνική παράδοση της Κύπρου, Τα Κύπρια Έπη** του Στασίνου, τον Ρωμανό τον μελωδό, τα χρονικά του Νεόφυτου του Έγκλειστου και του Λεόντιου Μαχαιρά, τις *Ασσίζες*, τις *Ρίμες της Αγάπης*, τα δημοτικά τραγούδια, τον Βασίλη Μιχαηλίδη, τον Κώστα Μόντη, καθώς και όλη την ελλαδική ποίηση, τον Σολωμό, τον Κάλβο, τον Καβάφη, τον Σεφέρη, τον Ελύτη, τον Παπατσώνη, αλλά και την ξένη, τον Σαίξπηρ, Δάντη, Έλιοτ, Πάουντ, τον Λόρκα, τον Ρεμπώ, τον Βαλερύ και πολλούς άλλους. Με όλα τα παραπάνω διακείμενα και με πολλές αναιρέσεις και παράδοξα, ο Χαραλαμπίδης δημιουργεί ένα ιδιότυπο ποιητικό σύμπαν στο οποίο κάθε τι (συν)υπάρχει για να υπονομευθεί, με σκοπό να αναπηδήσει κάτι νέο από αυτό, λυτρωμένο από προσχηματισμένες αντιλήψεις και καθιερωμένα σχήματα.

Το οικουμενικός, ωστόσο, δείχνει πως ο ποιητικός στοχασμός του υπερβαίνει όλα τα ανθρωπογεωγραφικά σύνορα και αγκαλιάζει το ανθρώπινο σύμπαν. Αυτό ήθελα να δείξω, άλλωστε, με τον τίτλο της εισήγησής μου «Το ποιητικό σύμπαν του Κυριάκου Χαραλαμπίδη», ότι **τα στοιχεία εντοπιότητας είναι ορατά σε κάποιες συλλογές, όμως η ποίησή του, κατά την έκφρασή του, «μετρίεται κατά το ήθος και την ποιότητά της, από την οποία απορρέει η ουσιαστική της οικουμενικότητα».** Και αλλού, «Η συνείδηση της ταυτότητας συνεπικουρείται από τη συνείδηση της γλώσσας, αλλά και τα δύο εκφεύγουν του πλαισίου τους, εφόσον καθίστανται οικουμενικές αξίες ή, ακριβέστερα, αισθητικές ποιότητες γεωμετρημένης μαρτυρίας της ζωής».

Αυτό που ξεχωρίζει ιδιαίτερα στην ποίηση του Χαραλαμπίδη είναι η ανατρεπτική οπτική του στα πράγματα. Πιο ανατρεπτική είναι η γλώσσα του, που δεν γνωρίζει γεωγραφικά όρια αλλά χαρακτηρίζεται από διαστρωματώσεις και ποικιλίες: λέξεις κοινές, αρχαίες, της κυπριακής διαλέκτου, σύγχρονες, όλες είναι καλοδεχούμενες. Αντιμετωπίζει τη λέξη σαν «οικοδομικό υλικό» και επιλέγει εκείνην που ταιριάζει περισσότερο στο ποίημα. Κυρίως αγωνίζεται με την ουσία των λέξεων. Τις ανατέμνει και δεν τις φοβάται. Επιλέγει την πιο προκλητική από το οπλοστάσιό του, δαγκώνει το σκληρό κέλυφός της και, σα να 'ναι αμύγδαλο η λέξη, αφήνει να διαφανεί στο βάθος της η λευκή ψίχα. Άλλοτε προκαλεί με την περίτεχνη γλώσσα του, άλλοτε «παίζει» με τους φθόγγους της χρησιμοποιώντας παρηχήσεις και συνηχήσεις, ενώ παραπέμπει συνειρμικά σε άλλες εικόνες και έννοιες με αναπάντεχους λεκτικούς συνδυασμούς. Πότε χρησιμοποιεί το α' ενικό, πότε το α' πληθυντικό και αλλού το β' ενικό απευθυνόμενος άμεσα στον αναγνώστη με ποικίλες λεκτικές αποτυπώσεις, με πολλά πρόσωπα και προσωπεία, με παιγνιώδη διάθεση και με συχνά λοξή ματιά. Όπως λέει και στην ομιλία του στην αναγόρευσή του ως επίτιμου διδάκτορος του Πανεπιστημίου Κύπρου «Οι λέξεις είναι πράγματα, έχουν όγκο – μπορείς να τις αγγίξεις, να τις ζυγίσεις, να τις φας, να τις μετουσιώσεις στο αίμα σου, να συσσωματωθείς κι εσύ μαζί τους. Οι λέξεις είναι πέρα από τα λόγια· οι λέξεις είναι Λόγος που σαρκώνεται».

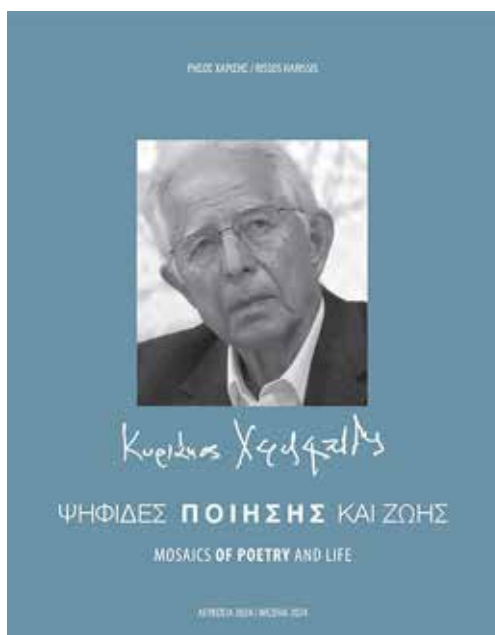
Μελετηρός, με ευρύτατη γνώση της αρχαίας και βυζαντινής φιλολογίας και ιστορίας, ιδίως της χριστιανικής παράδοσης, μετασχηματίζει και εδώ τη γνώση του σε φιλοσοφικό (ανα)στοχασμό της ανθρώπινης ύπαρξης. Εμβαθύνει πέρα από τον φλοιό των πραγμάτων, που τα αντιμετωπίζει με ανεπηρέαστη ματιά, απογυμνωμένα από το συχνά ιδιοτελές και ευτελές περίβλημά τους. Η μέθοδος των ποιημάτων του είναι σε πρώτο επίπεδο ανάγνωσης καθαφική: όπως ο Καβάφης κάνει

ευρεία χρήση της τεχνικής τής αναφοράς, σημειώνοντας στο περιθώριο της Ιστορίας σχόλια για πρόσωπα και πράγματα του παρελθόντος, έτσι και ο Χαραλαμπίδης ανασύρει από τη λήθη ιστορικά πρόσωπα ή στιγμιότυπα, τα οποία φωτίζει ποικιλότροπα μεταφέροντάς τα στο παρόν και χλευάζοντας συχνά για τον εφήμερο χαρακτήρα τους. Με τη διαφορά ότι η μέθοδος του Χαραλαμπίδη είναι συνθετότερη: συνδυάζει παράλληλα και την ελισθητική / σεφερική τεχνική της μυθοποίησης, ενώ ταυτόχρονα υπερβαίνει και τις δύο για να οικοδομήσει τη δική του παράδοξη σχέση με την Ιστορία μέσα από ποικίλες «δοκιμασίες» και διαφορετικές οπτικές. Υπεισέρχεται στους βαθύτερους μηχανισμούς που διαμορφώνουν τα ιστορικά φαινόμενα, αντιμετωπίζοντάς τα ως φαινόμενα του σήμερα, τα οποία προεκτείνει συμβολικά στον επέκεινα χωροχρόνο, της αιωνιότητας. Έτσι, τα αγνοημένα μέσα στη δίνη του χρόνου πρόσωπα και πράγματα μετατρέπονται σε μεθ-ιστορία: η εξέλιξή τους παρακολουθείται με ειρωνική προοπτική «αφ' υψηλού» και η τύχη τους σχολιάζεται με δίσημο λόγο. Ο ποιητής θεάται τα γεγονότα του παρελθόντος από τη σκοπιά του μελλοντικού γνώστη, γι' αυτό και τα βλέπει σαν ψηφίδες του αιώνιου, πανανθρώπινου υπαρξιακού δράματος.

Μέσα από την ποίηση ο Κ. Χαραλαμπίδης αναζητεί τις μεγάλες αλήθειες και αποκαλύπτει ποιητικά το μέγα μυστήριο της ύπαρξης και του κόσμου και τη σχέση της τέχνης με τη ζωή και τον άνθρωπο, αποτυπώνοντας παράλληλα τα πάθη και τις αγωνίες του κυπριακού ελληνισμού και του ανθρώπου εν γένει. Όπως λέει ο ίδιος: «Είναι για τούτο που χρειάζεται η ποίηση, γιατί μας στεφανώνει με πνευματικότητα και εμπλουτίζει τις πηγές των δακρύων με την χάρη και το ταλέντο της ευθύνης. Η αίσθηση του χρέους είναι ουσιώδες ζήτημα πνευματικότητας και τραγικής βέβαια αίσθησης των πραγμάτων, μέσα από την οποία «θέλει έβγουν οι μεγάλες Ουσίες»». Αυτή άλλωστε είναι και η αξία της ποίησης και ο ρόλος του ποιητή: ακολουθώντας ενδότερες φωνές και παρορμήσεις, να ανασκαλεύει τα εγκόσμια, να δίνει καινούριο περιεχόμενο και σχήμα σε νοήματα και λέξεις, να προκαλεί με όλα τα μέσα που διαθέτει, ιδίως με τον στοχασμό του, να εικονοποιεί τα γεγονότα με παραστατικά σήματα και ρήματα και να ανασηκώνει το σκοτεινό πέπλο των ανθρωπίνων παθών, αποκαλύπτοντας το αφροδίσιο πρόσωπο της ομορφιάς και την αλήθεια των πραγμάτων μέσα στις εκφάνσεις του μυστηρίου της ζωής.

Όπως είπε κατά την αναγόρευσή του σε επίτιμο Διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου (24 Μαΐου 2024), «[...] Φέτος συμπληρώθηκαν στο νησί μας πενήντα χρόνια από την τουρκική εισβολή και κατοχή. Ωρα για μελέτη και αναστοχασμό, όχι για πολύλογες εξάρσεις. Καιρός για την υπέρτατη

πολιτική πράξη, που είναι ο πολιτισμός. Μέσω αυτού θα αγγίσουμε το τραύμα θεραπευτικά, φιλτράροντας το *απαρηγόρητο*, και κυρίως καθιστώντας την αίσθηση της τραγικότητας πεδίο εγκρατούς ευαισθησίας. Να μην αφεθούμε στο έλεος των συναισθημάτων. Ας γίνει πλοηγός μας εκείνο που είπε ο ζωγράφος Ζωρζ Μπρακ, ότι χρέος της τέχνης είναι «να διορθώνει τη συγκίνηση». Φυσικά η τέχνη δεν μπορεί να ακυρώσει εθνοκαθάρσεις και πολέμους, την πείνα, τη φτώχεια, την ανασφάλεια, τη μόλυνση του περιβάλλοντος και της ψυχής, όμως έχει τη δύναμη να μας ισορροπεί, ώστε να μην ξεχνάμε το αληθινό μέτρο του ανθρώπου. Χρειαζόμαστε την ποίηση και την ευγένεια της τέχνης, για να κερδίζουμε την επιούσια ελευθερία μας. [...] Δουλειά του ποιητή είναι να επαγρυπνεί και να υπενθυμίζει. Να επαληθεύει τη μοναδικότητα της ύπαρξης και την υπερκείμενη αλήθεια της. Να διασώζει από τη μόλυνση της ιστορίας τον άρτο της Ζωής: το Δίκαιο και την Αλήθεια».

Είναι φανερό ότι η ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη ξεπερνά τα όρια της τοπικότητας και αγγίζει την οικουμενικότητα. Με μια βαθιά γνώση της ιστορίας, της μυθολογίας και της γλώσσας, ο ποιητής χτίζει ένα μοναδικό σύμπαν, όπου το παρελθόν συνδιαλέγεται με το παρόν και οι λέξεις μεταμορφώνονται σε φορείς πνευματικής και αισθητικής αποκάλυψης. Ως αληθινός δημιουργός, συνεχίζει να αναμετράται με τις λέξεις, την Ιστορία και τον ίδιο τον άνθρωπο, συνθέτοντας ένα έργο που αγγίζει τα βάθη της ανθρώπινης ψυχής.

Σας ευχαριστώ!

Αντώνης Δ. Σκιαθάς, Ποιητής – Πρόεδρος Γραφείου Ποιήσεως

Μνήμη Ανθούσα

Η συλλογική μνήμη διαμορφώνει (και διαμορφώνεται από) την ιστορία ενός τόπου, υμνεί τα τρανά της πατρίδας και επηρεάζει τη βιωτή των ανθρώπων.

Άλλοτε με τη δύναμη της γνώσης και της αλήθειας και άλλοτε με τη δύναμη της ψυχής, οι θνητοί προσπαθούν να τιμήσουν τα δίκαια της ύπαρξής τους. Εν προκειμένω, τα δίκαια αιτήματα του κυπριακού λαού για μια πατρίδα ελεύθερη, για μια πατρίδα χωρίς νεκροταφεία ελπίδων, που εδώ και μισό αιώνα παραμένουν εκκρεμή.

Από τις 20 Ιουλίου του 1974, που η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο, μέχρι και σήμερα, ο καημός για την πατρίδα που χάθηκε, για την πατρίδα που χωρίστηκε βίαια στα δύο, είναι μεγάλος.

Οι Κύπριες και οι Κύπριοι δεν ξεχνούν – και δεν επιτρέπεται να ξεχάσουν– τις τριανταφυλλίες της Κυρήνειας, τις ακρογιαλιές της Αμμοχώστου και τα λεμονόδεντρα της Λαπήθου. Πληγώνονται από την κατοχή του ενός τρίτου του νησιού τους, θρηνούν για τους αδικοσκοτωμένους και τους αγνοούμενους, ματώνουν στη θύμηση εκείνων των «σκοτεινών» ημερών που οδήγησαν στην τραγωδία· εξακολουθούν, όμως, να διεκδικούν τα χώματα των προγόνων τους.

«Η Τουρκική εισβολή του 1974 αποτελεί μια μαύρη σελίδα για την ιστορία της Κύπρου μας. Οι απώλειες ζών, οι αγνοούμενοι, η διάλυση οικογενειών, η προσφυγιά στην ίδια την πατρίδα, και όλα τα κακά που επέφερε η εισβολή και η κατοχή έχουν αφήσει τεράστιες ουλές στις καρδιές των Κυπρίων».

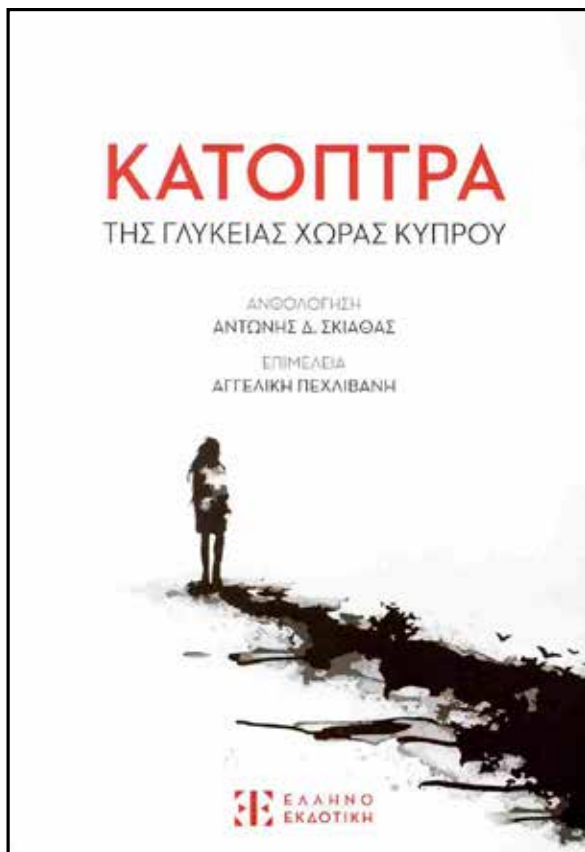
Στο πλαίσιο αυτής της επετείου, το CultureBook σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο Πατρών και το πανεπιστήμιο Λευκωσίας, συνέλεξε 72 κείμενα Ελλαδιτών και Κύπριων ποιητών και συγγραφέων που δημοσιεύτηκαν στον τόμο με τίτλο «ΚΑΤΟΠΤΡΑ ΤΗΣ ΓΛΥΚΕΙΑΣ ΧΩΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ» και κυκλοφόρησε την 1^η Οκτωβρίου 2024, ημέρα ανεξαρτησίας της Κύπρου, από τον εκδοτικό οίκο «Ελληνοεκδοτική», στην Αθήνα. Ευχαριστώ τον Δήμαρχο του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα,

Παναγιώτη Νάνο, για την τιμή να παρουσιάσω τον τόμο αυτό σ' αυτήν την εκδήλωση, παρουσία του σημαντικού Κύπριου ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη, ο οποίος μας εμπιστεύτηκε το ποίημά του με τίτλο «Ιούλιος και Αύγουστος του '74», το οποίο προηγείται όλων των κειμένων στο βιβλίο.

Η Κύπρος είναι για μένα ένας άγιος τόπος που στα βάθη των αιώνων διεκδικεί την ελευθερία του με πρωταγωνιστές που υμνούν την ελευθερία διαχρονικά. Τα γεγονότα του '74 τα έζησα από την οθόνη της ασπρόμαυρης τηλεόρασης που είχαμε στη γενέθλια κατοικία μου στο Περιστέρι και το 1983 ως φοιτητής στο πολυτεχνείο της Πάτρας, κατά την ανακοίνωση του «ψευδοκράτους Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» από τον Ντεκτάς, μαζί με άλλους 36 Κύπριους και Ελλαδίτες φοιτητές περπατήσαμε 7 μέρες από την Πάτρα στην Αθήνα για να διαμαρτυρηθούμε και εμείς για τα δίκαια του κυπριακού λαού.

Στα προπύλαια της Αθήνας μας υποδέχτηκε ο τότε Δήμαρχος Αθηναίων Δημήτρης Μπέης και ο Πρόεδρος της Κύπρου στην Ελλάδα Δήμος Χατζημιλτής, ο ηρωικός αγωνιστής για τα δίκαια των Κυπρίων '55 – '59.

Πενήντα χρόνια μετά, η μνήμη για τα δίκαια του κυπριακού λαού είναι ανθούσα και ο τόμος αυτός, που περιέχει 72 κείμενα πρωτότυπα από Έλληνες και Κύπριους συγγραφείς για συγκεκριμένα γεγονότα, είναι μια μικρή κατάθεση ψυχής στη συλλογική μνήμη.

Η Κυπριακή Τραγωδία μέσα από την Ποίηση,

Συμβολικό ποιητικό αναλόγιο από μέλη της Θεατρικής Ομάδας «ΟΜ»
του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα*

Η Ποίηση αποτελεί υψηλό δείγμα Τέχνης που αντιπροσωπεύει στον Χώρο και τον Χρόνο το πνευματικό επίπεδο κάθε λαού. Ως ένα βαθμό παρακολουθεί την Ιστορία και τον Πολιτισμό του. Αυτό ισχύει και για την Κύπρο. Οι περιπέτειές της στις διάφορες ιστορικές περιόδους, οι αλληπάλληλες κατακτήσεις της από ποικιλώνυμους λαούς και το ιστορικό φορτίο που φέρει στους ώμους της, ήταν φυσικό να αποτυπωθούν στη Λογοτεχνία της και ειδικότερα στην Ποίηση!

Εμβληματικοί εκπρόσωποι της εποχής αναφοράς, ο Κώστας Μόντης, ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης, ο Παντελής Μηχανικός, ο μικρότερος σε ηλικία Ευαγόρας Παλληκαρίδης τον οποίο οι Άγγλοι αποικιοκράτες ανέβασαν στην αγχόνη στα δεκαεννιά του χρόνια, επειδή ήθελε να ζήσει ελεύθερος σε μια ελεύθερη Κύπρο.

Ξεκινάμε το μικρό μας αφιέρωμα με ποίημα του Ευαγόρα Παλληκαρίδη, το οποίο πέρα από την συναισθηματική φόρτιση από την τραγικότητα της εκτέλεσής του, είναι ύμνος στην Ελευθερία. Ο νεαρός ποιητής μια μέρα πριν από τη δίκη «μπαίνει κρυφά» στο σχολείο και αφήνει στην εξέδρα ένα σημείωμα για τους παλιούς συμμαθητές, αλλά και για όλες τις άγρυπνες συνειδήσεις του κόσμου:

Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Παλιοί συμμαθηταί,

Αυτή την ώρα κάποιος λείπει ανάμεσά σας, κάποιος που φεύγει αναζητώντας λίγο ελεύθερο αέρα, κάποιος που μπορεί να μη τον ξαναδείτε παρά μόνο νεκρό.

Μην κλάψετε στον τάφο του, Δεν κάνει να τον κλαίτε. Λίγα λουλούδια του Μαγιού σκορπάτε του στον τάφο. Του φτάνει αυτό ΜΟΝΑΧΑ.

Θα πάρω μian ανηφοριά
θα πάρω μονοπάτια
να βρω τα σκαλοπάτια
που παν στη Λευτεριά.

Θ' αφήσω αδέρφια συγγενείς,
τη μάνα, τον πατέρα
μεσ' τα λαγκάδια πέρα
και στις βουνοπλαγιές.
Ψάχνοντας για τη Λευτεριά
θα 'χω παρέα μόνη
κατάλευκο το χιόνι,
βουνά και ρεματιές.

Τώρα κι αν είναι χειμωνιά
θα 'ρθει το καλοκαίρι
Τη Λευτεριά να φέρει
σε πόλεις και χωριά.

Θα πάρω μian ανηφοριά
θα πάρω μονοπάτια
να βρω τα σκαλοπάτια
που παν στη Λευτεριά.

Τα σκαλοπάτια θ' ανεβώ,
θα μπω σ' ένα παλάτι,
το ξέρω θα 'ν' απάτη,
δεν θα 'ναι αληθινό.

Μεσ' το παλάτι θα γυρνώ
ώσπου να βρω τον θρόνο,
βασίλισσα μια μόνο
να κάθεται σ' αυτό.

Κόρη πανώρια θα της πω,
άνοιξε τα φτερά σου
και πάρε με κοντά σου,
μονάχα αυτό ζητώ.

Γειά σας παλιοί συμμαθηταί. Τα τελευταία λόγια τα γράφω σήμερα για σας. Κι όποιος θελήσει για να βρει ένα χαμένο αδελφό, ένα παλιό του φίλο, ας πάρει μιαν ανηφοριά ας πάρει μονοπάτια να βρει τα σκαλοπάτια που παν στη Λευτεριά.

Με την ελευθερία μαζί, μπορεί να βρει και μένα. Αν ζω, θα μ' βρει εκεί..

Η Κύπρος απελευθερώνεται από τους Άγγλους, βιώνει τα πρώτα ελεύθερα χρόνια της Ανεξαρτησίας, διεκδικεί την Ένωση με την Ελλάδα, ωστόσο οι έμποροι των εθνών σχεδιάζουν την διχοτόμηση. Μια σειρά ιστορικών λαθών, με αποκορύφωμα το ανόητο πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, δίνει αφορμή για την απόβαση των Τούρκων στο νησί. Το βαθύ τραύμα της τουρκικής εισβολής, διχοτόμησης και συνεχιζόμενης κατοχής του 40% περίπου των εδαφών της καθόρισε και την πνευματική διαδρομή της Κύπρου, με την ποίηση να παρακολουθεί με πόνο τις εξελίξεις.

Επιλέξαμε για την σημερινή εκδήλωση την συγκλονιστική ποιητική δημιουργία του Κώστα Μόντη για τις δύσκολες εκείνες στιγμές που ζούσε η Κύπρος. Η οδύνη του πολέμου, η απελπισία και οι φόβοι του για το μέλλον του νησιού είναι διάχυτα στο ποίημα. Περιγράφει τη ζωή στο έρεβος που απλώθηκε μετά την τουρκική εισβολή. Απόσπασμα από το «Τρίτο γράμμα στη μητέρα» του Κώστα Μόντη, το οποίο γράφεται το 1980:

«Τρίτο γράμμα στη μητέρα»,

[...]

Μητέρα, αν το βρεις βαρύ το γράμμα μου,
είναι που σκύβει απάνω του ο Πενταδάκτυλος φορτωμένος Τούρκο,
αν το βρεις ασήκωτο,
είναι που γονατίζει απάνω του ο Πενταδάκτυλος φορτωμένος Τούρκο.
Είναι ένα μεγάλο πρόβλημα ο Πενταδάκτυλος, μητέρα.

Στο κάτω-κάτω το Μόρφου δεν το βλέπουμε,
στο κάτω-κάτω την Κερύνεια δεν τη βλέπουμε,
την Αμμόχωστο δεν τη βλέπουμε,
όμως αυτός είν' εκεί απέναντί μας ,
όμως αυτός είναι διαρκώς εκεί απέναντί μας ,
και μας κοιτάζει , και μας κοιτάζει μ' ένα τρόπο ...
και κάθεται βραχνάς και μολύβι στο στήθος μας,
όμως αυτός είν' εκεί απέναντί μας ,
και δεν μπορεί να κρυβεί σαν το Μόρφου,
και δε μπορεί να κρυβεί σαν την Κερύνεια
και σαν την Αμμόχωστο.
Και λέει: «Λοιπόν»;
και μας ρωτά: «Λοιπόν»;

*Σημαντική είναι η αναφορά του Μόντη στην ηχηρή απουσία της
Ελλάδας στις δύσκολες εκείνες στιγμές που ζούσε η Κύπρος:
[...]*

Την περιμέναμε μέσ' απ' τους καπνούς και τις φλόγες
της κοιλάδας των Κέδρων,
Την περιμέναμε απ' το ξάγναντο του Τρίπυλου,
την περιμέναμε βουτηγμένοι ως το λαιμό
στη θάλασσα της Κερύνειας,
συγκρατούσαμε το ξεψύχισμά μας να μας προφτάξει.
Φυλλομετρούσαμε την Ιστορία της.
Φυλλομετρούσαμε σαν ευαγγέλιο την Ιστορία της
-«να εδώ κ' εδώ κ' εδώ»-
και την περιμέναμε,
κι «όχι, δεν μπορεί να μην έρθει», λέγαμε
κι «όχι, δεν γίνεται να μην έρθει», λέγαμε
κι όπου να' ναι άκου την με τους Σπαρτιάτες της
και τα «Υπό σκιάν» και τα «Μολών λαβέ» και τον «Αέρα»,
κι όπου να' ναι άκου την!
Και πραγματικά μια νύχτα έφτασε το μήνυμα πως η Ελλάδα ήρθε.
Τι νύχτα ήταν εκείνη, μητέρα,
τι αντίλαλος ήταν εκείνος,
τι βουητό ήταν εκείνο που σάρωσε το νησί!

Αγκαλιαστήκαμε κλαίγοντας και πηδούσαμε
και φιλιόμαστε και νοιώθαμε ρίγη να μας περιλούουν
και τα στήθια μας φούσκωναν να διαρραγούν
κ' η καρδιά μας χτυπούσε να της ανοίξουμε να βγει.
οι χαροκαμένοι ξέχασαν τα παιδιά τους
και τους αδελφούς και τους πατέρες
κ' έκλαιγαν για την Ελλάδα πια,
κ' έχασκαν μ' ένα γελόκλαμα.
Κ' έλεγαν οι δάσκαλοι «Είδατε;»
Και λέγαμε όλοι «Είδατε;»
Ώσπου την άλλη μέρα πέσαμε ως το βυθό
ώσπου την άλλη μέρα πέσαμε πέρα απ' το βυθό,
ώσπου την άλλη μέρα βούλιαξε το Τρίκυλο, ώσπου την άλλη μέρα πισωπάτησε
σιωπηλό το Τρόοδος να βρει βράχο να καθίσει,
ώσπου την άλλη μέρα γούρλωσε τα μάτια η Αίπεια,
ώσπου την άλλη μέρα γούρλωσαν τα μάτια οι Σόλοι και το Κούριο
κ' οι αγχόνες της Λευκωσίας
γιατί η Ελλάδα δεν ήρθε,
γιατί ήταν ψεύτικο το μήνυμα,
ψέμα η Ελληνική μεραρχία στην Πάφο,
γιατί μας είπαν ψέμα οι ουρανοί και ψέμα οι θάλασσες
και ψέμα τα χελιδόνια και ψέμα η καρδιά
και ψέμα οι Ιστορίες μας,
ψέμα, όλα ψέμα.
Είχε λέει, άλλη δουλειά η Ελλάδα,
κάτι πανηγυρισμούς,
κ' ήμαστε και μακριά και δεν μπορούσε, λέει,
λυπόταν, δεν το περίμενε,
ειλικρινά λυπόταν,
ειλικρινά λυπόταν πάρα πολύ.
Κ' οι δάσκαλοί μας έσκυψαν ντροπιασμένοι,
και τα «Εγχειρίδια» έσκυψαν ντροπιασμένα
κ' οι δάσκαλοί μας τρέμουν τώρα πια,
και τα «Εγχειρίδια» τρέμουν τώρα πια
όσο πλησιάζουν τα περί Θερμοπυλών και τα περί Σαλαμίνας...
Δεν κάνω ποίηση, μητέρα,
έχω αντίγραφα.»

Στο σημείο αυτό ας αποδώσουμε την οφειλόμενη συγγνώμη στους Κύπριους αδερφούς, για λογαριασμό όλων ημών και υμών, όσων δεν είχαμε το θάρρος να αρθρούμε στο ύψος των ιστορικών περιστάσεων, τηρώντας όχι ενός λεπτού σιγή, αλλά ενός λεπτού έλλογης σιωπής...

Δεν ξεχνώ!

*Όχι στην άγνοια, όχι στη λησμονιά,
όχι στη νομιμοποίηση «τετελεσμένων»!*

Τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή

Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης είναι ένας σπουδαίος ποιητής από την Κύπρο, με σημαντικό έργο και λόγο, με χαρακτηριστικά τα οποία τον κατατάσσουν ως εθνικό ποιητή των Ελλήνων. Υπηρετεί συλλογικές έννοιες και αξίες μιας ιδανικής πατρίδας και μιας αγέραστης αγάπης για τα πάτρια. Επιλέξαμε δύο ποιήματα, «Στα στέφανα της κόρης του», από την συλλογή «Θόλος», 1989 και «Γλυκό του κουταλιού», από την συλλογή «Δοκίμιν», 2000.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης

«Στα στέφανα της κόρης του» (Θόλος, 1989)

Είχε τρακόσια στρέμματα γης υπό κατοχήν
και τον πατέρα της στα βάθη της Ανατολής.
Θα παντρευόταν ευτυχώς ένα καλό παιδί.
Κατά την τελετή του μυστηρίου
δεν πρόσεξε κανένας τον πατέρα της.
Μπήκε απ' το νάρθηκα κρυφά και στάθηκε
πίσω από μια κολόνα και καμάρωνε.
Ύστερα σκούπισε με το μανίκι του
το ξεσκισμένο και φτωχό του δάκρυ.
Τον πήρανε για ηλίθιο του χωριού
και τον αφήκανε στην ησυχία του.
Τελειώνει ο γάμος και να χαίρεστε τα στέφανα.
Παίρνουν κουφέτα και λουκούμια, μπαίνουν
καθένας στ' αυτοκίνητό του, χάνονται.
Ο στοργικός πατέρας πάει κι αυτός
στην Πράσινη Γραμμή, περνά σκυφτός
παίρνει ξανά τη θέση του στο χώμα.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης,

«Γλυκό του κουταλιού» (Δοκίμιν, 2000)

Να ιδώ ποιος είμαι ζύγωσα και πούθε
το χώμα μου κρατά. Μπήκα και στάθηκα
στο σπίτι τ' αλμυρό, σιμά σε λάκκο.
Μια μαντιλοδεμένη μου 'φερε νερό,
μου πρόσφερε γλυκό· ευχαριστώ την.
Έκοψε και καρπούς από τον Κήπο
του ποθητού σπιτιού μου, φρούτα λαμπερά
ό,τι λογής, διάχυτα με χείλη

πραγματικά και μέλη εμποτισμένα
στην καλοσύνη της χαράς αντιδωρήματα.
Της είπα ευχαριστώ, αναθάρρησα και ζήτησα
το σπίτι μου να ιδώ, αν επιτρέπεται.
«Και βέβαια επιτρέπεται», μου λέει·
«μπορείς να 'ρθεις και στην κρεβατοκάμαρα».
Μπαίνω, θωρώ τη μάνα μου στον τοίχο
να με κοιτάει από 'να κάδρο. Αφήνω
την εντροπή και γύρεψα να πάρω
τη μάνα μου ο δόλιος απ' την Τροία.
«Πάρτηνε», λέει αυτή σαν καλογέλαστη,
«τι να την κάνω τώρα πια που ξέρω;
Να πούμε την αλήθεια, τη νομίσαμε
ηθοποιό με κείνη την κοτσίδα
και τα λουλούδια γύρω της και με τη χάρη
που την ομπρέλα της κρατεί».
Άξιζε βέβαια να προσθέσει και το χέρι
που γαντοφορεμένο, ραδινό
σε καναπέ ακουμπούσε· αλλά τι περιμένεις;
Σάμπως γνωρίζει πόσοι αιώνες κύλησαν
ίσαμε που να φτάσουμε στη σύνταξη
γλυκό του κουταλιού; μεγάλο θέμα.
Πάλι καλά που μ' άφησε και μπήκα
στο σπίτι μου το πατρικό η γυναίκα.
Μη συνεχίσουμε άλλο και αγριέψει.
Το μόνο που εύχομαι: από καιρού εις καιρό
να 'χω την άδειά της να ξανάβλεπα
την όψη τη γλυκιά του ποθητού μου.

Θα μπορούσαμε να φέρουμε πολλά περισσότερα ποιήματα, αλλά στην εκδήλωση έχουν ειπωθεί πολλά. Κυρίως, τι να πούμε περισσότερο εμείς, όταν έχουμε ακούσει τον ίδιο τον ποιητή που μας τιμά με την παρουσία του.

Ολοκληρώνουμε με τη φωνή των γυναικών της Κύπρου, τις ποιήτριες, οι οποίες γράφουν εξ' ίσου δυνατά ποιήματα. Επιλέξαμε να παρουσιάσουμε ενδεικτικά ορισμένα νεότερα ποιήματα, για να δείξουμε με μια πιο σύγχρονη ματιά, τον ίδιο πάντα πόνο...

Επιλέξαμε να ξεκινήσουμε με την Κλαίρη Αγγελίδου, σπουδαία Κύπρια ποιήτρια, με ένα ποίημα που γράφηκε το 2003 για τον Ανδρέα Παναγίδη, αγωνιστή της ΕΟ-ΚΑ τον οποίο εκτέλεσαν οι Εγγλέζοι και ο τάφος του βρίσκεται στα Φυλακισμένα Μνήματα. Το συγκινητικό στην υπόθεση είναι ότι ο γιός του, το τρίχρονο παιδί που ο ήρωας «χόρεψε» τον χορό της Λευτεριάς, βρίσκεται σήμερα ανάμεσά μας και μας τιμά με την παρουσία του. Κύριε Αριστείδη Παναγίδη, καλώς ήλθατε στον τόπο μας και σας ευχαριστούμε για την τιμή που μας κάματε.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΝΑΓΙΔΗ

Και μες στην άκρα σιωπή
που στο κελί του μελλοθάνατου
απλωνόταν,
ο λεβεντόγερος πατέρας
έσυρε το μαντίλι,
το πέρασε από το συρματόπλεγμα
κι άρχισε με το γιο του
το χορό της λεβεντιάς,
το ζειμπέκικο,
κρατώντας το μαντίλι.
Κι όλο εκείνοι χόρευαν
πιο γρήγορα, πιο γρήγορα,
δεν έπαιρναν ανάσα.
Και το παιδί παρέκει
το χέρι ύψωσε ψηλά
και τα μικρά του πόδια
με ρυθμό χτυπούσε,
κι όλο γελούσε, κι όλο χόρευε,
κι όλο γελούσε,
χωρίς να ξέρει
πως αυτός ήταν ο τελευταίος
του πατέρα του χορός,
πριν από κείνο της αγχόνης,
που 'ταν χορός της λευτεριάς
που 'ταν χορός θυσίας.
Μέσα στην άκρα σιωπή
μόνο το τρίχρονο παιδί του ήρωα
γελούσε.

Αθηνά Τέμβριου

Χτύπα το στίχο με το σφυρί
να πάρει τη μορφή του κόσμου.
Σπίθες να πετάξουν τα μάτια
να καεί το ξερό δάσος της μνήμης,
ν' αναστηθούν τα κομμένα
δέντρα που αγαπήσαμε
και τα χέρια να σκάψουν τη γη
ώσπου ο σπόρος σου Ποίηση
να καρπίσει και να θρέψει
τους πεινασμένους.

(Από την ποιητική συλλογή «Ανάμεσα στους Ήχους», εκδόσεις, Εν τύποις 2017)

Νάσα Παταπίου

Άνοιξε το παράθυρο η Ελισάβετ- Ελοΐσια κι αγνάντεψε τον Βόσπορο.
Απ' την Ακραιά Καρπασία την αντίκρισα και τη χαιρέτησα κι κείνη μου κλείσε
το μάτι. Δεν μασούσε δάφνη ωστόσο έμοιαζε σαν να προφήτευε. «Θα γεννήσω»,
είπε, «έναν ποιητή στην πόλη των ονείρων και θα τον μάθω ν' αγαπά τις ρίζες του
τους λαϊκούς χορούς της Σμύρνης όλους τους θρύλους για τη ρήγαινα της Κύπρου
και όσα γράφτηκαν για την επτάλοφη...

Μάρτιος 2024, Γραμμένο για την Παγκόσμια Μέρα Ποίησης)

Μυρτώ Παπαχριστοφόρου

Ένας θεός μαίνεται εναντίον μας Ένας θεός μαίνεται εναντίον μας Μαύρη η
ώρα που ξεκρέμασα τα ωραία τόξα το δοξάρι και κίνησα πεζός να 'ρθώ στην
Τροία να πολεμήσω τους Αργείους με τα ξέπλεκα μαλλιά και τα μεγάλα μάτια
αφήνοντας σπίτι γυναίκα και παιδιά το στέρεο αμάξι και τ' άλογα θρεμμένα όλα
για χάρη και τιμή του Έκτορα. Τώρα που μαίνεται μπροστά μας η φωτιά τώρα που
ο κάμπος πλημμύρισε όλος στο αίμα τώρα που ένας θεός, το βλέπω, μαίνεται
εναντίον μας αυτά επιστρέφουν στον νου μου, πια χαμένα...

Αγαπητοί συνδαιτυμόνες στην πνευματική αυτή συνάντηση η οποία γίνεται υπό
το βάρος του Μνησιπήμονα Πόνου της Κυπριακής Τραγωδίας, το συμβολικό αυτό
ποιητικό αφιέρωμα ολοκληρώθηκε εδώ. Αυτό που απομένει είναι να μην παραμέ-
νουμε βολεμένοι στην ευκολία των διαπιστώσεων, αλλά να αναζητήσουμε εμείς
πρώτοι την Λύση. **Λευτεριά στην Κύπρο!**

Ποιήματα απήγγειλαν ο κ. Βασίλης Ντούλιας (ηθοποιός και σκηνοθέτης της «ΟΜ», η κ.
Ουρανία Ποδηματά και η κ. Ιωάννα Ποδηματά, η οποία έκαμε και τον σχολιασμό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α) Εισήγηση δημάρχου Λίμνης Πλαστήρα για ανακήρυξη ως επίτιμου δημότη της Αυτού Εξοχότητας του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη

«Αγαπητή κυρία Πρόεδρε του Δημοτικού Συμβουλίου, Αγαπητοί συνάδελφοι, Με έντονη αίσθηση του Χρέους, θέτω στην κρίση του σώματος την παρούσα εισήγηση, για ανακήρυξη της Αυτού Εξοχότητας του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη επίτιμου δημότη Λίμνης Πλαστήρα.

Η απόφασή μας εντάσσεται στις εκδηλώσεις «Μνησιπήμων Πόνος», τις οποίες οργανώνει ο Δήμος Λίμνης Πλαστήρα και είναι αφιερωμένες στην Κύπρο, 50 χρόνια μετά την εισβολή των Τούρκων στη μεγαλόνησο και τη συνεχιζόμενη κατοχή.

Η ανακήρυξη του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη, έχει βαθύτατο συμβολικό αλλά και ουσιαστικό χαρακτήρα:

Συμβολικό, διότι από τα αδούλωτα Άγραφα και την Λίμνη Πλαστήρα, στέλνουμε θερμό πατριωτικό χαιρετισμό στο ακρόπρωρο του Ελληνισμού, την Κύπρο. Από τα ιστορικά Άγραφα βουνά, που γέννησαν εδώ αμέτρητα επαναστατικά κινήματα και ανέδειξαν την Εθνική Αντίσταση ως μονόδρομο, δηλώνουμε ότι όσα χρόνια και αν περάσουν δεν ξεχνούμε την Κύπρο και τους εκεί αδελφούς μας. Δηλώνουμε αποφασισμένοι να στηρίζουμε τους αδελφούς Κυπρίους σε κάθε επίπεδο, να υπερασπιστούμε το αυτονόητο, ήτοι την ελεύθερη, ενιαία και αδιάσπαστη Κύπρο της ειρηνικής συνύπαρξης των δύο Κοινοτήτων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, την Κύπρο της Ειρήνης, της Προόδου, της Ανάπτυξης.

Ουσιαστικό, διότι μέσα από το πρόσωπο του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη, τιμούμε την συνεισφορά των Κυπρίων αδελφών οι οποίοι συμμετείχαν ενεργά σε όλους τους Εθνικούς Αγώνες, από την Επανάσταση του 1821 μέχρι την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Ουσιαστικό, διότι μέσα από την σπουδαία προσωπικότητα του κ. Νίκου Χριστοδουλίδη στηρίζουμε κάθε προσπάθεια για επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, με την ηθική και ψυχική μας στάση και το σθένος που ως αδελφοί Ελλαδίτες, οφείλουμε να διατηρούμε για να παραμένει άσβεστη η φλόγα της Ελπίδας για Δικαίωση.

Επιπλέον, έχει ουσιαστικό περιεχόμενο αυτή η απόφαση, διότι συνεισφέρει στη μείωση της απόστασης που χωρίζει Ελλάδα με την μαρτυρική Μεγαλόνησο. Μέσα από αυτές τις αποφάσεις δίνουμε άλλο περιεχόμενο στις πολιτικές μας επιλογές, αναδεικνύουμε τις αξίες και τις ιδέες ως στάση ζωής, ελπιδοφόρα προοπτική για ένα μέλλον που αξίζει στις γενιές του όπου γης Ελληνισμού.

Για τους λόγους αυτούς εισηγούμαι στο Δημοτικό μας Συμβούλιο, την ανακήρυξη του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη, ως επίτιμου δημότη Λίμνης Πλαστήρα.

Παναγιώτης Νάνος, Δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα»

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης γεννήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 1973 στην Πάφο. Είναι κάτοχος Πτυχίου Πολιτικών Επιστημών, Οικονομικών, Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών από το Queens College, του Πανεπιστημίου City της Νέας Υόρκης, με μεταπτυχιακές σπουδές στις Πολιτικές Επιστήμες από το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (NYU). Είναι κάτοχος Διδακτορικού από το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Υπήρξε διπλωμάτης καριέρας από το 1999 μέχρι το 2018. Σε αυτό το διάστημα υπηρέτησε, ανάμεσα σε άλλα, ως Γενικός Πρόξενος στην Ύπατη Αρμοστεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ηνωμένο Βασίλειο, ως Αναπληρωτής Αρχηγός Αποστολής της Πρεσβείας της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα και ως Εκπρόσωπος Τύπου της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στις Βρυξέλλες. Υπηρέτησε επίσης ως Διευθυντής του Διπλωματικού Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας (2013-2018) και ως Κυβερνητικός Εκπρόσωπος (2014-2018).

Την 1η Μαρτίου του 2018 διορίστηκε Υπουργός Εξωτερικών, θέση την οποία κατείχε μέχρι την παραίτησή του στις 11 Ιανουαρίου 2022. Από το 2007 μέχρι και το 2010 διετέλεσε ως Ειδικός Επιστήμονας και Λέκτορας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου στο γνωστικό αντικείμενο Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου. Είναι ο συγγραφέας των βιβλίων «Σχέδια Λύσης του Κυπριακού, 1948-1978» (2009), «Οι Σχέσεις Αθηνών – Λευκωσίας και το Κυπριακό, 1977-1988» (2013) και «Οι Γεωπολιτικές Πραγματικότητες στα Σχέδια Λύσης του Κυπριακού (1948-1978)» (2021).

Στις 12 Φεβρουαρίου 2023 κέρδισε τις Προεδρικές Εκλογές με ποσοστό 51.97% και ανέλαβε τα καθήκοντά του ως 8ος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το Δημοτικό Συμβούλιο Λίμνης Πλαστήρα με την αριθ. 120/2024 απόφασή του ομόφωνα ανακηρύσσει επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νικόλαο Χριστοδουλίδη.

**Β) Εισήγηση δημάρχου Λίμνης Πλαστήρα
για ανακήρυξη ως επίτιμου δημότη του Αρχιεπισκόπου Νέας Ίουστινιανής
καὶ πάσης Κύπρου κ. κ. Γεώργιου**

«Αγαπητή κυρία Πρόεδρε του Δημοτικού Συμβουλίου, Αγαπητοί συνάδελφοι,
Με έντονη αίσθηση του Χρέους, θέτω στην κρίση του σώματος την παρούσα εισήγηση, για ανακήρυξη του Αρχιεπισκόπου Νέας Ίουστινιανής καὶ πάσης Κύπρου κ. κ. Γεώργιου, ως επίτιμου δημότη Λίμνης Πλαστήρα.

Η απόφασή μας εντάσσεται στις εκδηλώσεις «Μνησιπήμων Πόνος», τις οποίες οργανώνει ο Δήμος Λίμνης Πλαστήρα και είναι αφιερωμένες στην Κύπρο, 50 χρόνια μετά την εισβολή των Τούρκων στη μεγαλόνησο και τη συνεχιζόμενη κατοχή.

Η ανακήρυξη του Αρχιεπισκόπου Νέας Ίουστινιανής καὶ πάσης Κύπρου κ. κ. Γεώργιου, έχει βαθύτατο συμβολικό αλλά και ουσιαστικό χαρακτήρα:

Συμβολικό, διότι από τα αδούλωτα Άγραφα και την Λίμνη Πλαστήρα, στέλνουμε θερμό πατριωτικό χαιρετισμό στο ακρόπρωρο του Ελληνισμού, την Κύπρο. Από τα ιστορικά Αγραφιώτικα βουνά, που γέννησαν εδώ αμέτρητα επαναστατικά κινήματα και ανέδειξαν την Εθνική Αντίσταση ως μονόδρομο, δηλώνουμε ότι όσα χρόνια και αν περάσουν δεν ξεχνούμε την Κύπρο και τους εκεί αδελφούς μας. Δηλώνουμε αποφασισμένοι να τους στηρίζουμε σε κάθε επίπεδο, να υπερασπιστούμε το αυτονόητο, ήτοι την ελεύθερη, ενιαία και αδιάσπαστη Κύπρο της ειρηνικής συνύπαρξης των δύο Κοινοτήτων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, την Κύπρο της Ειρήνης, της Προόδου, της Ανάπτυξης.

Ουσιαστικό, διότι μέσα από την προσωπικότητα του Αρχιεπισκόπου Νέας Ίουστινιανής καὶ πάσης Κύπρου κ. κ. Γεώργιου, τιμούμε την Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Κύπρου. Τιμούμε την κιβωτό και την πυξίδα του Ελληνισμού, για να διασχίζει η Κύπρος τα ταραγμένα νερά της Ιστορίας, χωρίς να χάσουν οι Κύπριοι αδελφοί ούτε μια λέξη από την Γλώσσα μας, ούτε μια ψηφίδα από τον Πολιτισμό μας, ούτε έναν κόκκο από την Ιστορία, την ταυτότητα και την ύπαρξή ολάκερη, γι' αυτό και παραμένουν εσαεί ωραίοι οι Έλληνες της Κύπρου.

Ουσιαστικό, διότι μέσα από την σπουδαία εκκλησιαστική προσωπικότητα του κ.κ. Γεωργίου τιμάμε κάθε επώνυμο και ανώνυμο ιερέα αδελφό της Κύπρου, ο οποίος κρατά αναμμένη την εστία του θρησκευτικού και εθνικού φρονήματος του Κυπριακού λαού. Εστία την οποία εμείς οι αδελφοί Ελλαδίτες, έχουμε χρέος να συμβάλλουμε στην διατήρηση άσβεστης της φλόγας του Ελληνισμού.

Επιπλέον, έχει ουσιαστικό περιεχόμενο αυτή η απόφαση, διότι συνεισφέρει στη μείωση της απόστασης που χωρίζει Ελλάδα με την μαρτυρική Μεγαλόνησο. Μέσα από αυτές τις αποφάσεις δίνουμε άλλο περιεχόμενο στις πολιτικές μας επιλογές,

αναδεικνύουμε τις αξίες και τις ιδέες ως στάση ζωής, ελπιδοφόρα προοπτική για ένα μέλλον που αξίζει στις γενιές του όπου γης Ελληνισμού.

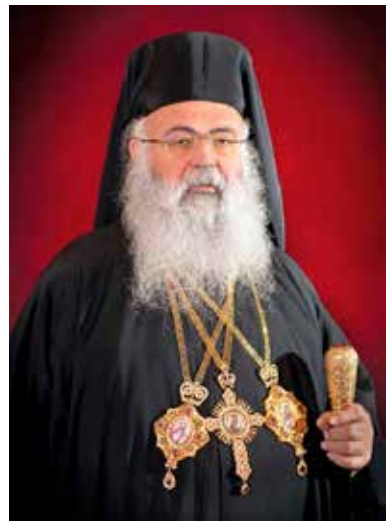
Για τους ανωτέρω λόγους εισηγούμαι στο Δημοτικό μας Συμβούλιο, την ανακήρυξη του Αρχιεπισκόπου Νέας Ίουστινιανής καὶ πάσης Κύπρου κ. κ. Γεώργιου, επίτιμου δημότη Λίμνης Πλαστήρα.

Παναγιώτης Νάνος, Δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα»

Ο Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ίουστινιανής καὶ πάσης Κύπρου κ. κ. Γεώργιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀθηαίνου τὴν 25ην Μαΐου 1949. Τὸ 1967 ἀπεφοίτησε τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Ὡς ὑπότροφος τοῦ Ι.Κ.Υ. ἐσπούδασε Χημείαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν (1968 -1972). Εἰς τὸ ἴδιον Πανεπιστήμιον ἐσπούδασε καὶ Θεολογίαν κατὰ τὰ ἔτη 1976 -1980. Μετεξεπαιδεύθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὴν Χημείαν καὶ εἰς τὴν Θεολογίαν.

Τὴν 23ην Δεκεμβρίου 1984 ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ Χωρεπισκόπου Σαλαμῖνος Βαρνάβα καὶ τὴν 17ην Μαρτίου 1985 ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος καὶ προεχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Α΄. Τὸ 1994 ἀνέλαβε καθήκοντα Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Παραλλήλως πρὸς τὰ ὡς ἄνω καθήκοντά του εἰργάσθη καὶ ὡς καθηγητῆς τῆς Χημείας εἰς Σχολὰς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ 1993 προήχθη εἰς Βοηθὸν Διευθυντὴν. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς συλλήψεως καὶ κακοποιήσεώς του ὑπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν διάρκεια ἀντικοχικῆς ἐκδηλώσεως, τὸ 1989, κατέθεσε προσφυγὴν ἐναντίον τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης. Τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 507/3.2.94 ἀποφάσεώς του, κατεδίκασε, διὰ πρώτην φοράν, τὴν Τουρκίαν διὰ καταπάτησιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων εἰς τὴν Κύπρον καὶ τῆς ἐπέβαλε χρηματικὸν πρόστιμον.

Τὴν 24ην Ἀπριλίου 1996 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Χωρεπίσκοπος Ἀρσινόης καὶ τὴν 26ην Μαΐου 1996 ἐχειροτονήθη εἰς Ἐπίσκοπον. Τὴν 29ην Δεκεμβρίου

2006 εξελέγη παμψηφεί υπό της προς τούτο συνελθούσης έκλογικής συνελεύσεως Μητροπολίτης Πάφου και την επομένην εγκαθιδρύθη εις την έδραν αυτού. Έξεπροσώπησεν πολλάκις την Έκκλησίαν της Κύπρου εις τας Πανορθόδοξους Διασκέψεις και εις τόν Διάλογον με τούς Ρωμαιοκαθολικούς. Είναι επίσης πρόεδρος τών επιτρόπων Βιοηθικής και Παιδείας της Ίερās Συνόδου. Την 7ην Νοεμβρίου 2022, μετά την έκδημίαν του Αρχιεπισκόπου Κύπρου κυρού Χρυσοστόμου Β΄, ανέλαβεν τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού θρόνου.

Την 24ην Δεκεμβρίου 2022 εξελέγη Αρχιεπίσκοπος Νέας Ίουστινιανής και πάσης Κύπρου υπό της Ίερās Συνόδου της Έκκλησίας της Κύπρου, προκριθείς υπ' αυτής εκ του τριπροσώπου τὸ ὁποῖον ἐξέλεξεν ὁ λαός. Ἡ ἐνθρόνισις Αὐτοῦ ἐγένετο τὴν Κυριακὴν, 8ην Ἰανουαρίου 2023, ἐν τῷ καθεδρικῷ ἱερῷ ναῷ Ἀποστόλου Βαρνάβα Λευκωσίας.

Το Δημοτικό Συμβούλιο Λίμνης Πλαστήρα με την αριθ. 121/2024 απόφασή του, ομόφωνα ανακηρύσσει επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα την Εξοχότητα του Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου κ.κ. Γεώργιον

Εισηγήση δημάρχου Λίμνης Πλαστήρα για ανακήρυξη επίτιμου δημότη του Ελληνοκύπριου ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη.

«Αγαπητή κυρία Πρόεδρε του Δημοτικού Συμβουλίου, Αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι που παρακολουθείτε εκ του μακρόθεν τη συνεδρίαση,

Με ιδιαίτερη συγκίνηση και τιμή θέτω στην κρίση του σώματος την παρούσα εισήγηση, για ανακήρυξη του ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη ως επίτιμου δημότη Λίμνης Πλαστήρα. Η απόφαση εντάσσεται στις εκδηλώσεις του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα «Μνησιπήμων Πόνος», οι οποίες είναι αφιερωμένες στην Κύπρο, 50 χρόνια μετά την εισβολή των Τούρκων στη μεγαλόνησο και τη συνεχιζόμενη κατοχή μεγάλου μέρους των εδαφών της.

Η ανακήρυξη του ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη από την κατεχόμενη Άχνα Αμμοχώστου, έχει βαθύτατο συμβολικό αλλά και ουσιαστικό χαρακτήρα: Συμβολικό, διότι αναδεικνύει μία σπουδαία πνευματική προσωπικότητα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και μέσα από την προβολή αυτή συνεισφέρει στη μείωση της απόστασης που χωρίζει τα ιστορικά Άγραφα και την Ελλαδική πραγματικότητα από τη μαρτυρική Μεγαλόνησο.

Συμβολικό, επίσης, διότι από τα αδούλwτα Άγραφα στέλνουμε τους θερμούς πατριωτικούς μας χαιρετισμούς στο ακρόπρωρο αυτό τμήμα του ελληνισμού. Από τα ιστορικά Αγραφιώτικα βουνά, που γέννησαν πολλά επαναστατικά κινήματα

και ανέδειξαν την Εθνική Αντίσταση ως μονόδρομο, δηλώνουμε ότι όσα χρόνια και αν περάσουν δεν ξεχνούμε την Κύπρο και τους εκεί αδελφούς μας. Δηλώνουμε αποφασισμένοι να τους στηρίξουμε σε κάθε επίπεδο, να υπερασπιστούμε το αυτόνομο, ήτοι την ελεύθερη, ενιαία και αδιάσπαστη Κύπρο της ειρηνικής συνύπαρξης των δύο Κοινοτήτων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Την Κύπρο της Προόδου και της Ανάπτυξης, μέσα από τις αξίες της Ευρωπαϊκής οικογένειας η οποία, επιτέλους, κάποτε πρέπει να ασχοληθεί, για να πέσει το τελευταίο τείχος της Ευρώπης.

Ουσιαστικό, διότι μέσα από την αναγνώριση της πολύπλευρης προσφοράς του Κυριάκου Χαραλαμπίδη στη Νεοελληνική Λογοτεχνία, αναγνωρίζουμε τον διαχρονικό Ελληνικό Λόγο και Πολιτισμό όπως μας έρχεται από κάθε γωνιά του Ελληνισμού. Την αναγνώριση και την τιμή δεν την έχει ανάγκη ο ίδιος, αλλά όλοι εμείς που οφείλουμε να διδαχθούμε μέσα από την πνευματικότητα της ποίησής του.

Να δώσουμε άλλο περιεχόμενο στις πολιτικές μας επιλογές, να αναδείξουμε τις αξίες ως στάση ζωής, τις ιδέες ως ελπιδοφόρα προοπτική για ένα μέλλον που αξίζει σε εμάς και προπάντων στις επόμενες γενιές.

Ο ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ
γεννήθηκε στην Άχνα της Κύπρου, κοντά στην Αμμόχωστο, το 1940. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Άρχισε να γράφει ποίηση από την ηλικία των εννέα χρόνων και το 1961, φοιτητής, κυκλοφόρησε την πρώτη ποιητική συλλογή με τίτλο «Πρώτη Πηγή», με ενθάρρυνση του Νικηφόρου Βρεττάκου ο οποίος έδωσε και τον τίτλο στη συλλογή. Ακολουθεί «Η άγνοια του νερού» (Ίκαρος 1967), συλλογή την οποία προλογίζει ο ποιητής του μεσοπολέμου Τάκης Παπατσώνης, που τον παρακινεί «να ζωογονήσει τη μαρασμένη και ασθενούσα νεοελληνική Ποίηση και να βρει σ' αυτήν το πρόπον δέος, το μεγάλο ηθικό θεμέλιό της με σφριγηλό Ουμανισμό.»

«Το αγγείο με τα σχήματα» εκδόθηκε το 1973, αρκετά από τα ποιήματα της συλλογής γράφτηκαν στη Γερμανία, όπου ο ποιητής με εξάμηνη υποτροφία είχε μετεκπαιδευτεί στη Ραδιοφωνία του Μονάχου. Πρωτοτυπεί με νέα εκφραστική ευλυγισία και πρωτοφανή πνευματική τόλμη. Η συλλογή τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης Κύπρου. Όταν βρισκόταν στις ΗΠΑ το ποίημα του «Το ΑιΓιωρ-κούδιν» δημοσιεύθηκε σε μετάφραση στο Harvard Review.

Η συλλογή «Αχαιών Ακτή» (1977), αποδίδει τον αντίκτυπο και την ανατροπή της ιστορίας στην ψυχή του ποιητή μετά την τουρκική εισβολή (1974). Ο ίδιος δηλώνει ότι με αυτήν επέρχεται στην ποίησή του «η πρώτη άνοιξη πατρίδος». Χαρακτηριστικά τονίζει ότι «η τέχνη δοκιμάζεται παράλληλα με τη δοκιμασία του λαού και οφείλει να αυτορυθμιστεί μεταποιώντας το προσφερόμενο υλικό σε μια ανώτερη μορφή αντίληψης του κόσμου και της ιστορίας».

Η συλλογή «Αμμόχωστος Βασιλεύουσα» (1982), που περιέχει 47 ποιήματα, διασώζει την αρχέτυπη εικόνα της πόλης στη μνήμη των ανθρώπων. Επίσης, διατηρεί τη δική του μνήμη και εξακτινώνει την αγάπη του προς την πόλη, ώστε να τη διασώσει από το κακό που την απειλεί. Γράφει ότι «το βιβλίο έχει πολλαπλή ανάπτυξη. Αποτελεί μια προστατευτική ασπίδα πάνω από την κατεχόμενη και συλημένη πόλη... Μια πόλη-όραμα, που είναι μέσα στην ψυχή μας και δεν μπορεί να χαθεί, ακόμη και αν κονιορτοποιηθεί [...] Στην πραγματικότητα δεν μιλώ για την Αμμόχωστο μόνο· μιλώ για τα πάθια της πατρίδας μέσα από ένα σύμβολο». Η συλλογή αυτή τιμήθηκε με Κρατικό Βραβείο Ποίησης και ποιήματα μελοποίησε ο Μάριος Τόκας.

Το επόμενο βιβλίο «Θόλος» (1989), έχει ως θεματική την τραγική πτυχή της τύχης των αγνοουμένων. Αν στην «Αμμόχωστος Βασιλεύουσα» καλύπτεται το γεωγραφικό πλαίσιο της κατεχόμενης πατρίδας, ο «Θόλος» περιέχει 31 τραγικές προσωπογραφίες – δείχνει το ανθρώπινο δράμα με αγνοούμενους που χάθηκαν. Η συλλογή αναπαριστά τον ανθρώπινο σπαραγμό και τις ψυχολογικές προεκτάσεις στην κοινωνία. Στην έννοια «αγνοούμενος» επιχειρεί να αποσώσει την υπαρξιακή διάστασή της, με όλα τα ιστορικά της συμφραζόμενα. Το έργο τιμήθηκε με Βραβείο από την Ακαδημία Αθηνών.

Η συλλογή «Μεθιστορία» (1995), που τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης στην Ελλάδα, επιχειρεί να εκφράσει με αριστοτελική χροιά «τα μετά την ιστορία», μια βαθύτερη και «φιλοσοφικότερη» ερμηνεία της Ιστορίας.

Ακολουθούν οι συλλογές «Δοκίμιν (2000), «Αιγιαλούσης Επίσκεψις», (2003), «Κυδώνιον Μήλον», (2006), «Ίμερος», (2012), «Στη γλώσσα της υφαντικής», (2013).

Τελευταία κυκλοφόρησε συγκεντρωτική έκδοση με τίτλο «Ποιήματα, 1961-2017», (2019), στην οποία αποτυπώνεται το σύνολο του ποιητικού του έργου.

Παράλληλα, το 2019, κυκλοφόρησε η συλλογή «Σαλιγκάρι και φεγγάρι», (2018) που έλαβε το Βραβείο Λογοτεχνικού Βιβλίου για Παιδιά, του περιοδικού «Αναγνώστης» και το Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας (στην Κύπρο).

Για το έργο του ο Χαραλαμπίδης, εκτός των κρατικών βραβείων Κύπρου και Ελλάδος, έτυχε πολλών άλλων διακρίσεων, όπως το Βραβείο της Ελληνικής Εταιρείας Μεταφραστών Λογοτεχνίας, το Έπαθλο Καβάφη στην Αίγυπτο, το βραβείο Κώστα και Ελένης Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών για το σύνολο του ποιητικού του έργου, το Βραβείο Πολιτιστικής Προσφοράς Τεύκρου Ανθία – Θοδόση Πιερίδη.

Το 2007, τιμήθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία με το Αριστείο Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών. Το 2013 αναγορεύθηκε Επίτιμος Διδάκτωρ του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και την ίδια χρονιά εξελέγη αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Πρόσφατα αναγορεύθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Κύπρου, ενώ εκκρεμούν πολλές τιμητικές εκδηλώσεις από Πανεπιστήμια και κορυφαίους επιστημονικούς φορείς. Στο μεταξύ τιμητικές εκδηλώσεις, αφιερώματα, συνέδρια, έγιναν σε πολλές γωνιές του Ελληνισμού. Το 2024 τιμήθηκε από την Βουλή των αντιπροσώπων της Κύπρου.

Ο ποιητής από το 1961 χρονιά την οποία μπαίνει δυναμικά στην Ελληνική Ποίηση μέχρι σήμερα αποτελεί φάρο Ελληνικού πνεύματος και Πολιτισμού. Η διαχρονική του παρουσία του Χαραλαμπίδη και η προσφορά του στα ελληνικά Γράμματα τον καθιστούν σε κορυφαία πνευματική προσωπικότητα του ελληνισμού.

Επιπλέον η ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη έχει κάτι που τον κάνει ιδιαίτερα ξεχωριστό: Είναι αυτή που ενώ υπηρετεί τις διαχρονικά αναλλοίωτες αξίες του Οικουμενικού Πολιτισμού, αναδεικνύει ταυτόχρονα την Αγάπη για την Πατρίδα με τρόπο μοναδικό. Ο ποιητής καταθέτει την δική του πρόταση την οποία οφείλουμε να αξιολογήσουμε με σοβαρότητα, με αφορμή τα πενήντα (50) χρόνια μετά την τουρκική εισβολή. Είναι «ώρα για μελέτη και αναστοχασμό, όχι για πολύλογες εξάρσεις. Καιρός για την υπέρτατη πολιτική πράξη, που είναι ο πολιτισμός. Μέσω αυτού θα αγγίξουμε το τραύμα θεραπευτικά, φιλτράροντας το απαρηγόρητο, και κυρίως καθιστώντας την αίσθηση της τραγικότητας πεδίο εγκρατούς ευαισθησίας. Χρειαζόμαστε την ποίηση και την ευγένεια της τέχνης, για να κερδίζουμε την επιούσια ελευθερία μας».

Μιλώντας για την αγάπη προς την πατρίδα ο ποιητής προτείνει: «Γιατί, για ν' αγαπήσει κανείς σωστά, πρέπει και να πονέσει, να δεχτεί απάνω του τα στίγματα του μαρτυρίου της πατρίδας του. Ο πόνος που απορρέει από την τραγωδία που έπληξε το νησί μας, προσφέρει στο λαό και τη δυνατότητα υπερβατικής αντίληψης του μαρτυρίου.

Τα έσχατα όρια του πόνου μπορούν να διεγείρουν τη βαθύτερη ουσία της πνευματικότητας, η οποία οδηγεί στο λυτρωτικό μυστήριο της ευδοκίας και της χαράς της Ζωής».

Για τους ανωτέρω λόγους ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης δεν είναι ο Κύπριος ποιητής. Είναι, σύμφωνα με αξιόλογους νεοελληνιστές, ο Έλληνας ποιητής, ο εν ζωή εθνικός ποιητής, που εκφράζει τον καημό της ρωμιοσύνης με τον δικό του ιδιαίτερο τρόπο.

Για όλα αυτά εισηγούμαι στο Δημοτικό μας Συμβούλιο, την ανακήρυξη του ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη ως επίτιμου δημότη Λίμνης Πλαστήρα. Η εκδήλωση ανακήρυξης θα πραγματοποιηθεί σε ημερομηνία που θα διευκολύνει την παρουσία του ποιητή.

Παναγιώτης Νάνος, Δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα - ποιητής»

Το Δημοτικό Συμβούλιο Λίμνης Πλαστήρα με την αριθ. 122/2024 απόφασή του, ομόφωνα ανακηρύσσει επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα τον ποιητή κ. Κυριάκο Χαραλαμπίδη.

Μορφοβούνι 6/10/2024, απονομή τιμητικής πλακέτας στον Επίτιμο Δημότη Λίμνης Πλαστήρα, ποιητή κ. Κυριάκο Χαραλαμπίδη από τον δήμαρχο.

Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο Πεσόντων

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση

Αναμνηστική φωτογραφία

Επίσκεψη Κυπρίων αδελφών, (11/11/2024) του Ξενή Ξενοφώντος προέδρου του Ινστιτούτου Ελληνικού Πολιτισμού Κύπρου και μελών, η φωτογραφία στο έργο «Περιμένοντας την ειρήνη» του Francesco Moretti, αφιερωμένο στην Κύπρο, 50 χρόνια μετά την εισβολή και Κατοχή. Το έργο βρίσκεται στο Υπαίθριο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Λίμνης Πλαστήρα (2024).

Χριστούγεννα 2024, επίσκεψη Κυπρίων αδελφών στο δημαρχείο Λίμνης Πλαστήρα. Ο πρώην δήμαρχος από τα Λιβάδια Λάρνακας, κ. Μάριος Αρμένης (δεξιά), με τον δήμαρχο Λίμνης Πλαστήρα κ. Παναγιώτη Νάνο, και τον κ. Αλέξανδρο Αναστασίου, δημοτικό ταμία Λάρνακας, (αριστ.) κρατούν την σημαία της Κύπρου, δίπλα τους το ΔΣ της Χορωδίας Λάρνακας και ο κ. Μαλέτσικας. Μεταξύ των άλλων προωθήθηκαν τρόποι συνεργασίας και φιλοξενίας παιδιών από την Λάρνακα στις κατασκηνώσεις του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα.

Ο ποιητής Κυριάκος Χαραλαμπίδης, ο δήμαρχος λίμνης Πλαστήρα και ο φιλόλογος Μανώλης Στεργιούλης σε συμβολική επίσκεψη τιμής (6/10/2024) στο μνημείο του σύγχρονου ήρωα Γιώργου Μπαλταδώρου.

Αναμνηστική φωτογραφία στο μνημειακό έργο του Θόδωρου Παπαγιάννη «ο αντάρτης και η σκιά του», στο Υπαίθριο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (6/10/2024). Ο πρώτος από αριστερά δίπλα στη μορφή του αντάρτη, ο δημιουργός κ. Θόδωρος Παπαγιάννης, ο ποιητής Αντ. Σκιαθάς, ο ποιητής Κ. Χαραλαμπίδης, ο δήμαρχος λίμνης Πλαστήρα, από αριστερά δίπλα στο άγαλμα ο φιλόλογος κ. Μανώλης Στεργιούλης, ο ποιητής Ρήσος Χαρίσης, ο δήμαρχος της κατεχόμενης Κερύνειας κ. Ιωσήφ Βιολάρης μετά συζύγου, όπως οι άλλες κυρίες σύζυγοι κάποιων.

Μαθητές και καθηγητές από το Τεχνικό Λύκειο Παραλιμνίου Κύπρου στο χώρο του ΥΜΣΤ, καλοκαίρι του 2022, με ξεναγό το δήμαρχο Λίμνης Πλαστήρα κ. Παναγιώτη Νάνο.

Παιδιά από Ελλάδα και Κύπρο, στις κατασκηνώσεις της Νεράϊδας Λίμνης Πλαστήρα. Ανάμεσά τους ο δήμαρχος Λίμνης Πλαστήρα και εκπρόσωποι Συλλόγου Τριτέκνων Λεμεσού που συνόδευαν τα παιδιά.

ιστόρηση

Επιθεώρηση Δήμου Λίμνης Πλαστήρα Καρδίτσας με θέματα Τοπικής Ιστορίας - Έτος 4ο, τεύχος 6, Ιούλιος 2024

ΜΗΗΞΙΠΗΜΩΝ ΠΟΝΟΣ

**50 χρόνια από την εισβολή
και κατοχή της Κύπρου**

Διατίθεται ελεύθερα από την ιστοσελίδα του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα
<https://plastiras-ota.gr/Ψηφιακή Βιβλιοθήκη/Ιστορηση>

